

**Keten, ouders
en beleid.
Is er een gemene deler?**

*Verkendend onderzoek naar de meningen ten aanzien van keten van
keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers.*

Bachelorthesis door Susanne van Aardenne
0072311

Universiteit Twente
In opdracht van Tactus Verslavingszorg

Opleiding Psychologie
Thema Veiligheid en Gezondheid

Onder begeleiding van:
drs. J.J. van Hoof (Universiteit Twente)
J. Korte, MSc (Universiteit Twente)
A. Boersma, MSc (Tactus Verslavingszorg)
drs. M.G. Postel (Tactus Verslavingszorg)

Voorwoord

Deze bachelorthese is tot stand gekomen in het kader van de opleiding Psychologie. Het dient ter afsluiting van de Bachelor in het thema Veiligheid en Gezondheid. Medewerkers van Universiteit Twente en Tactus Verslavingszorg hebben geholpen om de onderzoeksvraag en doelgroep helder te krijgen en zij zijn mij blijven stimuleren tijdens het onderzoek.

Dit onderzoek heeft niet tot stand kunnen komen zonder medewerking van de keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers die tijd hebben willen maken om deel te nemen aan het onderzoek. Ik wil dan ook graag de 8 keeteigenaren, 10 beleidsmedewerkers en 15 ouders bedanken voor hun deelname. Ik hoop dat deze thesis ook hen inzichten geeft die zij voor dit onderzoek nog niet hadden. De interviews met hen en de resultaten van de vragenlijsten hebben mij meerdere malen verstoeld doen staan en de bereidbaarheid om ook persoonlijke informatie beschikbaar te stellen heeft mij geïnspireerd.

Graag wil ik hierbij mij begeleiders, Marloes Postel en Annemarie Boersma van Tactus Verslavingszorg en Joris van Hoof en Jojanneke Korte van de Universiteit Twente hartelijk bedanken voor hun inzet en doorzettingsvermogen, maar ook voor de flexibiliteit om een andere kant op te gaan als dat nodig is. Ik heb de bijeenkomst altijd als nuttig ervaren en vaak ook heel gezellig. Bedankt voor jullie intensieve en kritische bijdrage aan dit onderzoek.

Wat betreft aanvullende informatie wil ik graag nog Karel Noijs, Yildiz Gecer en Jacobine Hielkema van Tactus Verslavingszorg bedanken.

Vol goede moed begin ik nu aan een nieuw pad in mijn opleiding en begin ik met een Masteropleiding Human Resource Management bij Bedrijfswetenschappen.

Susanne van Aardenne

Enschede, 30 januari 2009

Samenvatting

Achtergrond

Tactus Verslavingszorg heeft in 2007 in samenwerking met de Universiteit Twente onderzoek gedaan naar keten. Resultaten hiervan waren dat de groep keetbezoekers kan worden beschouwd als meer riskant dan de groep niet-keetbezoekers wat betreft alcoholgebruik, alcoholgedragingen en meningen over alcohol (Korte, 2007). Daarom zijn preventieve maatregelen en activiteiten nodig die specifiek worden afgestemd op keetbezoekers.

Doelstelling

Tactus Verslavingszorg vraagt zich af hoe ouders, keeteigenaren en beleidsmedewerkers tegen het vraagstuk keten en het alcoholgebruik in de keten aankijken en wat zij daarin belangrijk vinden. Tactus Verslavingszorg zal door dit onderzoek inzicht en aangrijpingspunten krijgen om hun visie op keten en op de aanpak van alcoholgebruik in de keten te verduidelijken. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: ***Tot welke nieuwe invalshoeken leiden de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers als het gaat om alcoholpreventie in keten?***

Methoden

Het onderzoek bestaat uit drie delen: Een kwalitatief onderzoek bij keeteigenaren en beleidsmedewerkers, kwantitatief onderzoek bij ouders van keetbezoekers.

Resultaten

De maatschappelijke functie van keten weegt op tegen de bezwaren. Alcohol blijft daarin een aandachtspunt. Alcohol is te vanzelfsprekend, er moet bewustwording en een cultuuromslag komen. Er moet geïnvesteerd worden in de moraal, normen en waarden van ouders, zodat zij juiste grenzen stellen, goede voorbeelden geven, alcoholgebruik bespreekbaar maken van alcoholgebruik en inzicht krijgen in problematiek van alcohol. Het beleid zal volgens de beleidsmedewerkers maatwerk moeten blijven omdat elke gemeente verschillend is en elke keet in die gemeente verschillend is.

Conclusie

Keten zijn anders dan media en beeldvorming doen geloven. De boodschap tot 16 jaar geen alcohol is duidelijk. Het is tijd dat de boodschap komt voor jongeren van 16 tot 20 en dat er inzichtelijkheid komt in de mate waarop zij in de keten alcohol gebruiken. Gemeenten moeten zij het zelf opstellen van ketenbeleid niet het wiel opnieuw uit gaan vinden. Verder worden er aanbevelingen gedaan aan Tactus Verslavingszorg en worden er suggesties gedaan voor vervolgonderzoek.

Abstract

Background

In 2007 Tactus Verslavingszorg in cooperation with the University of Twente has researched shacks. The results were that visitors of shacks are more risky than non-visitors of shacks on usage of alcohol, alcoholic behavior and opinions about alcohol (Korte, 2007). That is why preventive measures and activities in the shacks are necessary.

Objective

Tactus Verslavingszorg was wondering how parents, owners of shacks and policy officers look at shacks and the alcohol consumption within the shacks and what they find important. Through this thesis Tactus Verslavingszorg will gain insight to clarify their view on shacks and approach on alcohol usage in the shacks. The following research question will be answered: ***To which new angles do the opinions of owners of shacks, parents of shack-visitors and policy officers lead, when taking in account the alcohol usage in the shacks?***

Methods

The study consists of three parts: qualitative research with owners of shacks and policy officers, quantitative research with parents of shack-visitors. Research is done in two areas: Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen and the Twente Region.

Results

The social function of shacks outweigh the negative factors. Alcohol stays a centre of attention. Alcohol is too normal and accepted. There must be invested in morals, standards and values of parents so they can draw the right borders, set an example, make it able to talk about the usage of alcohol and gain insight into the problems of alcohol. The policy should be custom made, because every community is different and every shack within the community is different.

Conclusion

Shack are different then the media and imaging try to let us belief. De message tot 16 year olds is clear: no alcohol. It is time to come with a message for the 16 to 20 year olds. It should be possible to gain insight in how much they drink and how much alcohol they use in the shacks. Communities should be weary of making policy that may already exist. In the conclusion recommendations are made for Tactus Verslavingszorg and suggestions are done for future research.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Abstract	4
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Tactus Verslavingszorg	6
1.3 Achtergrond	7
1.4 Onderzoeksvraag	10
1.5 Opbouw	10
2. Theoretisch Kader	11
2.1 Alcohol	11
2.2 Keten	13
2.3 Ouders & Keeteigenaren	14
2.4 Professionele Partijen Betrokken bij Ketenbeleid	18
2.5 Ketenbeleid	18
2.6 Onderzoeksmodel en Onderzoeksvragen	23
3. Methode	24
3.1 Methode Keeteigenaren	24
3.2 Methode Ouders van Keetbezoekers	26
3.3 Methode Beleidsmedewerkers	28
4. Resultaten	31
4.1 Resultaten Keeteigenaren	31
4.2 Resultaten Ouders van Keetbezoekers	44
4.3 Resultaten Beleidsmedewerkers	50
5. Conclusies, Discussie en Aanbevelingen	80
5.1 Deelconclusies	80
5.2 Algemene Conclusie	97
5.3 Discussie	98
5.4 Aanbevelingen	99
6. Referenties	102
7. Bijlagen	106

1. Inleiding

In deze inleiding wordt de aanleiding besproken tot het uitvoeren van dit onderzoek. Tactus Verslavingszorg is medeopdrachtgever van dit onderzoek en is inhoudelijk aan het onderwerp keten verbonden. Daarom worden de werkzaamheden van Tactus Verslavingszorg kort toegelicht. In de media is er de afgelopen jaren veel te doen geweest rondom keten. Vandaar dat er een achtergrond over keten wordt gegeven vanuit de media. In paragraaf 1.4 komt de onderzoeksvraag aanbod waar aan de hand van deze thesis antwoord op zal worden gegeven. Tot slot wordt besproken wat de opbouw is van deze thesis.

1.1 Aanleiding

Het alcoholgebruik onder Nederlandse jongeren is de laatste jaren zorgwekkend toegenomen. Vooral in de zogenaamde keten, voornamelijk te vinden op het platteland, lijkt er meer gedronken te worden. Tactus Verslavingszorg heeft in 2007 in samenwerking met de Universiteit Twente onderzoek gedaan naar het drinkgedrag in de keten. Resultaten van dit onderzoek waren dat de groep keetbezoekers kan worden beschouwd als meer riskant dan de groep niet-keetbezoekers wat betreft alcoholgebruik, alcoholgedragingen en meningen over alcohol. Daarnaast drinken keetbezoekers meer alcohol en er is vaker sprake van zwaar drinken en dronkenschap (Korte, 2007). Daarom zijn preventieve maatregelen en activiteiten nodig die specifiek worden afgestemd op keetbezoekers. Volgens de Tactsheet Keetbeleid (2008) moeten keten zeker niet verboden worden. De sociale functie van de keten is daar te belangrijk voor. Ook jongeren geven die gezelligheid aan als belangrijkste reden voor het bezoeken van een keet. Wel is het van belang om in te spelen op het verhoogde risico dat jongeren lopen wat betreft alcoholgebruik. De maatregelen en interventies zijn onderdeel van een integrale aanpak met een ontmoedigingsbeleid voor ongezonde keten (Korte, 2007; Tactsheet keetbeleid, 2008). Tactus Verslavingszorg vraagt zich af hoe ouders, keeteigenaren en beleidsmedewerkers tegen het vraagstuk keten en het alcoholgebruik in de keten aankijken en wat zij daarin belangrijk vinden. Dit verkennende onderzoek is bedoeld om daar inzicht in te geven en Tactus Verslavingszorg aangrijpingspunten te bieden om hun visie op keten en op de aanpak van alcoholgebruik in de keten te verduidelijken.

1.2 Tactus Verslavingszorg

Tactus Verslavingszorg is specialist op het terrein van de verslavingszorg. Het biedt hulp aan mensen die in de problemen komen door alcohol, drugs, medicijnen, gokken en/of eten. Tactus Verslavingszorg wil verslavingsproblematiek voorkomen, herkennen en doorbreken. Daarnaast

geeft de instelling voorlichting en advies over bewust omgaan met gebruik. Tactus Verslavingszorg helpt mensen die door hun verslaving in de problemen zijn gekomen of dreigen te komen. Het voorkomen en terugdringen van problemen is de voornaamste taak van onze preventieactiviteiten, voorlichting en consultancy. Het circuit Preventie & Consultancy houdt zich bezig met het voorkomen, terugdringen of beperken van problemen die ontstaan door het gebruik van alcohol, drugs, medicijnen of gokken. Dit doen zij door voorlichting, beleidsadvisering en het geven van cursussen en trainingen. Daarnaast doen zij mee in landelijke campagnes voor alcoholmatiging en drugspreventie (Tactus Verslavingszorg Publieksbrochure, 2008). Tactus is actief in de volgende regio:

1.3 Achtergrond

Het niet langer gedogen van illegale keten is een van de maatregelen die de ministers Klink (Volksgezondheid, CDA), Ter Horst (Binnenlandse Zaken, PvdA) en Rouvoet (Jeugd en Gezin, CU) willen invoeren om alcoholmisbruik, met name onder jongeren, te bestrijden (NRC Handelsblad, 19 november 2007). Het kabinet is nadrukkelijk tegen het gedogen van hokken en keten, die de regels van de Drank- en Horecawet en bouwregelgeving niet naleven. Gemeenten worden de spil in de aanpak van alcoholmisbruik. Zij kunnen ertegen optreden, omdat volgens de Drank- en Horecawet alleen met een vergunning tegen betaling alcohol geschonken mag worden. De wet biedt gemeenten de mogelijkheid in hokken en keten binnen te treden, schrijft het kabinet, zelfs als die in woningen zijn gesitueerd (Reformatisch Dagblad, 19 november 2007).

In de media wordt er de afgelopen jaren gesproken over keten en hokken. Het Algemeen Dagblad (12 januari 2007) stelt dat Nederland 1500 tot 2500 drankketen telt die door één op de

tien jongeren worden bezocht. Ze komen bijeen in caravans, schuren en huiskamers voor drinkfeestjes. Organisatoren kopen zelf alcohol en vragen meestal een kleine vergoeding aan bezoekers. Omdat ze geen drank- en horecaverunning hebben, worden ze beschouwd als 'illegale kroegen'. Er zijn zorgen over het drankmisbruik en de veiligheid. Niet alle gemeenten willen de keten verbieden. De keten worden gezien als een belangrijke 'sociale ontmoetingsplaats' en er wordt gesproken over 'het verlengde van de huiskamer' (Algemeen Dagblad, 21 januari 2008). "Het zijn verlengde huiskamers. Jongeren ontplooiën daar sociale activiteiten en er wordt met elkaar gedebatteerd en gediscussieerd. Je leert er vrienden kennen. Daar kan niemand tegen zijn" (NRC Handelsblad, 13 juni 2007). Het Bureau Eerlijke Mededinging spreekt daarnaast over illegale horeca en oneerlijke concurrentie.

Tot slot volgen twee pleidooien; één reactie van het BEM op certificering in de gemeente Staphorst (bron: www.bem.nl) en één artikel in het Nederlands Dagblad van op 3 februari 2006 door Ben Waardenburg en Wietse de Groot (op de volgende pagina).

"Deze gemeente meent iets aan alcoholmisbruik en de illegale bierketen te kunnen doen door de keetgangers een 'zuipcertificaat' te laten behalen, een soort drankbrevet. Geen certificaat? Keet dicht! Daarmee denkt Staphorst invulling te geven aan haar handhavingsplicht. Het is een ridicule parodie op de Drank- en Horecawet hetgeen wij niet tolereren. De strenge drankwetgeving kost de professionele horeca veel geld om aan te voldoen. Het valt dan ook niet uit te leggen dat de gemeente een eigen wetje creëert voor de 60 (!) bierketen die Staphorst "rijk" is en daardoor met twee maten kan meten. Zuipketen kunnen namelijk van zijn levensdagen niet voldoen aan de Drank- en Horecawet en zijn volstrekt illegaal. Een vergunning om te schenken verwordt in Staphorst tot een certificaat om te drinken. Belachelijk. BEM! heeft een prima oplossing voor alcoholmisbruik in de keten: alcohol eruit, punt uit. Kulargumenten als 'sociale ontmoetingsplek voor de jeugd' zijn dan direct gepareerd, want de bindende factor in keten is bier, bier en nog eens bier. Geen bier? Geen keet!" (bron: www.bem.nl)

“Alcohol is een statussymbool en wordt automatisch gekoppeld aan gezelligheid. Het alcoholgebruik is meer dan een probleem van en voor de jeugd. Alcoholgebruik is maatschappelijk geaccepteerd en het gevolg is dat de jongeren steeds meer alcohol drinken. Er heerst rondom drinken, een gedoogbeleid. Jongeren op het platteland kunnen in alle rust in jongerenketen alcohol drinken, zonder dat de omgeving er iets van zegt. Alcoholgebruik in de jongerenketen is niet een probleem waarbij met de vinger gewezen moet worden naar jongeren, maar waarbij heel de maatschappij moet ingrijpen. Daarnaast is de negatieve beeldvorming vanuit de media over de jongerenketen misplaatst. Het sociale en emotionele aspect van de keten worden sterk onderschat.

Ouders laten hun kinderen al vaak op een leeftijd van 13, 14 jaar alcohol drinken. 'Beter thuis of in de keet dan in de kroeg of discotheek' en 'experimenteren hoort bij de leeftijd' zijn veel gebruikte argumenten om jongeren al vroeg in contact met alcohol te brengen. De helft van de leerlingen onder de 16 jaar drinkt alcohol op schoolfeesten. Wat de ouders meestal niet weten, is dat een jongere die onder de 16 jaar regelmatig alcohol drinkt, een verhoogde kans heeft op alcoholverslaving op latere leeftijd.

Antialcoholcampagnes zoals 'drank maakt meer kapot dan je lief is' en de recente campagne 'de kater komt later' hebben niet het gewenste effect gehad. De campagnes zijn vooral gericht op de gevolgen op korte termijn. Maar die gevolgen, zoals een kater en overgeven, zijn ook maatschappelijk geaccepteerd en vormen zelf een deel van het statussymbool. Alleen de leeftijdsgrens voor alcoholgebruik of de kosten van alcoholische dranken verhogen is niet de oplossing. Er moet een meersporenbeleid komen.

Uiteindelijk moet het overmatig alcoholgebruik niet meer maatschappelijk geaccepteerd worden. De ouders moeten het goede voorbeeld geven en in gesprek gaan met jongeren. Scholen moeten voorlichting geven aan jongeren. De overheid moet het initiatief nemen bij de voorlichting en grenzen aangeven. De communicatie moet op gelijkwaardigheid gebaseerd zijn. Op die manier zijn er prima afspraken te maken. De aanpak moet geconcentreerd worden op gevolgen op langere termijn.

Uiteindelijk moet er een cultuuromslag komen waarbij jongeren en volwassenen op hun verantwoordelijkheid worden gewezen, anders zal er niets veranderen.” (Nederlands Dagblad, 3 februari 2006)

Dit is voor een groot deel de beeldvorming die in Nederland heerst. Dit onderzoek zal ook keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers aan het woord laten over hun visie ten aanzien van keten.

1.4 Onderzoeksvraag

Door dit onderzoek wil Tactus Verslavingszorg beter geïnformeerd zijn over hoe enerzijds ouders en keeteigenaren en anderzijds beleidsmedewerkers over keten denken. Daarnaast wil Tactus Verslavingszorg inzicht krijgen in de situatie in de Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen tegenover de al meer bekende situatie in de regio Twente betreffende keten.

De belangrijkste onderzoeksvraag van dit onderzoek is: ***Tot welke nieuwe invalshoeken leiden de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers als het gaat om alcoholpreventie in keten?***

Daaruit volgen twee belangrijke subonderzoeksvragen:

- ***Hoe denken ouders en keeteigenaren over de keet, alcoholgebruik in de keet en hun eigen rol daarin?***
- ***Hoe denken beleidsmedewerkers over de keet, alcoholgebruik in de keet en de rol van ouders?***

Het onderzoek is beschrijvend en verkennend van aard en geeft antwoord op bovenstaande vragen.

1.5 Opbouw

Deze scriptie is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het theoretisch kader beschreven met daarin de huidige situatie betreffende alcohol. Daarnaast staat er meer informatie over alcohol, keten, ouders, betrokkenen bij keten en ketenbeleid. In hoofdstuk 3 staat de methode centraal van de drie delen van het onderzoek. De resultaten van dit onderzoek zijn uitgebreid beschreven in hoofdstuk 4, waarna in hoofdstuk 5 de resultaten worden samengevat, de conclusie en discussie worden beschreven en aanbevelingen worden gedaan

2. Theoretisch Kader

Dit theoretisch kader is gebaseerd op een aantal vragen ten aanzien van het onderwerp keten. Er is beperkte wetenschappelijke literatuur beschikbaar over dit onderwerp, vandaar dat naast wetenschappelijke literatuur ook waar nodig definities gesteld zijn met behulp van internet, hierbij wordt consequent de bron vermeldt.

In dit hoofdstuk wordt theoretische informatie gegeven over de aspecten in de deelvragen, namelijk: 2.1 Alcohol, 2.2 Keten, 2.3 Ouders & Keeteigenaren, 2.4 Professionele Partijen Betrokken bij Ketenbeleid, 2.5 Ketenbeleid. 2.6 geeft een vooruitblik naar het onderzoek met Onderzoeksmodel en Onderzoeksvragen.

2.1 Alcohol

In deze paragraaf komt in 2.1.1 Alcohol en Jongeren aan bod en in 2.1.2 Twee Nieuwe Tendensen.

2.1.1 Alcohol en jongeren

Alcoholgebruik heeft invloed op bijna alle organen in het lichaam. De hersenen en andere organen van jongeren zijn extra vatbaar voor de schadelijke invloed van alcohol, omdat zij nog volop in de groei zijn. Regelmatig alcoholgebruik kan de groei letterlijk vertragen en verstoort en beschadigt de ontwikkeling van de hersenen (Hoeven-Mulder, Boluijt, Loman & Timmerman-Kok, 2008). Het eerste gebruik van alcohol in de leeftijd 11-14 jaar vergroot zeer het risico om een alcoholstoornis te ontwikkelen (DeWit, Adlaf, Offord & Ogborne, 2000).

Landelijk wordt aanbevolen om onder de 16 jaar geen alcohol te drinken (Hoeven-Mulder et al.). In 2004 heeft 81% van de bevolking van 12 jaar en ouder wel eens alcohol gedronken waarvan 75% nog gedurende de laatste maand, 20% van hen drinkt (bijna) dagelijks. Het aantal jongeren dat alcohol drinkt is tussen 1989 en 2003 toegenomen (GGZ Nederland, 2006). In oktober en november 2003 hebben 7 GGD'en in Oost-Nederland een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de gezondheid en leefstijl van jongeren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs: E-MOVO, Elektronische Monitor en Voorlichting (Hoeven-Mulder et al., 2007). In 2007 is hierop een vervolgonderzoek uitgevoerd. Uit gegevens van het E-MOVO blijkt dat de afgelopen jaren het aandeel middelbare scholieren dat alcohol drinkt is gedaald van 66% in 2003 naar 51% in 2007 in de regio Gelre-IJssel. Verder valt op, dat de mening van ouders over het alcoholgebruik van hun zoon of dochter is gewijzigd. Volgens de jongeren stemde in 2003 nog driekwart van de ouders in met hun alcoholgebruik, in 2007 doet nog maar 63% van de ouders dat.

Volgens het peilstationsonderzoek scholieren (Monshouwer, Verdurmen, van Dorsselaer, Smit, Gorter, Vollebergh, 2008) dat in 2007 door Trimbos is afgenomen is het alcoholgebruik onder de jongste groepen scholieren (12-14 jaar) sterk afgenomen. De stijging, die bij die groepen in 2003 waar werd genomen, is daarmee ongedaan gemaakt. Het niveau van alcoholconsumptie onder 12-14 jarige scholieren is daarmee terug tot het niveau van tien jaar geleden. Het lijkt er op dat de onrust van de afgelopen jaren over het stijgende alcoholgebruik bij deze heel jonge adolescenten zijn vruchten heeft afgeworpen. Het betreft een speerpunt van de maatschappelijke belangstelling en zorg over de afgelopen jaren. Dat stemt optimistisch over de mogelijkheden om alcoholgebruik bij jonge kinderen terug te dringen. Bij jongeren van vijftien jaar en ouder zijn echter geen verschillen met voorafgaande jaren te zien. Het niveau van alcoholconsumptie bij deze leeftijdsgroepen blijft onveranderlijk hoog en daarmee ook onveranderlijk onrustbarend. Volgens ditzelfde rapport van Monshouwer et al. (2008) heeft een kwart van de 16-jarige drinkende jongens de afgelopen maand op meer dan tien gelegenheden alcohol gedronken. Eén derde van de 16-jarige actuele drinkers drinkt gemiddeld meer dan tien glazen alcohol in het weekend (één op de zeven zelfs 21 glazen of meer). Het binge drinken (5 of meer glazen tijdens één gelegenheid) onder de actuele drinkers is weliswaar niet verder toegenomen, maar het percentage is hoog. Driekwart van de actuele drinkers van deze leeftijd heeft in de afgelopen maand gebinged. Monshouwer et al. (2008) stelt dat het alcoholgebruik onder deze leeftijdsgroepen zich in toenemende mate aan de controle van (professionele) opvoeders, waaronder ook ouders, begint te onttrekken. Daardoor is dit alcoholgebruik ook minder goed door opvoeders te sturen. Jongeren zijn op deze leeftijd zelf in toenemende mate verantwoordelijk voor wat zij doen en drinken, thuis en buiten de deur. Deze cijfers vragen om intensivering van de aanpak gericht op deze leeftijdscategorie. Verdere reductie van alcoholgebruik bij deze leeftijdsgroepen vereist vermoedelijk een andere aanpak en een ander type interventie dan de reductie van alcoholgebruik bij de jonge adolescenten. Het verdient aanbeveling om de investeringen in beleid gericht op alcoholreductie bij jongeren te handhaven, en de aanpak voor de wat oudere leeftijdsgroepen aan te scherpen.

2.1.2 Twee nieuwe tendensen

Er zijn twee nieuwe tendensen gesignaleerd (Hoeven-Mulder et al., 2007; Mulder, 2005; Korte, 2007). Een tendens die zichtbaar is gemaakt, is het indrinken voordat jongeren uitgaan. Dit is in 2003 door het EMOVO niet onderzocht; in 2007 komt indrinken voor bij een kwart van de jongeren. Dit indrinken gebeurt meestal bij vrienden thuis of thuis (Hoeven-Mulder et al., 2007). Een andere tendens is de verhoogde opkomst van keten en hokken. Keten en hokken zijn semiparticuliere settings, zoals schuren, (sta)caravans, zolders en kassen, waar jongeren samenkomen voor de gezelligheid en om alcohol te drinken (Korte, 2007). In de volksmond worden dit 'keten en hokken' genoemd en vanaf nu wordt er in dit onderzoek kortweg

gesproken over keten. Het rapport van Mulder (2005) heeft voor het eerst de populatie keten in beeld gebracht. Naar schatting zijn er minimaal 1500 keten in Nederland. De meeste tieners beginnen een keet op een leeftijd van 13 jaar. Keetbezoekers kunnen variëren in de leeftijd van 12 tot en met 41 jaar, de gemiddelde leeftijd is 18. De bezoekers zijn voornamelijk van het mannelijke geslacht. De gemiddelde keet is ongeveer 5 jaar oud. Alcoholgebruik vanaf 13 jaar wordt er over het algemeen geaccepteerd en hoort bij de cultuur. Korte (2007) heeft voor het eerst de verschillen tussen keetbezoekers en niet-keetbezoekers empirisch onderzocht. Zoals in paragraaf 1.1 te lezen was vormen keetbezoekers wel degelijk een risicogroep vormen als het gaat om alcoholgebruik, alcoholgedragingen en meningen over alcohol.

De hoge sociale acceptatie van alcohol maakt preventie erg moeilijk. Alcoholpreventie is gericht op het voorkomen van misbruik van alcohol. Preventieve activiteiten zouden in de vroege adolescentie moeten beginnen. De invloed van ouders en groepsinvloeden zouden daarin meegenomen moeten worden en problemen die alcohol misbruik kunnen voorspellen zouden gesignaleerd moeten worden (Ellisson, Tucker, Klein & McGuigan, 2001).

2.2 Keten

Het fenomeen keten is deels nieuw, het nieuwe eraan is de hoeveelheid jongeren die samenkomt (Mulder, 2005). Het aantal keten is de laatste tien jaar sterk toegenomen. Er zijn drie verschillende typen te onderscheiden. Ten eerste een zogenaamde huiskamerkeet, wat een kleinschalige verzamelplek is, ten tweede een buurtkeet, vaak in een losse keet of schuur en ten derde de commerciële keet, die vergelijkbaar is met een illegale kroeg (Visienota keetbeleid: Keetbeleid het hokjesdenken voorbij, 2006). De meeste keten vallen onder het tweede type. Alcohol is in de keten continu en in grote hoeveelheden aanwezig. Alcoholgebruik onder jonge tieners in plattelandsgemeenten is gestegen. Ze drinken op jongere leeftijd en ze drinken meer. De grootste functie van de keet is ouderwetse gezelligheid en het samenkomen. Dat blijkt voor jongeren erg belangrijk te zijn. Volgens de jongeren in het rapport van Mulder (2005) geven de ouders de voorkeur aan de keet boven het rondhangen van de jongeren op straat. Bovendien weten ouders nu waar ze hun kinderen kunnen vinden. Slechts enkele jongeren laten doorschemeren dat hun ouders eigenlijk niet zo gelukkig zijn met de keet. Volgens het rapport van Mulder (2005) gaan ouders slechts bij hoge uitzondering een keet binnen, van enig toezicht in de keten lijkt dan ook geen sprake. Ouders en vooral de jongeren zelf lijken zich absoluut geen zorgen te maken over alcoholgebruik.

Voorlichting op het gebied van alcohol richt zich op jongeren op de middelbare school. Onder meer via preventiecampagnes op scholen en massamediale campagnes. Ouders kunnen invloed hebben op het alcohol gebruik van hun kind. Op verschillende manieren kunnen ze bijdragen aan het voorkomen van alcoholgebruik op te jonge leeftijd en het voorkomen van overmatig alcoholgebruik op latere leeftijd. Doel van maatregelen zal altijd moeten zijn

bewustwording te creëren bij ouders. Dit zal niet lukken door ad hoc campagnes, maar zal ingebed moeten worden in een lange termijn beleid/cultuur (Mulder, 2005).

Uit bovenstaande blijkt dat verschillende partijen vinden dat ouders en keeteigenaren, die in veel gevallen de ouders zijn, een belangrijke rol hebben bij gezond alcoholgebruik van jongeren. Het uitgangspunt van het huidige onderzoek is om een basis voor maatregelen te vinden waardoor het gebruik van alcohol in die keten verminderd kan worden. Om preventie van start te laten gaan is het belangrijk om inzicht te verkrijgen in het denken van de ouders. Dit onderzoek richt zich voor een deel specifiek op de wensen van keeteigenaren en de ouders van keetbezoekers. Deze twee delen van het onderzoek heeft ten doel om erachter te komen hoe ouders over keten, alcoholgebruik en hun eigen rol daarin denken. Of er bij de keeteigenaren en ouders een basis is om preventieve activiteiten te kunnen ontwikkelen en ontplooiën.

2.3 Ouders & Keeteigenaren

In deze paragraaf komen de volgende onderwerpen aan de orde: 2.3.1 Ouders en Alcohol, 2.3.2 Ouders en Keten en 2.3.3 Gedrag van Ouders aan de hand van de Protection Motivation Theory. Deze theorie wordt later in het onderzoek gebruikt bij het onderdeel Ouders van Keetbezoekers.

2.3.1 Ouders en alcohol

Ouders kunnen in verschillende opzichten het alcoholgebruik van hun kinderen beïnvloeden. Algemene opvoedingskenmerken zoals steun en controle hebben volgens Maccoby en Martin (1983) effect op alcoholgebruik van jongeren en daarnaast menen zij dat het stellen van duidelijke regels door ouders belangrijk is ten aanzien van het alcoholgebruik van hun kinderen en de beschikbaarheid van alcohol in huis om grenzen aan te geven richting hun kinderen.

Volgens Groenendaal en Deković (2000) sluiten de twee dimensies van steun en controle aan bij de belangrijkste functies die ouders vervullen. Dit is in de eerste plaats het bieden van een verzorgende en beschermende omgeving en in de tweede plaats het overdragen van kennis, waarden en normen en het bieden van structuur.

Het stellen van heldere alcohol specifieke regels door ouders verlaagt de kans op het beginnen van drinken, ongeacht de leeftijd van de jongeren. Als er eenmaal een drinkpatroon is dan hebben regels van de ouders geen effect meer (Van Der Vorst, Engels, Dekovic, Meeus & Vermulst, 2007). De mate van strikt opvoeden voorspelt significant zowel het initiële drinkniveau van adolescenten als de snelheid van toename in alcohol misbruik. Opvoeden is een belangrijke factor in preventie van alcohol misbruik (Barnes, Reifman, Farrell & Dintcheff, 2000). Ouderlijke ondersteuning en monitoring, dus ook handhaving van de gestelde regels, zijn daarbij belangrijke voorspellers over de uitkomst van het gebruik van een adolescent (Barnes &

Farrell, 1992). Probleem drinkers zijn gevoeliger voor druk van leeftijdsgenoten en geven aan dat zij minder gemonitord worden door hun ouders en dat de ouders meer alcohol gebruiken (Arata, Stafford & Tims, 2003).

Volgens Engels & van der Vorst (2003) zijn er drie types van ouderlijke invloed waarop ouders de drinkgewoonten van hun kinderen beïnvloeden. In de eerste plaats de rol van het alcoholgebruik van de ouders tijdens de ontwikkeling van adolescent drinken. Daarnaast de impact van algemene opvoedpraktijken op de adolescent alcoholconsumptie en ten derde de indirecte invloed van ouders op de directe sociale omgeving van het kind.

2.3.2 Ouders en keten

Er is veel onderzoek gedaan naar alcoholgebruik van jongeren en de invloed die ouders hebben op het alcoholgebruik van hun kind. Het is duidelijk dat de grenzen die ouders stellen cruciaal zijn voor de gezondheid voor hun kinderen. Er is echter nog niet veel onderzoek gedaan naar de rol van de ouders in context van keten. Er is bekend dat jongeren in keten veel drinken. Ligt de oorzaak in het drinkgedrag dat ouders de grenzen niet voldoende aangeven? In het onderzoek van Korte (2007) wordt gesteld dat ouders een zeer belangrijke rol hebben bij het handhaven van 'gezonde' keten. Het stellen van regels blijkt in de praktijk erg effectief te zijn. Jongeren waarvan de keet onder toezicht staat van ouders drinken wekelijks minder alcohol dan keetbezoekers waarvan dit niet het geval is. Korte (2007) verwacht dat dit komt omdat ouders in die gevallen er op toezien dat regels worden nageleefd op keetniveau, bijvoorbeeld een uiterlijke sluitingstijd, een maximaal aantal avonden waarop de keet geopend is en een kleinere alcoholvoorraad, maar beveelt aan om hier vervolgonderzoek naar te doen om erachter te komen wat de ouders van keetbezoekers en keeteigenaren beweegt om wel of niet de grenzen duidelijk te stellen. Het is de vraag of ouders op deze extra verantwoordelijkheden zitten te wachten.

2.3.3 Gedrag van ouders aan de hand van de Protection Motivation Theory

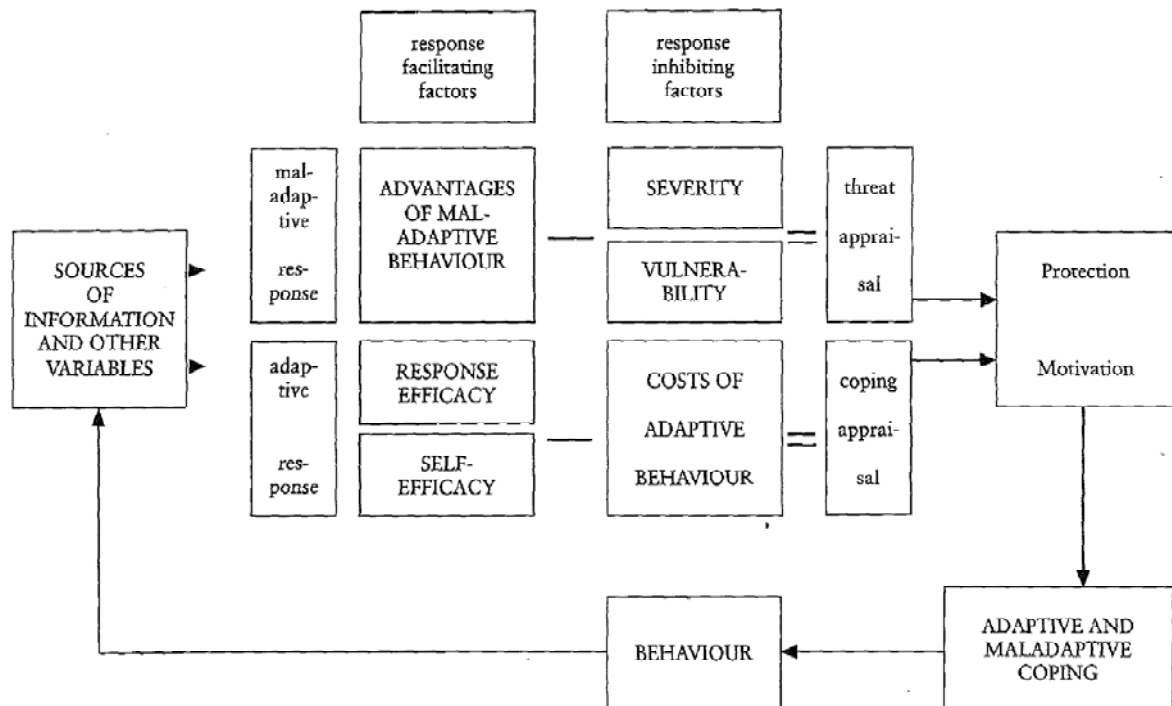
Het gedrag van de ouders kan verklaard worden aan de hand van de Protection Motivation Theory. Deze theorie onderscheidt twee gevolgen van het ervaren van bedreiging van de gezondheid. Ten eerste het proces dat gericht is op het schatten van dreiging en ten tweede het proces dat gericht is op het schatten van de mogelijkheden om met de dreiging om te gaan (Brug, Schaalma, Kok, Meertens & van der Molen, 2001; Boer & Seydel, 1996). Dit model is ontwikkeld met de vraag: bij welk angstniveau is men het meest geneigd tot preventieve actie? De intentie tot gedrag wordt gevormd door enerzijds de adaptieve respons; het gedrag dat gericht is op het beschermen van de eigen gezondheid. Anderzijds door de maladaptieve respons; het gedrag dat schadelijk is voor de gezondheid. Een verhoogde angst voor de dreiging van een schadelijke component zal leiden tot een verhoogde inschatting van de ernst van en de

vatbaarheid voor de schade voor de gezondheid. Dit zal leiden tot een grotere motivatie zich tegen de dreiging te beschermen. Als er meer mogelijkheden tot die bescherming zijn en deze makkelijker verkrijgbaar zijn, zal er beter met de dreiging omgegaan kunnen worden. Voordelen van de maladaptieve respons, het schadelijke gedrag, vergroten de kans dat de adaptieve respons, het beschermen van de gezondheid, niet wordt uitgevoerd (Brug et al, 2001).

In het huidige onderzoek is de adaptieve respons het door ouders aanzetten van gezond en verantwoordelijk gebruik van alcohol door jongeren in de keet, door bijvoorbeeld het stellen en handhaven van regels. De maladaptieve respons is in dit geval het toelaten van de ouders om hun kinderen hun eigen gang te laten gaan en dus geen toezicht te houden op het keetbezoek van hun kind. Voordelen hiervan zijn het vermijden van discussie met hun kind, geen moeite hoeven leveren en geen controle hoeven uitvoeren.

‘Coping’ en ‘threat’ zijn de processen die het gevolg zijn van de ervaring van een bedreiging van de gezondheid. ‘Threat’ is hierbij de daadwerkelijke dreiging en coping de manier om met die dreiging om te gaan. ‘Threat’ bestaat uit ‘Perceived severity’ (Rogers, 1983; Boer & Seydel, 1996; Brug et al, 2001), dit betekent in het huidige onderzoek: In hoeverre is alcohol een geaccepteerde norm? Ervaren ouders het gebruik van alcohol door hun kind als dreiging? Vinden ouders dat er teveel alcohol wordt gebruikt? Of ouders op de hoogte zijn van de schadelijke effecten van alcohol op jongeren speelt hier een belangrijke rol bij. Daarnaast is ‘Perceived vulnerability’ aan de orde om de dreiging in te schatten (Boer & Seydel, 1996): In hoeverre vinden ouders dat hun kind bloot staat aan de schadelijke effecten van alcohol door zijn bezoek aan de keet? Zijn ouders op de hoogte van overmatig alcoholgebruik dat in veel keten voorkomt of denken ouders dat de alcoholconsumptie binnen de perken blijft?

‘Coping’ wordt gevormd door ‘Perceived response efficacy’ (Boer & Seydel, 1996) de responseeffectiviteit (Brug et al, 2001): de verwachting van de ouders dat de aanbevolen respons leidt tot een vermindering van de dreiging. In hoeverre schatten ouders preventieve activiteiten in als waardevol, nuttig, doelmatig en werkend. Denken zij dat preventie moet beginnen bij de ouders of dat de focus op jongeren moet liggen. Daarnaast is ‘Perceived self-efficacy’ aan de orde (Boer & Seydel, 1966), de eigen-effectiviteitsverwachting (Brug et al, 2001): De verwachting van de ouders dat zij in staat zijn de aanbevolen respons uit te voeren. In hoeverre kunnen ouders de regels stellen die nodig zijn, toezien op de regels die zij stellen voor hun kind en deze handhaven? Denken ze dat hun kind toch de eigen gang zal gaan of dat de regels nageleefd zullen worden? Kunnen ouders dat zonder ondersteuning of willen ze ondersteuning hierbij vanuit bijvoorbeeld gemeente of de verslavingszorg.

Schematische representatie van de Protection Motivation Theory. Bron: Boer & Seydel, 1996.

Protectie Motivatie, dus de wil van een persoon om zich te beschermen, is het resultaat van de processen 'coping' en 'threat'. In het geval van het huidige onderzoek de wil van ouders om hun kinderen tegen de effecten van alcohol te beschermen. Deze wil is een directe aanleiding tot het uitvoeren van beschermend gezondheidsgedrag (Boer & Seydel, 1996). Op basis van deze theorie is er een onderzoeksmodel ontwikkeld met daarbij een vragenlijst die de verschillende delen van deze theorie; Perceived severity, Perceived vulnerability, Perceived response efficacy, en Perceived self-efficacy, zal toetsen bij de ouders van keetbezoekers. Dit wordt verder toegelicht in de methode.

2.4 Professionele Partijen Betrokken bij Ketenbeleid

Hierbij een overzicht van de professionele partijen die in deze thesis relevant zijn om toe te lichten.

2.4.1 Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen.

Binnen de regio Stedendriehoek werken de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Deventer, Lochem, Voorst en Zutphen bestuurlijk en ambtelijk samen. Samen bereiken ze meer dan afzonderlijk. Door samen te zoeken naar bijvoorbeeld de beste plaatsen om woningen en bedrijventerreinen te realiseren, natuur te behouden en recreatieve en sociale voorzieningen te ontwikkelen, verbetert de kwaliteit van het hele gebied. De kern van de Stedendriehoek? Een duurzame en dynamische economische ontwikkeling, krachtige steden en een vitaal platteland (www.regiostedendriehoek.nl). De gemeente Heerde doet bij uitzondering mee in het beleid betreffende alcoholmatiging.

2.4.2 Regio Twente

Regio Twente is het samenwerkingsverband van de veertien Twentse gemeenten met een verzorgingsgebied van 620.000 inwoners. Vóór en mét hen vervult ze werkzaamheden op een heel breed gebied: Verkeer en vervoer, volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, economische zaken, veiligheid, volksgezondheid, recreatie en toerisme. De aangesloten gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

2.4.3 Overige partijen

Per regio verschilt het welke overige partijen worden betrokken bij de discussies en het beleid ten opzicht van keten. De meest betrokken partijen zijn: Voedsel en Waren Autoriteit, BEM! (Bureau Eerlijke Mededinging), GGD, Politie, Bureau HALT, Openbaar Ministerie, Sportraden, Koninklijke Horeca Nederland en Tactus Verslavingszorg.

2.5 Ketenbeleid

Doordat keten via de media en de politiek op de agenda zijn gezet en vooral alcoholmatiging een belangrijk thema is binnen gemeenten hebben diverse overheden, gemeenten en instanties beleid gemaakt wat betreft alcoholmatiging en wat betreft keten. Hierbij een overzicht, met de nadruk dat dit alleen een greep is uit het beleid, betreffende alcoholmatiging en keten in Nederland.

2.5.1 Integraal Alcoholbeleid

Het ministerie van VWS heeft de opdracht gegeven aan de Voedsel en Waren Autoriteit om een handleiding alcoholpreventie te ontwikkelen met 'best practices' voor gemeenten (Voedsel en Waren Autoriteit, 2008). Zij stellen dat effectief lokaal alcoholbeleid stoelt op vier pijlers, ten eerste publiek draagvlak, daarnaast regelgeving, handhaving en vroegsignalering. In dit rapport wordt de verantwoordelijkheid van de lokale gemeente benadrukt en wordt middels een Stappenplan Lokaal Alcoholbeleid een handleiding gegeven voor gemeentes (Integraal Alcoholbeleid, 2007; Stappenplan Lokaal Alcoholbeleid, 2007; www.vwa.nl).

2.5.2 Visienota STAP Keetbeleid: het hokjesdenken voorbij

STAP heeft een stappenplan voor een integrale aanpak. Een uitgebalanceerd keetbeleid heeft volgens hen oog voor het gezondheidskader, maar schept ook voorwaarden met betrekking tot veiligheid. Ook is er aandacht voor het sociale kader waarin de keet haar bestaan heeft. Het jeugdbeleid speelt hierin een centrale rol. Heldere communicatie en jeugdbeleid met een brede doelgroep benadering zijn daar voorwaarden voor. Aan de hand van deze kaders is er een stappenplan voor keetbeleid. Het stappenplan bestaat uit het inventariseren van de bestaande situatie, vervolgens het toetsen van de keten aan de drie scenario's van commerciële keten, buurtketen en huiskamerketen. Tot slot zal dan de afbouwfase komen waar het aan de gemeente is om de grenzen van het toelaatbare helder en duidelijk op te stellen, toezicht uit te oefenen en consequenties te verbinden aan het overtreden van de grenzen (Visienota gemeentelijk keetbeleid, Keetbeleid: het hokjesdenken voorbij, 2006; www.stap.nl).

2.5.3 Happy Fris

De Twentse jeugd drinkt veel, vaak en vroeg. In de Twentse gemeenten gebeurt al veel op preventief gebied; er wordt al jaren voorlichting gegeven binnen het onderwijs, er is een convenant met de horeca en de politie controleert op wetsovertredingen. Dit levert alleen nog niet het gewenste resultaat op. Er moet dus nog meer gebeuren op meerdere terreinen zoals wet- en regelgeving en ondersteuning van ouders. Hiervoor is in de regio Twente het project Happy Fris opgezet, waarbij op verschillende leefgebieden strakkere wet- en regelgeving en betere ondersteuning van ouders wordt ontwikkeld. Elke gemeente kan daardoor haar eigen accenten leggen, afgestemd op de lokale situatie. Zo kunnen gemeenten voor de komende jaren een pakket samenstellen dat is afgestemd op regionale samenwerking. Door deze regiobrede aanpak geven de Twentse gemeenten een krachtige boodschap af dat jeugd en alcohol niet bij elkaar horen. Door het regionaal college is een stuurgroep in het leven geroepen die deze integrale regionale aanpak initieert. Happy Fris geeft vier stappen voor het uitvoeren van lokaal ketenbeleid: inventarisatie, voorlichting, handhaven en vinger aan de pols. Alle veertien Twentse gemeenten worden betrokken bij dit project (Handreiking Verantwoorde Keet, 2008; www.happyfris.nl).

2.5.4 Alcoholmatigingsbeleid Stedendriehoek

In 2007 hebben de acht Stedendriehoekgemeenten, Tactus Verslavingszorg, Halt Gelderland, politie, justitie en GGD Gelre-IJssel een plan van aanpak opgesteld om het alcoholgebruik van jongeren in de Stedendriehoek te matigen. Dit plan is gemaakt voor de periode 2008 tot 2011. Jongeren drinken namelijk buitensporig veel, op een te jonge leeftijd en doen dit vaak. Het plan zet voorlichting, regelgeving en handhaving in op plekken waar jongeren zijn, zoals thuis, op sportverenigingen, in scholen en horeca. De projectgroep werkt samen met het jongerenwerk, jeugdhulpverlening, horeca, sport, en onderwijs. Met deze vereende krachten en een lange adem is er een goede basis voor de uitvoering van de plannen om zo de tendens van jonger, vaker en meer alcohol tot stilstand te brengen (Plan van aanpak: “Alcoholmatiging onder jongeren in de Stedendriehoek” 2007 – 2010, 2007; www.ggdgelreijssel.nl).

2.5.5 Ketenbeleid Barneveld

De gemeente Barneveld heeft in februari 2008 een nota ketenbeleid aangeboden, na het verwerken van een aantal wijzigingen op juridische gronden. In de nota zijn verschillende maatregelen opgenomen. Vanwege het maatschappelijk belang wil de gemeente onder bepaalde, strikte voorwaarden komen tot het gedogen van keten en het afgeven, op aanvraag, van een gedoogbeschikking per keet. Daarnaast wil zij een afbouwbeleid instellen voor losstaande objecten (toercaravans en stacaravans) en een passief uitsterfbeleid voor alle keten. Regelmatig zullen de contacten moeten worden onderhouden tussen jongerenwerkers, ouders en jongeren met als doel bewustwording, communicatieverbetering en toezicht. Het bestaande beleid ten aanzien van de verkoop van alcoholische dranken wordt gevolgd. Ten slotte moet de keet voldoen aan de brandveiligheidseisen, zoals die door de gemeente zijn opgesteld en wordt er per keet een keetreglement vereist (Nota Ketenbeleid Gemeente Barneveld, 2008; www.ketenbarneveld.nl).

2.5.6 Keten United de Wolden

Gemeente de Wolden heeft ervoor gekozen om zeer zorgvuldig om te gaan met het opstellen van de gedragscode betreffende keten. Andere gemeenten en instellingen die zich bezighouden met keten volgen de ontwikkelingen in De Wolden op de voet. De Wolden is zich ervan bewust dat duidelijkheid over de wijze waarop met de keten wordt omgegaan vereist is. Om tegemoet te komen aan de gesignaleerde behoefte is de gemeente in beginsel bereid om keten onder voorwaarden toe te staan. De gemeente heeft hierin bewust voor een tweesporenbeleid gekozen. Enerzijds door het aantrekkelijker maken van de jeugdsozen. Dit zal moeten plaatsvinden door extra inzet van de jongerenwerkers gedurende de openingstijden

van de sozen en door het instellen van verschillende openingstijden voor verschillende leeftijdsgroepen. Hier is inmiddels een start mee gemaakt en dat begint nu reeds zijn vruchten af te werpen door een behoorlijke toename van het aantal soosbezoekers. Anderzijds door het opstellen van een gedragscode keten en caravans. In deze gedragscode wordt onder keet en caravan verstaan een onderkomen voor tijdelijk verblijf waarin regelmatig een groep (maximaal 15 personen) jeugd tot 23 jaar bij elkaar komt en wat beslist niet als slaapverblijf gebruikt mag worden. Met ieders inspanning wordt getracht om alle keten en caravans te registreren om dan via voorlichting en advies met behulp van de brandweer, politie, jongerenwerk en Verslavingszorg Noord Nederland te komen tot preventie van brandgevaar, onveilige situaties en overmatig alcoholgebruik (Beleidsnota keten en caravans van de gemeente De Wolden, 2006; www.ketenunited.nl; www.dewolden.nl).

2.5.7 Ketenbeleid in Dalfsen

Volgens de gemeente Dalfsen zijn er drie beleidsscenario's zichtbaar waar de gemeente uit kan kiezen. Ten eerste "niets doen": geen actie vanuit de gemeente, alleen optreden bij excessen, geen voorlichting over alcoholmatiging en brandveiligheid. Daarnaast de aanpak op basis van "bestaande wet- en regelgeving": de gemeente past wet- en regelgeving strikt toe. De keet voldoet daaraan of is bereid een traject in te gaan dat leidt tot formele goedkeuring. Veel keten kunnen moeilijk aan alle regels voldoen, wat uiteindelijk tot sluiting leidt. Ten derde de aanpak op basis van "gemeentelijk vastgestelde normen": in dit geval stelt de gemeente naast of aanvullend op bestaande wet- en regelgeving eigen normen vast waaraan keten moeten gaan voldoen. Daarmee wil zij bereiken dat keten niet in groten getale moeten sluiten.

De gemeente Dalfsen kiest in grote lijnen voor derde beleidsoptie. De huidige positieve aspecten van de keet wegen zwaarder dan de negatieve. Het opbouwen van een directe relatie met jongeren staat centraal. Hier ligt een belangrijke taak voor het jongerenwerk. De sluiting van de keten is niet gewenst. De keet levert een bijdrage aan de sociale cohesie tussen jongeren en heeft dus een duidelijk positieve sociale functie. Ze zien het liefst keten als "verlengde huiskamer", maar ze kunnen instemmen met het bestaan van losstaande keten. Hierbij worden wel criteria geadviseerd voor de maximale oppervlakte. Bijgebouwen zijn verboden. De keten staan (vrijwel) altijd op particulier terrein. Ouders (eigenaren) en jongeren zijn primair verantwoordelijk voor het reilen en zeilen in een keet. De rol van de gemeente is daarbij ondersteunend in de vorm van informatie en voorlichting. Op excessen wordt zondermeer gehandhaafd, ook als er sprake is van een commerciële keet, als er alcohol wordt verstrekt aan jongeren onder de 16 jaar en als er sprake is van illegale aanbouw of bijgebouwen (Notitie ketenbeleid gemeente Dalfsen, 2008; www.ccv.nl).

2.5.8 Ketenbeleid in Holten/Rijssen

Gemeente Holten/Rijssen loopt voor met ketenbeleid ten opzichte van andere gemeenten in Twente. De verschijningsvorm van keten in deze gemeente verschilt ten aanzien van een aantal aspecten (significant) met het beeld van keten zoals die in de landelijk media in toenemende mate wordt geschetst. Het begrip keet wordt in deze gemeente omschreven als bijeenkomsten van kleine, vaste en besloten vriendengroepen, die elkaar meestal in het weekend op boerenerven in schuren en caravans ontmoeten en daarbij een biertje drinken. De keten hebben voor jongeren een maatschappelijke functie. Hoewel deze notitie gemakshalve spreekt over het begrip keet kan voor Holten/Rijssen keet beter gesproken worden over het begrip “sociale ontmoetingsplaats”.

Een verantwoord ketengebruik vereist een rechtvaardigt (proportioneel) maatwerk. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van jongeren in keten ligt primair bij de jongeren zelf, hun ouders en de eigenaar van het perceel waarop de keet zich bevindt. De gemeente is van mening dat de eigenaar van het erf waarop de keet zich bevindt in alle aspecten zelf verantwoordelijk is voor wat er zich in en rondom de keet afspeelt. Strikt genomen neemt de gemeente geen verantwoordelijkheid. Tenzij het tegendeel is bewezen is het aannemelijk te maken dat het structureel gebruik van een gebouw als sociale ontmoeting voor een vaste en beperkte groep vrienden (max. 15) aangemerkt kan worden als een verlengstuk van de woonfunctie. Dit betekent dat Holten/Rijssen een passief gedoogbeleid hanteert waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een bestuursrechtelijk instrumentarium (bijv. Gedoogbeschikking). Keten niet op agrarische bouwpercelen voldoen niet aan regelgeving. Ook keten die onder de Drank- en Horecawet vallen, dus waar alcoholhoudende dranken worden verkocht, voldoen niet aan de wettelijke eisen. Deze keten zijn voor de gemeente ongewenst en moeten worden verwijderd (dwangsom of bestuursdwang).

Tussen eigenaar en gebruikers wordt een overeenkomst opgesteld met daarin bepalingen voor een verantwoord inrichten en gebruik van de keet. Als de verklaring wordt geaccepteerd, wordt voor de duur van één jaar afgezien van handhavend optreden. De gemeente kan de acceptatie van de verklaring op elk moment intrekken indien blijkt dat er niet aan de voorwaarden in de overeenkomst wordt voldaan of als er bij gemeente of politie gegronde klachten over overlast door de keet binnenkomen van derden. In dat geval kan er onmiddellijk handhavend worden opgetreden (Ketenbeleid gemeente Rijssen-Holten, 2008; www.ccv.nl).

2.6 Onderzoeksmodel en Onderzoeksvragen

Deze theoretische informatie is belangrijk geweest als achtergrond bij het opstellen van de meetinstrumenten en blijft belangrijk in de loop van dit onderzoek. Om nog even kort te herhalen wat de hoofdvraag is van dit onderzoek:

Tot welke nieuwe invalshoeken leiden de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers als het gaat om alcoholpreventie in keten?

- ***Hoe denken ouders en keeteigenaren over de keet, alcoholgebruik in de keet en hun eigen rol daarin?***
- ***Hoe denken beleidsmedewerkers over de keet, alcoholgebruik in de keet en de rol van ouders?***

De eerste deelvraag wordt beantwoordt door twee onderdelen, namelijk een onderzoek met interviews onder keeteigenaren en een onderzoek met vragenlijsten onder ouders van keetbezoekers.

De tweede deelvraag wordt beantwoordt door een onderzoek met interviews onder beleidsmedewerkers in de regio Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen en in de regio Twente.

Vervolgens zullen de resultaten uit alle drie de onderdelen in de conclusie samengevat worden en zal daar antwoord worden gegeven op de hoofdvraag.

3. Methode

In deze methode wordt besproken hoe het onderzoek naar de subvragen heeft plaatsgevonden. Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag: “Hoe denken ouders en keeteigenaren over de keet, alcoholgebruik en hun eigen rol daarin?” is het noodzakelijk om dat te onderzoeken bij die doelgroepen. In 3.1. en 3.2 wordt de methode om deze vraag te beantwoorden nader belicht bij respectievelijk de keeteigenaren en de ouders. In 3.3 wordt de methode beschreven om de volgende vraag te beantwoorden: “Hoe denken beleidsmedewerkers over de keet, alcoholgebruik en de rol van ouders?”

3.1 Methode Keeteigenaren

In deze methode wordt besproken hoe een deel van de eerste deelvraag wordt onderzocht bij de keeteigenaren. Achtereenvolgens komen de procedure, respondenten en het meetinstrument aan bod.

3.1.1 Procedure

Er is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd bij keeteigenaren. Dat houdt in dat er verkennend is onderzocht hoe keeteigenaren over bepaalde zaken denken. Vanaf de start van het onderzoek was het zaak om snel een vragenlijst te vormen. Door een samenloop van omstandigheden zijn een aantal mogelijkheden tot werven van keeteigenaren gemist. De keeteigenaren zijn geworven door op diverse plaatsen in gemeentes op markten te staan waarbij volwassenen die kinderen zouden kunnen hebben tussen de 12 en 18 werden aangesproken of zij een keet hadden of hun kinderen wel eens een keet bezochten. Daarnaast heeft Tactus Verslavingszorg de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van hun netwerk en ouderavonden. Er is contact geweest met gemeenten die keten in kaart zouden moeten hebben, maar ook zij hadden niet veel inzicht waar de keten zich precies bevonden en hoe ermee in contact te komen. Ook via-via is er geprobeerd in contact te komen met keeteigenaren. Dit leverde wel een paar eigenaren op, maar nog niet voldoende om het onderzoek op te baseren. Toen is er besloten om over te gaan op internet en op die manier keten te benaderen, die wellicht mee zouden willen werken. Er zijn meer dan 100 keten benaderd in de provincies Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland. Hiervan hebben veel keten niet gereageerd. Een vijftiental keten gaven de reactie dat de keet opgeheven was of dat deze niet meer bezocht werd. Dat gaf de indruk dat keten een tijdelijk karakter hebben. Toch waren er een aantal jongeren, die hun ouders hebben kunnen overtuigen mee te werken aan het onderzoek. Het is moeilijk gebleken om met keeteigenaren in contact te komen, omdat ten tijde van het uitvoeren van dit deel van het onderzoek er nog nauwelijks keten geregistreerd worden en het eerste contact plaatsvindt via de jongeren. Als zij niet mee willen werken dan is

het moeilijk om de keeteigenaren te bereiken. De meeste gesproken keeteigenaren zijn op hun eigen terrein bezocht waarbij ook een bezoek is gebracht aan de keet. De belangrijkste reden die werd gegeven om mee te werken was om een keer een tegengeluid te geven aan het beeld wat gegeven wordt door de media.

3.1.2 Respondenten

Het heeft geleid tot 8 keeteigenaren die wilden meewerken aan het onderzoek. Alle keeteigenaren zijn thuis bezocht en regelmatig is er ook met de jongeren gesproken die de keet bezoeken. Het was tijdens deze gesprekken niet mogelijk om de gesprekken op te nemen vanwege beschikbaarheid van de apparatuur. De resultaten zijn genoteerd en daar is een samenvatting van gemaakt. De keeteigenaren zijn in zes van de gevallen ouders van keetbezoekers en hebben de keet op het eigen land staan. In twee gevallen zijn het beheerders, eenmaal van een kraanbedrijf en eenmaal is het een vertegenwoordiger van een dorpsbelangenorganisatie, die jongeren graag een plek wil bieden. Het had de voorkeur om keeteigenaren in de regio's Stedendriehoek en Twente te interviewen. Er zijn acht keeteigenaren gesproken uit Beckum (ov), De Lutte (ov), Geesteren (ov), Holten (ov), Wierden (ov), Lieveelde (gld), Apeldoorn (gld) en Scharnegoutum (fr).

3.1.3 Meetinstrument

Er is op basis van de beschikbare literatuur en gesprekken met medewerkers van Tactus Verslavingszorg een interviewschema opgesteld (zie bijlage B). Vanuit de verkenning van de literatuur en eerdere onderzoeken van Mulder (2005) en Korte (2007) waren er voldoende aanknopingspunten om het gesprek met ouders aan te gaan. De interviews moesten in ieder geval antwoord geven op de volgende onderwerpen:

- Keten
 - o Hoe lang bestaat de keet al?
 - o Waarom is er begonnen met de keet?
 - o Hoeveel jongeren komen er in de keet en in wat voor leeftijdsgroep en opleiding?
 - o Bent u erg betrokken bij de gang van zaken rondom de keet?
 - o Koopt u bier in?
 - o Stelt u regels?
 - o Is er in deze keet een bepaald keetbeleid?
 - o Wordt er in de keet alcohol gedronken? Onder de 16?
 - o Wat zou voor u de toekomst zijn wat betreft keten?
- Alcohol
 - o Wat vindt u van de mate van alcoholgebruik in uw keet?
 - o Wat vindt u van de mate van alcoholgebruik in keten in het algemeen?

- o Vindt u dat alcoholpreventie binnen de keet een rol zou moeten spelen?
- o Denkt u zelf wel eens na over alcoholpreventie?
- Ouders
 - o Heeft u contact met de ouders van de andere keetbezoekers?
 - o Heeft u contact met andere keeteigenaren?
 - o Denkt u dat u een goed beeld heeft van wat er in de keet gebeurt en waarom?
 - o Denkt u dat het zin heeft om regels te stellen richting de jongeren?
 - o Denkt u dat deze regels aangenomen en nageleefd worden?
 - o Heeft u daarin zelf als keeteigenaar een handhavende rol?
- Beleid
 - o Vindt u dat keten moeten blijven bestaan?
 - o Hoe zouden die keten er uit moeten zien?
 - o Wat vindt u ervan hoe keten geschetst worden in de media?
 - o Hebben keten een rol binnen de gemeenschap?
 - o Hoe staat u tegenover bezoek van verslavingszorginstellingen met preventieve campagnes?
 - o Is er door de gemeente geïnformeerd naar het bestaan van de keet?
 - o Vindt u dat de gemeente regels kan stellen wat betreft de gang van zaken in de keet?
 - o Vindt u dat de gemeente de keet kan verbieden?

3.2 Methode Ouders van Keetbezoekers

Net zoals in de methode bij keeteigenaren wordt hier de procedure besproken bij de ouders van keetbezoekers, wordt er ingegaan op de respondenten, komt het meetinstrument aan bod en de wijze van analyseren.

3.2.1 Procedure

Bij ouders van keetbezoekers is een vragenlijst afgenomen omdat de doelstelling was om de mening van ouders van keetbezoekers te toetsen aan de hand van de Protection Motivation Theory. De meningen die naar voren zouden komen in deze vragenlijsten zouden geanalyseerd worden aan de hand van het onderzoeksmodel in 3.2.3. Voor een dergelijke analyse is een grote steekproef aan respondenten nodig. Deze steekproef is tegelijkertijd verzameld met de steekproef voor keeteigenaren. Hiervoor zijn dus ook markten bezocht en ouderavonden. Er is ook een vragenlijst beschikbaar gesteld op internet. Deze is digitaal aangeboden aan alle keten die via internet benaderd zijn met de vraag of zij mee wilden werken aan het onderzoek en of zij de vragenlijst door wilden sturen naar ouders van keetbezoekers. De doelgroep van de

vragenlijst is ouders en opvoeders van keetbezoekers. Het is ook mogelijk om deze vragenlijst als keeteigenaar in te vullen.

3.2.2 Respondenten

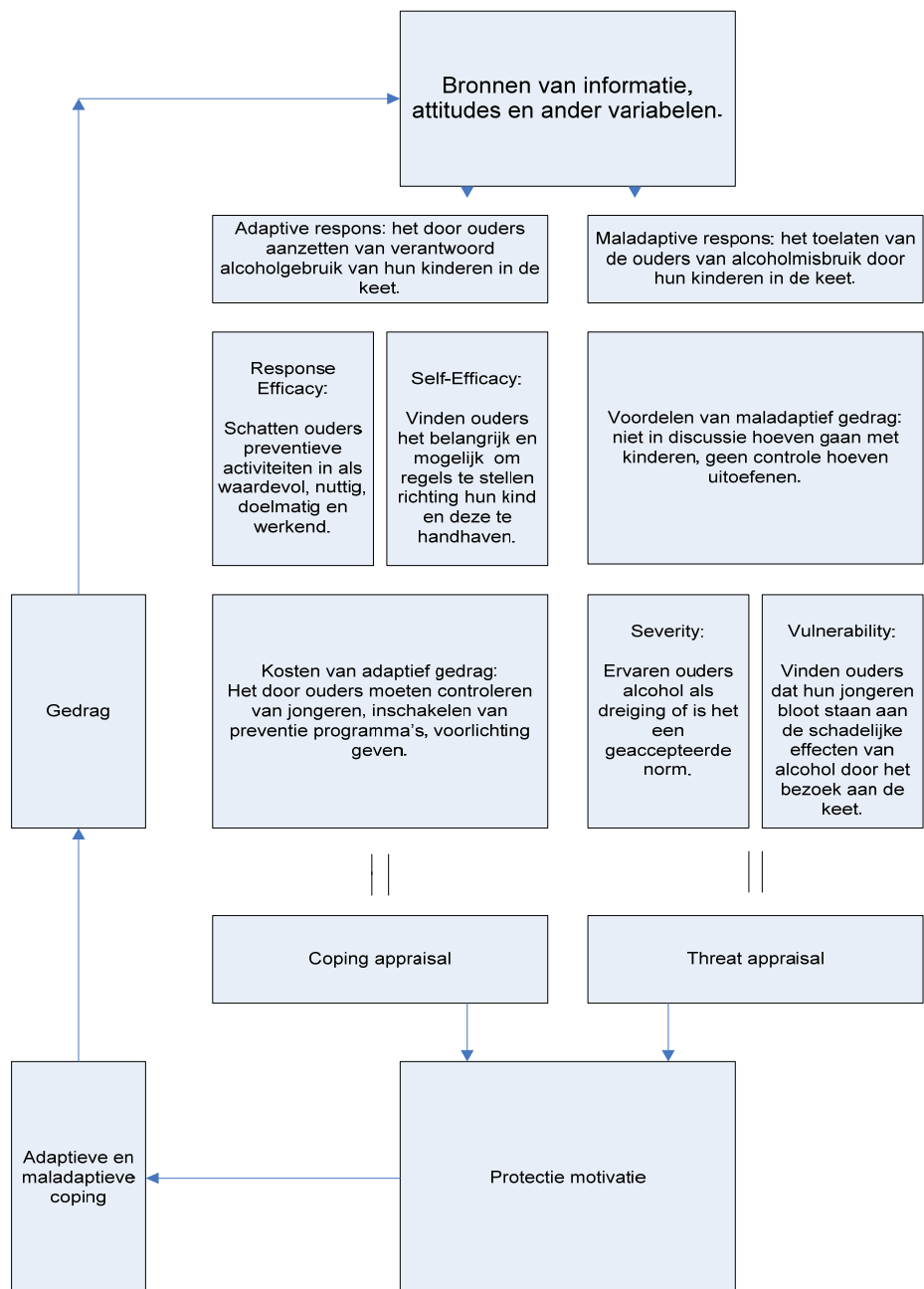
De vragenlijst is door vijftien ouders volledig ingevuld en door drie ouders gedeeltelijk. Dit aantal heeft implicaties voor de betrouwbaarheid van de uitkomsten en de analyse. Aangezien er voor een dergelijke analyse een grotere steekproef noodzakelijk is. Het is mogelijk dat de meningen van deze respondenten afwijken van de populatie. Dat is met een dergelijk aantal niet te controleren. Om het onderzoek toch relevant te maken is er voor gekozen om niet in de diepte te gaan onderzoeken, maar in de breedte in relatie tot de keeteigenaren en beleidsmedewerkers. De ouders bevinden zich in de leeftijd tussen de 45 en 60 jaar oud, met een gemiddelde leeftijd van 50. Hun kinderen die de keet bezoeken bevinden zich tussen de 16 en 19 jaar met een gemiddelde van 17. De vragenlijst is ingevuld door elf moeders en door vier vaders. De plaatsen waar deze keten zich bevinden zijn: Hardenberg, Losser, Hengelo, Beckum, Olst, Deventer, Raalte en Oost-Gelre.

3.2.3 Meetinstrument

De vragenlijst is opgesteld aan de hand van de Protection Motivation Theory, het onderzoek van Korte (2007), Mulder (2005) en andere onderzoeken (Gosselt, van Hoof & de Jong, 2008; Vet & van den Eijnden, 2007). De vragenlijst is te verdelen in een aantal onderdelen. De onderdelen zijn: Demografische variabelen; Beeld van ouders t.o.v. kind & keet; Perceived vulnerability (PMT); Verantwoorde startleeftijd alcohol; Regels en consequenties; Perceived response efficacy (PMT); Perceived self efficacy (PMT); Perceived severity (PMT) en Keeteigenaren. De onderdelen behorende bij de Protection Motivation Theory zijn opgenomen in het onderzoeksmodel op de volgende pagina.

3.2.4 Analyse

Voorafgaand aan de analyse is er eerst een codeboek gemaakt (Huizingh, 2003) aan de hand waarvan het gegevensbestand in SPSS kon worden gemaakt. Het was de bedoeling om de gegevens uitgebreid te gaan analyseren per construct. Omdat de grootte van de steekproef niet toereikend was om hier vergaande analyses mee uit te voeren is besloten om dit niet te doen. Er zijn aan de hand van de deelvragen een aantal vragen uitgekozen om daarvan de gemiddelden te berekenen en te kijken hoe de spreiding is over de ouders. Hiervan zijn de resultaten genoteerd.

3.3 Methode Beleidsmedewerkers

In deze methode zullen achtereenvolgens de procedure, respondenten, het meetinstrument en de analyse besproken worden van het onderzoek bij de beleidsmedewerkers.

3.3.1 Procedure

Om antwoord te krijgen op de tweede onderzoeksvraag: **“Hoe denken beleidsmedewerkers over de keet, alcoholgebruik en de rol van ouders?”** zijn er allereerst ter oriëntatie gesprekken gevoerd met drie medewerkers van Tactus Verslavingszorg in Enschede

en Deventer die bekend zijn met het onderwerp keten. Tijdens deze gesprekken zijn er een aantal onderwerpen gerezen die relevant zouden zijn om met beleidsmedewerkers te bespreken over keten. Aan de hand daarvan is het meetinstrument opgesteld (zie 3.3.3). Deze drie gesprekken zijn geanalyseerd en daar zijn de belangrijkste onderwerpen uitgekozen. Het interview is gebaseerd op informatie die eerder is verzameld bij het onderdeel met keeteigenaren en daarnaast op de hierboven genoemde gesprekken met de medewerkers van Tactus Verslavingszorg. Vervolgens zijn de beleidsmedewerkers in de Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen en in Twente telefonisch benaderd of zij medewerking wilden verlenen aan het onderzoek. Aan de medewerkers van Tactus Verslavingszorg en aan elke beleidsmedewerker is de vraag gesteld of zij ook andere beleidsmedewerkers kenden die wellicht mee zouden willen werken aan het onderzoek. Alle interviews zijn opgenomen met een voicerecorder. Alle beleidsmedewerkers zijn op hun werkplek ondervraagd. Het interviewschema was een leidraad voor het gesprek, maar het was vooral belangrijk dat de beleidsmedewerker zelf veel invulling aan het interview kon geven. De gesprekken zijn vervolgens allemaal volledig uitgewerkt om te worden geanalyseerd.

3.3.2 Respondenten

De doelgroep van deze interviews is beleidsmedewerkers. Dit is een vrij algemene term. Specifiek is er voor gekozen om beleidsmedewerkers van de gemeente of regio, die direct te maken hebben met keten, alcohol en jongeren, te vragen om medewerking te verlenen aan de interviews. In de Stedendriehoek zijn er vijf beleidsmedewerkers bij gemeenten geïnterviewd; Olst/Wijhe (ligt net buiten Stedendriehoek), Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. In Twente zijn er drie beleidsmedewerkers bij gemeenten geïnterviewd en twee regionale beleidsmedewerkers; projectleider Happy Fris, medewerker GGD Regio Twente, Oldenzaal, Rijssen/Holten en Tubbergen. Dat zijn in totaal tien beleidsmedewerkers. Van de elf benaderde beleidsmedewerkers was er één beleidsmedewerker die niet wilde meewerken vanwege de werkdruk. In die gemeente werd gezegd dat er geen keten waren, terwijl het wel een gemeente is met veel buitengebied. Er zijn drie gemeenten geweest waarbij er geen contact kon worden gelegd met de juiste beleidsmedewerker.

3.3.3 Meetinstrument

Zoals hierboven vermeldt is het interview opgebouwd aan de hand van vragen die er zijn gerezen bij drie medewerkers van Tactus Verslavingszorg. Onderwerpen en vragen waar dit meetinstrument antwoord op moet geven zijn:

- Keten
 - o Hoe kijkt u aan tegen de huidige situatie omtrent keten in ...?
 - o Als u 20 jaar in de toekomst kijkt, wat zou de ideale eindsituatie dan zijn?

- Alcohol
 - o Alcoholgebruik is erg paradoxaal. Iedereen vindt dat alcoholgebruik mag kunnen, maar tegelijkertijd moet er ook handhavend worden opgetreden. Wat is het verschil tussen het hanteren van alcohol gebruik thuis bij uw eigen kinderen of kennissen op bijvoorbeeld verjaardagen en buiten?
 - o Wat maakt het zo anders dat iemand een andere visie heeft ten opzichte van andere jongeren?
 - o Heeft u echt zicht op het alcoholgebruik in je omgeving en is het buiten dan anders?
- Ouders
 - o Wat vindt u dat de verantwoordelijkheden van ouders zijn?
 - o Wat vindt u dat de verantwoordelijkheden van keeteigenaren zijn?
 - o Welke samenwerking zou u graag willen zien met ouders en keeteigenaren?
 - o Wat vindt u van bemoeienis achter de voordeur?
 - o Op welke manier zou u ouders willen betrekken bij het vraagstuk keten?
- Beleid
 - o Wat is uw persoonlijke visie ten aanzien van keten en het beleid?
 - o Wat zijn belemmeringen bij het opstellen van het beleid?
 - o Welke factoren zijn volgens u van belang bij het implementeren van het beleid?
 - o In hoeverre denkt u dat er draagvlak is bij de gemeenteraden omtrent het ketenbeleid?
 - o Van welke partijen vindt u dat ze zich moeten bezighouden met keten?
 - o Is het uniek dat de gemeenten samenwerken in een dergelijk project?

4. Resultaten

In 4.1 worden de resultaten van de interviews met keeteigenaren getoond, in 4.2 de resultaten van de vragenlijst onder ouders van keetbezoekers en in 4.3 de resultaten van de interviews met beleidsmedewerkers. De resultaten worden in het volgende hoofdstuk conclusie samengevat.

4.1 Resultaten Keeteigenaren

De resultaten van de interviews met keeteigenaren zullen in de vorm van de volgende onderwerpen aan bod komen: Keten, Alcohol, Ouders, Beleid.

4.1.1 Keten

Achtereenvolgens volgt er een Beschrijving van de Keten, Regels en Betrokkenheid Ouders, Beeld van de Keet, Keten in de Media, Maatschappelijke Functie en Toekomst van Keten.

Beschrijving keten

Hier volgt een beschrijving van de keten waar met de keeteigenaar een interview is gehouden. Om kort een overzicht te geven van de situatie in de keten wordt deze in de volgende tabel geschetst.

	Bestaan van de keet	Aantal bezoekers	Leeftijd bezoekers	Schenken van alcohol
Keet 1	3 jaar	15 á 30	17/18	Ja
Keet 2	1 jaar	20 á 45	13 – 15	Nee
Keet 3	7 jaar	Twee groepen;	14 – 16	Ja
		15 á 20 per groep	17 – 19	Ja
Keet 4	2 jaar	10 á 20	18 – 20	Ja
Keet 5	5 jaar	8 á 10; oplopend tot 40	19/20	Ja
Keet 6	3 jaar	9	16/17	Ja
Keet 7	6 jaar	8 á 9	17/18	Ja
Keet 8	5 jaar	10; vroeger 30	22/23	Ja

De keet van keeteigenaar 1 is een pipowagen die eens per week gebruikt wordt. Vijf jongens, inclusief de zoon van de keeteigenaar regelen alles omtrent de keet. De jongens hebben deze wagen opgehaald en opgeknapt. Zij zitten er soms vaker dan dat de keet geopend is. De jongeren die er komen zijn allemaal vrienden en bekenden van de sportvereniging.

De keet van keeteigenaar 2 is gestart omdat de zoon een plek voor zichzelf met vrienden wilde. Er zijn in deze gemeente en de omliggende dorpen geen alternatieven voor jongeren van 13. De keet wordt gerund door vijf jongens, inclusief de zoon van keeteigenaar 2. Het opleidingsniveau van de bezoekers ligt tussen VMBO en VWO. Oudere jongeren worden geweerd aangezien er dan sneller alcohol in het spel is, wat de keeteigenaar wil tegengaan. De keet is 2 á 3 keer per maand geopend en alleen als de ouders op het terrein zijn.

De keet van keeteigenaar 3 is gevestigd in de schuur bij het huis. Voor jongeren tussen 12 en 16 jaar wordt er weinig geboden aan activiteiten in kleine kernen. Jongerenwerkers kunnen niet elke week activiteiten organiseren binnen deze gemeente. Toch is er behoefte aan activiteit en vermaak bij deze leeftijdsgroep, ze willen graag met hun leeftijdsgenoten en eigen vriendengroep ergens bij elkaar kunnen komen. Ze vermaken zich met onder andere muziek luisteren, een spelletje doen, voetballen, een keer bij de vuurkorf zitten, een nacht in de keet blijven slapen, films kijken en barbecueën. Daarnaast nemen de jongeren als groep ook deel aan activiteiten in het dorp, zoals met de kermis en carnaval.

De keet van keeteigenaar 4 is geboren met het idee van een betaalbare plek voor de jongeren, waar ze goedkoper een drankje kunnen doen. De jongeren hadden duidelijk behoefte aan een eigen plek. De schuur is leeggehaald en nu zijn er een kachel en een toilet buiten voor de mannen. De jongeren zijn allemaal van dezelfde vriendengroep met een VWO en nu een WO opleiding. De keet ligt midden in een woonwijk achter het huis, dus het is een keet die niet op het platteland staat.

De keet van keeteigenaar 5 is ontstaan omdat zijn zoon vroeg om een gelegenheid waar hij met zijn vrienden bij elkaar kon komen. De keeteigenaar is nog steeds positief over hoe het gaat. Er komen jongeren met alle opleidingsniveaus maar het overgrote gedeelte volgt een MBO-opleiding. Keeteigenaar 5 vraagt zich af hoelang ze ermee door zullen gaan, maar ze hebben net een nieuw ingerichte keet en de jongeren vinden het nog leuk.

De keet van keeteigenaar 6 is begonnen omdat de dochter graag een keet met haar vriendinnen wilde, zoals anderen in haar omgeving ook hadden. Zij hebben zelf er veel aan geklust. De meiden hebben een eigen website en gaan ook altijd samen uit. Ze kennen elkaar van de middelbare school, inmiddels doet iedereen verschillende MBO-opleidingen en één doet een HBO-opleiding. De meiden kopen alles zelf en de keeteigenaar 6 kijkt of alles goed verloopt. De eigenaar laat het wel weten als hij het ergens niet mee eens is, maar er zijn nooit moeilijkheden geweest.

De keet van keeteigenaar 7 is gestart omdat er regelmatig jongens over de vloer kwamen. Op dat moment kreeg de woonkamer een nieuwe vloer en is de schuur opgeruimd zodat de jongeren daar een plek hadden, maar er nog wel toezicht was. Toen was er nog geen sprake van alcohol. De keeteigenaar 7 vertelt dat zij liever hebben dat de jongeren bij huis zijn en dat ze

daar hun grenzen uitproberen in plaats van dat ze dat elders doen. De helft van de jongeren volgt een MBO-opleiding en de andere helft volgt een HBO-opleiding.

De keet van keeteigenaar 8 wordt gebruikt op vrijdags en op zaterdag verzamelen de jongeren daar en gaan, als de groep compleet is, op stap. De keet staat op een bouwloods, het is een soort kroeg met eigen onderhoud en eigen terras. De groep is nu een echte hechte vriendengroep geworden. Dat is volgens de eigenaar wel anders dan in andere keten. De jongeren doen met elkaar grote projecten. Zo hebben ze eerste prijzen gewonnen met het maken van praalwagens, daar zijn ze dan 4 á 5 maanden mee bezig.

Regels en betrokkenheid ouders

In de keten worden door ouders, maar ook door jongeren zelf regels gesteld wat betreft de gang van zaken in de keet en op het terrein. Hier wordt besproken in hoeverre de jongeren deze regels zelf stellen en in hoeverre de ouders daar bij betrokken worden.

Zes van de keeteigenaren geven aan dat ze in het begin meer betrokken waren bij de gang van zaken in de keet dan nu. Doordat het in de opstartperiode lastiger is voor de jongeren en de jongeren ouder worden, is dat een proces dat vanzelf gaat. Twee keeteigenaren geven aan dat zij alleen helpen met klussen als dat noodzakelijk is, bijvoorbeeld als er apparatuur nodig is. Eén keeteigenaar geeft aan dat de jongeren zich kostelijk kunnen vermaken met het zelf verzamelen van spullen voor in de keet. Drie keeteigenaren geven aan dat zij eerder alcohol hebben ingekocht voor de jongeren toen zij nog geen 16 jaar oud waren. De regels die de keeteigenaren stellen zijn over het algemeen dat de jongeren zelf opruimen en dat er geen lawaai en overlast is. Vier van de keeteigenaren geven aan dat de jongeren inmiddels 18 jaar of ouder zijn en dat ze zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen wat er in de keet gebeurt. In die keten worden geen regels meer gesteld. Mocht het uit de hand lopen dan grijpen de keeteigenaren echter wel in. In twee gevallen mogen de dames die in de keet komen het toilet binnenshuis gebruiken. Wat betreft brandveiligheid wordt er in het merendeel van de keten niet gerookt. De man van keeteigenaar 1 is brandweerman, maar er wordt bij hen niet speciaal aandacht besteedt aan de brandveiligheid. Eerder werd hier niet gerookt. Inmiddels zijn een aantal vrienden van de zoon wel gaan roken, hij rookt zelf niet en hij vindt het vervelend, maar de keet is net zo goed van de vier andere vrienden. De zoon denkt dat hij daar niets van kan zeggen. Keeteigenaar 2 denkt dat ze daar strenger in moeten worden. Per 1 juli mag het ook niet meer in de horeca, dus dan ook niet meer in de keet. De brandveiligheid baart de keeteigenaar toch een beetje zorgen en ze denkt dat het een goed idee is om in te grijpen. De meeste keeteigenaren houden wel rekening met brandveiligheid. Ze weten dat er vaak niet voldoende nooduitgangen zijn. Daardoor zorgen ze er in het grootste deel van de gevallen voor dat er niet gerookt wordt in de keet, er geen brandbare slingers hangen en dat frituren buiten gebeurt.

Door Keeteigenaar 2 worden wel duidelijke regels gesteld. Er wordt niet gedronken in de keet. Om 00:00 is het afgelopen, de ouders moeten thuis zijn als de keet open is en dat is eens in de 2 a 3 weken. Iedereen moet achter het huis blijven om overlast te beperken. De zoon is goed geïnstrueerd dat als er iets gebeurt de ouders erbij gehaald moeten worden. Dat is enkele malen gebeurd als er oudere jongens kwamen die gedronken hadden en alcohol hadden meegenomen. Het keetbeleid is gebaseerd op aan de ene kant de regels van de keeteigenaar en aan de andere kant wat de jongeren zelf gemerkt hebben in de keet. Dat ze bijvoorbeeld bardienst draaien hebben ze door schade en schande uitgevonden. Ze kwamen erachter dat ze verlies draaien als er niemand achter de bar staat.

Volgens Keeteigenaar 3 hebben jongeren als ze van de basisschool afkomen niet de intentie een drankkeet op te richten, maar willen ze graag een plek waar ze bij elkaar kunnen komen. Aanvankelijk kwam daar geen alcohol aan te pas, maar dat bleek onvermijdelijk. De keeteigenaar heeft op een gegeven moment zelf wat flesjes alcohol gegeven om de controle daarop te bewaken. Om zicht te houden op de hoeveelheid bier die wordt ingeslagen betaalt keeteigenaar 4 nog het statiegeld. Het is bij de jongeren bekend dat als er nog één keer iemand heel dronken is, dat het klaar en over is met de keet. Er is niet echt een keetbeleid, de jongeren houden elkaar in de gaten wat betreft alcoholgebruik, ze roken allemaal niet en per biertje wordt vijftig cent betaald wat in de pot gaat.

De keeteigenaar 5 vertelt dat de jongeren voornamelijk zelf regels opstellen wat er gebeurt in de keet. De keeteigenaar heeft nog nooit op de avond zelf hoeven ingrijpen. Er heeft wel eens de volgende dag een waarschuwing gevolgd, maar dat was voornamelijk vanwege geluidsoverlast. De keet heeft geen sluitingstijden, ze zitten er regelmatig tot een uur of 3/4.

Keeteigenaar 7 vertelt dat als er 1 krat bier staat het op gaat, maar dat geldt ook als er drie kratten staan. Dat probeert hij wel te controleren. De jongeren kopen zelf het bier in en stoppen geld in de pot. De keeteigenaar wil dat de jongeren geen gekke dingen doen in de keet. De keet heeft geen vaste tijden, meestal begint het rond een uur of 20:00/21:00. Op vrijdags tot een uur of 00:00 en zaterdags gaan ze tegenwoordig meestal uit. De jongeren hebben werk dus kunnen ze dat betalen. Als er iets aan de hand is in de keet geeft de zoon een seintje of de keeteigenaar kan komen.

Als er overlast is dan kan keeteigenaar 8 de groep omzetten in de meterkast, de keet staat op het terrein van een kraanbedrijf. Alle rotte appels binnen de groep zijn weg, deze groep wil er echt iets van maken. Voor deze keet komen de jongens nog elk weekend naar huis, ze willen dat niet kwijt. Er is niet echt een keetbeleid. Er wordt gestreept op een lijst en ze betalen 1 x in de week. Keeteigenaar 8 is niet heel streng maar de jongeren moeten het niet te bont maken. Hij denkt dat hij wel een beeld heeft van wat er in de keet gebeurt. De jongens gaan er serieus mee om. Het is de basis voor hun activiteiten.

Beeld van de keet

Alle eigenaren hebben weleens contact met de andere ouders als ze naar de keet willen komen kijken of zien waar de jongeren verblijven. De meeste keeteigenaren komen de andere ouders tegen in het dorp of op school. Het is niet dat ze bewust de ouders opzoeken, maar ze geven wel de mogelijkheid om te komen kijken in de keet. In de keet van keeteigenaar 1 is er in het begin een feest geweest waar de ouders van de vijf oprichters waren uitgenodigd om te komen kijken. Als andere ouders nieuwsgierig zijn dan mogen ze natuurlijk een keer komen kijken in de keet. De keeteigenaar 2 geeft duidelijk aan dat als mensen vragen hebben dat ze deze gerust wil beantwoorden en dat ouders op avonden dat de keet open is ook gerust een keer mogen komen kijken. De keeteigenaar 5 geeft aan dat andere ouders erbij betrokken willen worden, ze vinden het een prachtige ruimte en spreken waardering uit dat de keeteigenaar die plek heeft voor de jongelui. Volgens keeteigenaar 6 gaat alles goed in de keet en dat weten de andere ouders ook. Geen enkele eigenaar heeft contact met andere keeteigenaren.

De keeteigenaren denken een goed beeld te hebben van wat er in de keet gebeurt. De keeteigenaar 2 denkt dat zij een goed beeld heeft van wat er in de keet gebeurt omdat ze regelmatig gaat kijken. Ze heeft het dan snel genoeg in de gaten als er onruststokers tussen zitten of als er stiekem drank wordt meegenomen. Ook keeteigenaar 4 gaat regelmatig een kijkje nemen en houdt zicht op het biergebruik. Keeteigenaar 5 denkt dat er teveel wordt gedronken, maar dat doen ze maar 1 x in de week of eens in de twee weken. Daarnaast is er een tendens dat er teveel gedronken wordt, als ze het niet hier zouden doen dan zouden ze het wel in de stad doen. Het gebeurt overal, het past ook wel bij de cultuur. Gezellig met z'n allen samen. De bezoekers van keeteigenaar 6 laten altijd weten wat er gebeurt in de keet. Ook als er visite wordt verwacht wordt dat altijd netjes gemeld. Er gebeuren geen rare dingen.

Keten in de media

Vijf van de keeteigenaren geven aan dat keten in de media te negatief afgetekend worden. Eén van de eigenaren denkt dat het beeld wel klopt en dat er in keten op het platteland teveel gedronken wordt. Dat komt volgens hem doordat er geen toezicht is.

Keeteigenaar 1 vindt het erg jammer dat de keten in de media alleen negatief geschetst worden. Het is echt niet alleen slecht en jongeren leren er juist veel. Ze leren opknappen, samenwerken, ze worden handig, maar leren ook hun eigen verantwoordelijkheid. Als jongeren uitgaan dan wordt het pas laat. Deze keet wordt niet als indrinkplek gebruikt, om 00:00 is het afgelopen. Volgens keeteigenaar 1 vervult het daarnaast een belangrijke rol in de gemeenschap. Het vervult een gat voor jongeren waar ze bijeen kunnen komen wat ook nog goed te betalen is. Daarnaast krijgen ze een verantwoordelijkheidsgevoel. De keeteigenaar 1

kan niet goed inschatten of ze ook met alcohol leren omgaan. Volgens keeteigenaren 2, 6, 7 en 8 zijn keten meer dan alleen het 'zuipen' wat in de media wordt geschetst. Er wordt vaak voorbijgegaan aan de functie die keten hebben. In uitgaansgelegenheden gebeurt veel meer waar ouders ook geen zicht op hebben. Daar gebeuren vechtpartijen en dergelijke, dat gebeurt niet in de keten. De keetfeesten in de media zijn geen standaard, die zijn niet verantwoord. Het normale keetbezoek dat moet gewoon kunnen, en daarnaast gezamenlijk activiteiten ontplooiën en BBQen. De keet van de jongens van keeteigenaar 8 is mooi en dat willen zij ook zo houden. De keet is zeker anders dan wat gemiddeld in de media komt. Dat comazuipen gebeurt ook op andere plekken, en het lijkt hem stug dat het zoveel in de keten gebeurt.

De keeteigenaar 4 denkt dat het beeld in de media klopt en dat er in veel keten op het platteland veel te veel gedronken wordt omdat er geen toezicht is. Toch denkt hij dat men niet moet generaliseren, hij schrikt er zelf ook van hoeveel bier daar gedronken wordt en bijvoorbeeld ook bij beelden van jongerenvakanties. Men moet er toch niet aan denken om de eigen zoon of dochter zo op die beelden terug te zien.

Maatschappelijke functie

Keten hebben een sterke maatschappelijke functie volgens de meerderheid van de keeteigenaren. Volgens Keeteigenaar 2 hebben keten wel degelijk een functie om jongeren zich autonomer te laten voelen bij gebrek aan alternatieve jongerenontmoetingsplaatsen. Maar er bestaat vrees en dat komt door het slechte imago door slechte keten. Op die manier is de lol eraf, maar als keten sluiten dan zuipen jongeren wel op andere plaatsen en dat verplaatst het probleem. Het zou een idee zijn om een professionele plek te starten waar je autonoom jongeren kan laten functioneren, maar waar wel concrete regels gesteld worden.

Volgens keeteigenaar 3 leren ze in de keet ook om met elkaar om te gaan, dingen met elkaar te overleggen en te organiseren. Als ze met de zeskamp mee willen doen bijvoorbeeld moet er geoefend worden bij de keet, moeten teams samengesteld worden, shirtjes geregeld worden etc. Keten brengen jongeren onder elkaar, ze zetten het zelf op, regelen alles zelf en leren daar enorm van. Dat is ook volgens keeteigenaar 6 enorm positief. Daarnaast komen er geen jongeren in de keet die zij daar zelf niet willen hebben. Volgens keeteigenaar 7 bindt het bezoek aan de keet jongeren, zo wordt hangjeugd voorkomen. Er is een beeld dat er teveel drank in omgaat, dat het teveel een zuipfestijn is. Dat valt reuze mee, er wordt net zoveel gedronken als ze anders in een café zouden doen. Maatschappelijk heeft het dorp van keeteigenaar 8 er veel aan. De jongeren draaien als groep mee in het dorp, dat kan alleen met een groep waar ze wat aan elkaar hebben. Ze zijn actief met dorpsfeesten en zijn een voorbeeld geworden van hoe het ook kan. Ze leren ook veel, leren van elkaar, maar leren ook ondernemen door de projecten.

De keet heeft voor keeteigenaar 4 geen maatschappelijke rol, het is gewoon een leuke plek voor jongeren om samen te komen. Uitgaan is veel te duur. Nu kunnen ze hier rustig en goedkoop onder toezicht wat biertjes drinken voordat sommigen van hen de stad in gaan. Dan zijn ze daar ook met één of twee biertjes klaar. Keeteigenaar 4 vertelt dat hij ook een beamer voor ze heeft gekocht zodat ze samen film of voetbal kunnen kijken, echt gewoon gezellig.

Toekomst van keten

Alle keeteigenaren zijn positief over de toekomst van keten. Wat de toekomst betreft zou keeteigenaar 1 de keten zo laten zijn, zoals ze zijn en alleen ingrijpen bij de commerciële keten waarbij het beeld klopt met wat in de media wordt afgespiegeld. Keeteigenaar 2 vindt dat jongeren een plek voor zichzelf nodig hebben. Jongeren mogen tegenwoordig niks meer. Keeteigenaar 4 vindt dat keten moeten blijven bestaan omdat het een goede plek voor ze is om samen te komen. Het gaat de jongeren niet om het bier of de alcohol, ze willen het leuk en gezellig met elkaar hebben, dat is waar het om gaat. Hij denkt dat keten sowieso van tijdelijke aard zijn. Een jaar of 2 á 3 dan groeien ze eruit en wordt de keet misschien overgenomen of anders houdt de keet al snel op te bestaan. Men zou zich er niet zo druk over moeten maken. Keeteigenaar 5 vindt dat de keet een band schept en het past heel erg in de cultuur in het oosten, liever met een kleine groep goede bekenden bij elkaar dan in van die grote anonieme disco's. Zo houden ze elkaar ook in de gaten. Keeteigenaar 6 is het daarmee eens, zo ontstaan er echte vriendschappen. Keeteigenaar 7 vraagt zich af waar jongeren onder de 16 anders heen kunnen. Het is een deel van de cultuur, een Bourgondische streek met veel schuren en er is weinig voor jongeren te beleven. Wat is het alternatief? De keten zouden in ieder geval wel met toezicht moeten zijn. In de doorsnee keet zullen volgens keeteigenaar 8 de jongeren ouder worden en steeds minder de keet bezoeken of de keten worden overgenomen door jongere groepen. Keten blijven bestaan en deze groep blijft bestaan want het is een hechte groep. Wat betreft alcohol zal de landelijke alcoholtrend bepalend worden.

4.1.2 Alcohol

Keeteigenaar 1 weet eigenlijk niet zo goed hoeveel alcohol er in de keet gedronken wordt. Ze denkt niet teveel aangezien de zoon de volgende dag wel gewoon fris is. Tegelijkertijd vindt er natuurlijk ook een proces van gewenning plaats. Het zal haar niets verbazen als ze een biertje of tien drinken op één avond.

In de keet van keeteigenaar 2 wordt geen alcohol geschonken. De eigenaar deelt wel de zorgen wat betreft alcoholgebruik van jongeren. Ze ziet het zelf als politieagente vaak genoeg in de praktijk. Dat is juist een motivatie om het anders te doen. Op de vraag hoe ze het zal doen in de keet als de kinderen de alcoholgerechtigde leeftijd hebben antwoordt de keeteigenaar dat

ze dan wel het toezicht verhoogt en dat het toezicht wellicht gedeeld moet worden met andere ouderkoppels. Ook denkt ze dat ze dan hoeveelheden zal stellen die aanwezig mogen zijn.

Aanvankelijk werd er in de keet van keeteigenaar 3 geen alcohol geschonken. Maar dat kon niet uitblijven. Toen ze 14 waren hebben ze voor het eerst bier meegenomen. Dat heeft de keeteigenaar toen binnen de perken gehouden en ze af en toe wat flesjes gegeven. Vanaf hun 16e drinken ze bier, ze kennen alleen de maat nog niet. Het is nooit echt uit de hand gelopen. De jongste groep heeft inmiddels ook bier ontdekt en ook daar wordt zo nu en dan wel stevig gedronken, maar niet zoveel dat ze er dronken van worden. Comazuipen is niet aan de orde, dan gaat de keet dicht. De eigenaar probeert het biergebruik te beperken door te vragen hoeveel jongeren er komen en aan de hand daarvan bier ter beschikking te stellen en te zorgen voor voldoende fris. De eigenaar deelt wel de zorg dat een deel van de jongeren op steeds jongere leeftijd begint met alcohol drinken. Het is helemaal zorgelijk en onacceptabel dat ze zich met welke regelmaat dan ook helemaal dronken drinken.

In de keet van keeteigenaar 4 wordt boven de 16 alcohol gedronken per betaling van 50 cent per biertje. De eigenaar denkt dat ze op een avond behoorlijk veel drinken. Ongeveer 5 á 8 flesjes gaan er per persoon op een avond door. De keet is maar eens per week geopend, dus dat moet kunnen volgens de eigenaar. Als ze naar de stad uit zouden gaan zouden ze waarschijnlijk meer drinken. De eigenaar begrijpt wel dat er in bepaalde keten teveel gedronken wordt. Die keten staan vaak achter in het veld waar geen haan naar kraait. Als het structureel elke avond is is het teveel, eens in de zoveel tijd moet kunnen.

In de keet van keeteigenaar 5 werd al alcohol gedronken voordat de jongeren 16 waren. Alleen toen waren het 4 á 5 biertjes op een avond en nu een stuk meer. De betaling vindt plaats door een streeplijst. Hij vindt dat de jongeren teveel drinken, maar is eigenlijk niet belangrijk. De gezelligheid en de binding die zij ervaren is veel belangrijker. Hij denkt dat er over het algemeen teveel gedronken wordt in keten. Het merendeel zijn hechte groepen waarvoor het op die manier veel goedkoper uitgaan is. 4 á 5 biertjes zijn hoeveelheden die hij wel acceptabel zou vinden.

Er wordt in de keet van keeteigenaar 6 wel alcohol gedronken, maar de hoeveelheden stellen niet veel voor. De meiden potten tien euro per maand om daar met negen personen van te drinken en daar worden ook fris en hapjes voor gekocht.

In de keet van keeteigenaar 7 wordt op de vrijdag meestal vier pijpjes gedronken. Hij vindt dat niet teveel, vroeger dronk men ook de hele avond. De ophef over alcohol is volgens hem niet altijd nodig. De eigenaar stelt dat men in Nederland al gauw een alcoholist is, hij heeft de schadelijke effecten tot op heden niet gemerkt en vindt het geen bezwaar als er met mate gedronken wordt.

Keeteigenaar 8 vindt het alcoholgebruik in de keet vrij normaal. Het is een soort van uitgaan. Of de jongeren bij ouders zouden zitten in de keet of in de kroeg ze zouden overal dezelfde hoeveelheid drinken. Ze hebben er nu eenmaal de leeftijd voor. Hij zou niet kunnen zeggen of er in andere keten veel meer gedronken wordt. Dat beeld wordt door de media geschetst, maar hij vraagt zich af of dat ook zo is.

4.1.3 Ouders

Keeteigenaar 1 voelt zich alleen verantwoordelijk voor het drankgebruik van de eigen zoon. Hij is nooit dronken, maar wat hij precies doet weet de keeteigenaar niet. Hij sport heel fanatiek en hij weet wat teveel alcohol doet met zijn sportprestaties, dus met dat in zijn achterhoofd zal hij niet teveel drinken. De keeteigenaar weet niet hoe het bij de andere jongens zit, maar zij vindt dat de verantwoordelijkheid van hun ouders. De zoon meldt zich 's avonds altijd af en dan ziet zij echt wel aan hem of hij teveel gedronken heeft of niet. Ook keeteigenaar 4 stelt dat hij niet de verantwoordelijkheid over iedereen draagt, bij een jongere leeftijd van de bezoekers zou dat anders zijn. Keeteigenaar 4 heeft één keer gebeld naar de ouders dat iemand teveel gedronken had. Toen zijn de ouders boos geworden op hem omdat het zijn verantwoordelijkheid zou zijn. Hij heeft gezegd dat het de eigen verantwoordelijkheid is van de jongen. Hij hoort oud en wijs genoeg te zijn. Als het jongens van 16 zouden zijn, zou de keeteigenaar meer een oog in het zeil houden. Op deze leeftijd horen ze dat zelf te kunnen doen.

Keeteigenaar 1 weet eigenlijk niet of zij nog de macht heeft om regels te stellen. Het is de keet van de jongens, dus ze moeten daar ook hun eigen ding kunnen doen. Ze vindt het belangrijk om te weten waar de zoon is en als hij in de keet is dan weet zij dat.

Keeteigenaar 2 denkt dat het zin heeft om regels te stellen richting jongeren. Wees vooral heel duidelijk en rechte doorzee. Op die manier kan zij de kinderen veel vrijheid geven. Jongeren hebben veel baat bij duidelijkheid. De eigenaar is heel open richting de vijf jongens die de keet runnen. Zij probeert ze bagage mee te geven. Er zijn duidelijke consequenties voor de jongeren. Ze leren veel maatschappelijke dingen, wat betreft inkoop, veiligheid, handhaving van hun eigen beleid. Opkomen tegenover jongeren die ouder zijn dan hen. Ze leren met geld om te gaan en letten op aanbiedingen. Voorlichting en bewustwording van jongeren is belangrijk en daarin vooral de rol van de ouders. Als het niet goed gaat moet het afgelopen zijn met de keet. Als ouders jongeren ondersteunen in processen dan leren ze enorm veel. Volgens keeteigenaar 2 hebben ouders tegenwoordig enorme moeite wat ze tegen hun kinderen willen en mogen zeggen. Keeteigenaar 2 is regelmatig verbaasd over het gemak van ouders dat ze alles maar toelaten, maar ook dat ze zo weinig informatie hebben over waar hun kinderen zijn. Ze denkt dat er een grotere rol voor ouders is weggelegd. Ouders willen tegenwoordig vaker een vriend zijn dan een ouder, maar die rol hebben ouders nou eenmaal niet. Blijf vooral in gesprek met

kinderen en blijf zaken uitleggen. Weet waar kinderen mee bezig zijn en men moet zich interesseren voor de kinderen. Niet uit nieuwsgierigheid, maar uit betrokkenheid en veiligheid. Ze probeert als ouder altijd het goede voorbeeld te geven.

Keeteigenaar 3 moedigt drankgebruik niet aan en probeert het te reguleren. Andere ouders moeten opletten op hoe kinderen thuis komen of wat ze over drankgebruik vertellen. Vervolgens corrigeren waar nodig. Ouders dienen ook het goede voorbeeld te geven. Hij is van mening dat de rol van ouders cruciaal is. Volgens deze keeteigenaar is het leuke van een keet dat de jongeren er altijd terecht kunnen en ze er ongestoord kunnen klieren. De eigenaar gaat er vanuit dat de ouders van de jongelui het goed vinden dat ze naar de jongerenkeet gaan, omdat ze regelmatig door de ouders gebracht en opgehaald worden. Zelfs uit de buurt krijgen de jongeren wel eens spullen voor de keet, waarmee de keeteigenaar wil aangeven dat de keten in de buurtschappen geaccepteerd worden. Ook zijn er op georganiseerde ouderavonden geen wanklanken van de ouders geweest. Men wist waar de jongelui uithingen en dat er toezicht was op wat ze deden. Voor overheid en scholen is het belangrijk dat men zowel jongeren als ouders wijst op de negatieve ontwikkelingen en de gevaren van alcoholgebruik. De belangrijkste taak ligt bij de ouders, dat ze letten op het alcoholgebruik en het bespreken met de kinderen en corrigeren als dat nodig is.

De keeteigenaar 4 denkt dat de jongeren inmiddels oud en wijs genoeg zijn om regels te stellen. Bij de jongere zoon is hij daar strenger in als die met vrienden bier wil drinken, maximaal twee en alleen als de andere ouders het ook toestaan. Hij vindt het wel een fijn gevoel dat hij weet waar de zoon uithangt en met wie hij omgaat. Als de eigenaar regels zou stellen dan vliegt de zoon uit en drinkt hij wel ergens anders. Die controle hebben de ouders niet meer.

In de keet van keeteigenaar 7 hebben de ouders geen zin meer om regels te stellen richting de jongeren. De verantwoordelijkheid moeten ze zelf leren. Het is belangrijk dat de keet geen naam als asociale keet krijgt, maar dronkenschap is niet altijd te voorkomen. Het is anders nu alle jongens 18 zijn. De jongeren moeten daar een eigen verantwoordelijkheid in krijgen, maar daarbij geeft de keeteigenaar wel mee hoe hij erover denkt. Ze leren verstandig met drank omgaan, nemen verantwoordelijkheid voor elkaar, leren grenzen kennen en ervaren hoe het is. Toevallig is de keeteigenaar opgebeld door ouders of ze misschien gezamenlijke afspraken kunnen maken. Het hoeft niet zo nodig dat jongeren alleen op vakantie leren drinken. Als ze juist thuis pils leren drinken dan kan met toezicht de grenzen bewaakt worden. De keeteigenaar gaat regelmatig ook zelf een pilsje pakken in de keet, wordt daarbij niet altijd gezien door de jongens, maar hij houdt het wel in de gaten. Daardoor denkt de keeteigenaar een goed beeld te hebben. Op vrijdags wordt er meestal wel wat gedronken, maar ze gaan om 00:00 uur over op fris omdat ze zaterdag moeten werken.

Keeteigenaar 5 denkt dat jongeren de regels altijd zullen weten te omzeilen door bijvoorbeeld zelf drank mee te nemen. De eigenaar geeft toe dat hij misschien ook niet wil zien hoeveel de jongeren drinken. Ze kunnen inmiddels aardig wat drank aan en het is relatief goedkoop. In de keet van keeteigenaar 6 is het niet nodig om regels te stellen. Er wordt niet veel alcohol gedronken en er is veel toezicht. Het is een goede groep die niet de grenzen zal opzoeken dus dan zijn regels daarin ook minder nodig.

In de keet van keeteigenaar 8 wordt de zoon wel gewaarschuwd als hij een dag later een kater heeft. Het gebeurt alleen niet vaak, meestal drinken ze 4/5 flesjes. Vroeger konden de jongens er minder goed tegen en ging het meer om het drinken zelf. De jongens hebben er ook niks aan om de hele zondag op bed te liggen. Ze hebben allemaal een baan. Het stellen van regels zou geen zin hebben gehad. Zolang de ouders er niet zijn doen de jongeren wat ze willen en morgen zien ze wel weer. Alle ouders en het dorp zijn positief. Ze hadden nooit voorzien dat ze zoveel prijzen zouden winnen. De keet is er eigenlijk al jaren maar nooit had iemand het gemerkt totdat de publiciteit kwam.

4.1.4 Beleid

Hier worden de onderwerpen Preventie en Betrokkenheid van de Gemeente besproken.

Preventie

De kinderen van keeteigenaar 1 zijn goed op de hoogte van alcoholpreventie. Het wordt op school uitgelegd en ze zijn ook op de hoogte van de nieuwe ontwikkelingen wat betreft hersenbeschadiging bij jongeren. Implementaties waarmee verslavingszorg in de keten komt vindt deze keeteigenaar wel een goed idee. Wat betreft de zoon heeft de eigenaar geen zorgen, maar eigenlijk heeft ze geen idee wat betreft andere jongeren. Ze zegt dat ze soms hoort van jongeren die 13 zijn en drinken, dat vindt ze echt te vroeg. Als ze vanaf 15 af en toe bij elkaar komen en af en toe een glaasje dan is dat prima, maar niet al vanaf heel jong structureel bier drinken. Zij denkt dat de jeugd al veel voorlichting krijgt en het wel al goed door heeft, maar hoe zorg je ervoor dat jongeren, ondanks dat ze het weten alsnog niet teveel drinken?

Keeteigenaar 2 vindt het de rol van de ouders om na te denken over preventie. Als de ouders hier stelling over innemen, vroeg en duidelijk en daarin duidelijk de kaders en de grenzen innemen zou alcoholpreventie niet noodzakelijk hoeven zijn.

Keeteigenaar 3 probeert geen pleidooi te houden voor het oprichten van zoveel mogelijk keten maar probeert aan te geven dat de keten veel meer behelzen dan alleen maar zuipen. Als hij het laatste jaar de berichtgeving ziet over keten en alcoholgebruik bij jongeren dan wordt de indruk gewekt dat er alléén maar gezopen wordt, wat dus beslist niet het geval is. Sterker nog, hij ergert zich er echt aan dat telkens het woord 'drankketen' gebruikt wordt wat een verkeerd beeld oproept. Keten en de jongeren die daar komen maken slechts een klein deel uit van het

totaal aantal jongeren wat bereikt moet worden met preventie. Voor de zorginstellingen en overheid is er volgens hem volop ruimte om jongeren en ouders te benaderen. De preventieve maatregelen moeten er uit bestaan dat kinderen op het voortgezet onderwijs geïnformeerd worden over de gevaren van alcoholgebruik. Tevens moet er op ouderen gericht worden en geprobeerd worden de cultuur te doorbreken dat er met het uitgaan, met feestjes en kermissen veel gedronken moet worden. Dat wordt stoer gevonden. Ouderen geven daarbij het verkeerde voorbeeld. Handen af van de jongerenketen in de kleine kernen, want dat alcohol gebruik valt wel mee.

Keeteigenaar 4 vindt dat preventie eigenlijk niet zo heel belangrijk wordt gevonden. Jongeren weten dat alcohol schadelijk is, maar ze blijven toch wel drinken. De ouders weten wel dat gebleken is dat het schadelijk is, maar hebben daar geen boodschap aan, het is maar eens in de week. De eigenaar denkt dat preventie niet aan zal slaan. Men moet echt heel erg hard confronteren door bijvoorbeeld verslaafden mee te nemen. De keeteigenaar denkt dat het wel helpt als verslavingszorg in de keet zelf komt. De reguliere preventie zal geen effect hebben in de keet. De keeteigenaar is er ook niet heel happig op om iemand in de keet te laten.

Volgens keeteigenaar 6 is preventie belangrijk maar moet men wel weten wie daarvoor benaderd moet worden. Op plekken waar niet veel alcohol wordt gebruikt vindt hij het minder nodig.

Volgens keeteigenaar 7 is alcohol veels te lekker, maar leren de jongeren wel van elkaar. De ene ouder vindt het wel goed, de ander niet. Als het verboden wordt zal het alleen maar stiekem gebeuren. Zolang er toezicht is die verantwoordelijk is voor alle jongeren dan moet het goed gaan. De keeteigenaar staat positief ten opzichte van bezoek van verslavingszorg, maar de jongeren moeten het wel willen. Anders werkt het niet, maar ze vinden het prima als er bijvoorbeeld iemand langs komt. Het voorkomt vaak alleen niet.

Keeteigenaar 8 ziet niet in hoe er vat te krijgen is op alcoholgebruik. Het is altijd een momentopname. Iedereen houdt er rekening mee en iedereen weet het ook wel. Hij denkt niet dat men op preventie zit te wachten.

Betrokkenheid gemeente

Keeteigenaar 1 denkt niet dat de gemeente de keet kan sluiten omdat het op eigen land staat. Zij weet niet goed welke machten en regels de gemeente heeft om dat te laten gebeuren. Wat zij wel weet is dat er verderop in de straat drie keten moesten sluiten omdat er teveel rotzooi bij gekomen was, maar dat was een heel ander type keten.

Volgens keeteigenaar 2 geeft de gemeente zelf aan erg goed op de hoogte te zijn van alle keten, alleen kennen ze deze niet. De eigenaresse is wel onlangs gebeld door een collega van de politie met de vraag of ze een keet had en of ze een keer langs mogen komen. Binnenkort zal daarom dus iemand van politie (jeugdagent o.i.d.) langskomen om te kijken. Veel mensen in

deze gemeente weten ervan af, het bestaan van de keet is echt geen geheim. Als ouders keten op de juiste manier zouden aanpakken zou het helemaal niet nodig zijn dat gemeenten zich bemoeien met de gang van zaken. Als ouders hun gezond verstand gebruiken dan is er helemaal geen overkoepelende instantie of beleid nodig. Nederland wordt te bureaucratisch, teveel regels en teveel gereguleer. Ouders zouden keten moeten stoppen die niet door de beugel kunnen. Veel ouders weten niet wat er achter de voordeur gebeurt. Nederland wil tegelijkertijd wel weten wat er achter de voordeur gebeurt. Nederland en de ouders worden te dom gemaakt door continu ingrijpen door de overheden. Er zouden veel meer keten zoals deze moeten zijn. De eigenaresse wil de gemeenten oproepen ook eens iets vóór jongeren te doen. De gemeentes doen te weinig om jongeren te stimuleren, ze zeuren alleen over wat niet goed gaat.

Volgens de keeteigenaar 4 is de gemeente niet van de keet op de hoogte. Het is toch op het eigen land achter gesloten deuren daar heeft de gemeente niks mee te maken. Zelfs al zou de gemeente ernaar informeren, dan nog hoeft hij ze niet over de vloer te hebben. Het zijn alleen vrienden die hier komen, het staat verder voor niemand open, ze willen weten wie in de keet komt.

Volgens keeteigenaar 6 heeft de gemeente geïnformeerd naar de keet. Zij hebben de schuren gecontroleerd en daarbij moest vermeldt worden of er een schuur was. Volgens de eigenaar is er geen enkele reden waarom de gemeente de keet zou kunnen sluiten. Het gaat goed en het is een besloten vriendengroep. Volgens hem zijn er veel belangrijkere zaken waar de gemeente zich mee bezig moet houden.

De gemeente heeft niet geïnformeerd naar het bestaan van de keet van keeteigenaar 7, maar de zoon en dochter van de wethouder weten wel dat die hier staat. De eigenaar vindt dat er bij geheime zenders wel wat aan de keten moet worden gedaan, maar dat ze bij deze keet geen poot hebben om op te staan. Wat gaan de jongeren doen als de keten dichtgaan en wat zijn dan de consequenties daarvan? Men kan het niet verbieden in de eigen schuur. Jongeren moeten ergens terecht kunnen. Het is net als in de kroeg daar kan een caféhouder toch ook niet alles controleren. Stel dat jongeren van 16/17 in het café staan dan zal de caféhouder ook niet wijzen op de gezondheid, dat snijdt hem in de eigen portemonnee. Hier is ook de ouder toezichthouder. De gemeente moet het niet verbieden. Geef liever voorlichting en stel alcoholbeleid op. De emmer van de overheid begint vol te raken. Alles heeft twee kanten. FC Twente wordt ook gesponsord door Grolsch, de gemeente doet er niks aan. Sport en alcohol, dat bijt elkaar daar zou wat aan gedaan moeten worden.

Volgens keeteigenaar 8 wil de horeca de keten weg hebben, maar het is lastig voor hen om dat voor elkaar te krijgen als er geen overlast is. De horeca heeft naar aanleiding van de uitzendingen over de keet op de lokale omroep moeilijk gedaan. Die vinden dat het net zo is als

binnenlopen in een kroeg maar dat is niet zo want het heeft een besloten groep. De keet heeft een gedoogvergunning die is in 2003 opgestuurd. Toen is jongerenwerk langs geweest met brandblussers en de gedoogvergunning is ingeleverd met handtekening en dergelijke. Sinds 2003 hebben ze daar eigenlijk niks meer van gehoord, andere keten zijn minder georganiseerd en daardoor misschien wel minder goed bereikbaar. Volgens de keeteigenaar kan de gemeente wel regels stellen, maar houden mensen zich er ook aan? Het contract wat zij moesten tekenen was goed. Daardoor hebben de jongeren eigen regels gekregen, maar controleren kunnen ze het niet. Op deze manier alles in kaart brengen is heel goed. Keten kunnen niet overal van het erf afgehaald worden. Dat moet beter in kaart worden gehouden.

4.2 Resultaten Ouders van Keetbezoekers

De resultaten van de ouders van keetbezoekers zullen besproken worden aan de hand van de volgende onderdelen: Keten, Alcohol, Ouders en Beleid.

4.2.1 Keten

Volgens de ouders hebben de keten een gemiddeld aantal bezoekers van 13. Er is één keet waar er maar 5 bezoekers geregeld komen en er is er één waar 25 bezoekers komen. De jongeren zijn gemiddeld al 2,2 jaar keetbezoeker waarbij het minimum één jaar is en het maximum 5 jaar. 40 % van de ouders geven aan dat hun kind afgelopen maand minder dan één keer een keet heeft bezocht. Een andere 40 % van ouders geven aan dat hun kind afgelopen maand de keet meer dan zes keer heeft bezocht waarvan de helft van de ouders aangeven dat het meer dan tien keer is geweest. De overige 20% van de ouders geven aan dat het keetbezoek tussen de twee en zes keer in zit. 87 % van de ouders geven aan dat hun kind de keet alleen in het weekend bezoekt. Er wordt in alle keten alcohol geschonken. 27 % van de ouders geven aan dat onder de 16 jaar gedronken wordt, 27 % andere ouders geven aan dat het gebeurt boven de 16 jaar. 47 % van de ondervraagde ouders weet het niet. 7% van de ouders geeft aan dat zijn of haar kind nooit drinkt als hij naar de keet gaat, 33% geven aan soms, 33% meestal, 13% altijd en 13% van de ouders weten het niet. 40 % van de ouders zeggen dat er geen regel is opgesteld wat betreft roken in de keet, 40% andere ouders zeggen dat dit wel het geval is, de overige 20% ouders weten het niet. Voor het drinken van een maximaal aantal glazen alcohol is in 13 % van de gevallen een regel opgesteld, in de overige keten is dit niet zo of de ouders weten het niet. In 53% van de gevallen geven de ouders aan dat er een verbod is op rijden na het drinken van twee glazen alcohol, wat betreft brommerrijden is dat in 40% van de gevallen zo. In 87% van de gevallen wordt volgens de ouders iemand in veiligheid gebracht als hij of zij teveel gedronken heeft. In 33% van de keten is er een verbod op schenken van alcohol onder de zestien jaar, in

33% andere gevallen is die regel er niet en 33% van de ouders weten niet of deze regel gesteld wordt.

4.2.2 Alcohol

Wat betreft een verantwoorde startleeftijd voor alcohol proefden de kinderen van de ondervraagde ouders voor het eerst een slok alcohol op een gemiddelde leeftijd van 14,7 jaar met een minimum leeftijd van 12 jaar en een maximum van 16 jaar. De leeftijd waarop de kinderen voor het eerst een heel glas alcoholhoudende drank dronken was gemiddeld 15,2 jaar met een minimum van 14 jaar en een maximum van 16 jaar. De leeftijd waarop de kinderen voor het eerst zelfstandig alcohol dronken was gemiddeld 15,8 jaar met een minimum van 15 jaar en een maximum van 17 jaar.

n = 15	Gemiddelde	Minimum	Maximum
Op welke leeftijd proefde uw kind voor het eerst een slokje alcoholhoudende drank?	14,7 jaar	12 jaar	16 jaar
Op welke leeftijd dronk uw kind voor het eerst een heel glas alcoholhoudende drank?.....	15,2 jaar	14 jaar	16 jaar
Op welke leeftijd dronk uw kind zelfstandig en regelmatig alcohol?	15,8 jaar	15 jaar	17 jaar

53% van de ouders geven aan soms met hun kind over alcohol te praten, 33% vaak, 7% van de ouders bijna nooit en 7% van de ouders heel vaak. 33% van de ouders hebben de afspraak met hun kind dat hij of zij tot een bepaalde leeftijd geen alcohol mag drinken. De overige 67% heeft deze afspraak niet. 47% van de ouders geven aan regels te stellen ten aanzien van het gebruiken van alcohol door hun kind, 13% van de ouders vinden dat niet nodig, 27% van de ouders vinden hun kind oud genoeg om daar zelf over te beslissen en bij 13% van de ouders is het nog niet aan de orde om regels te stellen. 60% van de ouders geven aan in het grootste gedeelte de afspraken wel na te leven, 33% van de ouders zeggen volmondig ja en 7% doet dat niet zo vaak als hij of zij zelf zou willen. In 87% van de gevallen zijn de kinderen op de hoogte van de consequenties als zij de afspraken verbreken.

4.2.3 Ouders

Hier worden de drie factoren van de Protection Motivation Theory: Perceived vulnerability; Perceived self efficacy ; Perceived severity besproken.

Perceived vulnerability

Ouders hebben over dit onderwerp tien vragen beantwoord op een schaal van geheel oneens tot en met geheel eens. In de onderstaande tabel zijn de resultaten te zien, per hokje staat het percentage ouders in het hokje dat het antwoord heeft gegeven.

n = 15	Geheel oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Geheel eens
Ik sta positief ten opzichte van alcoholgebruik in de keet.	7	7	53	33	-
Het is nodig om afspraken te maken met mijn kind over wat er gebeurt in de keet.	-	20	20	40	20
Er zijn te weinig alternatieven voor jongeren om gezellig samen te zijn.	-	13	27	27	33
Ik heb liever dat mijn kind naar de keet gaat dan naar bijv. een café of een jongerenplek.	-	13	27	33	27
De keet is een goede plek voor jongeren om samen te komen.	-	-	27	47	27
Ik vind het een goed idee om keten te verbieden.	60	27	13	-	-
De keetbezoekers vormen een risicogroep voor latere alcoholverslaving.	40	33	13	7	7
Het geeft me een veilig gevoel als mijn kind naar de keet gaat.	-	13	7	80	-
Ik denk dat de jongeren in de keet niet overmatig drinken.	-	27	47	27	-
De keet is de plek van nu én de toekomst.	-	20	47	33	-
Door het drinken van alcohol in de keet gaan de schoolprestaties achteruit.	13	67	7	13	-
Keeteigenaren hebben de invloed om het alcoholgebruik te beperken.	20	33	47	-	-

Het totale beeld dat deze tabel geeft is dat ouders positief zijn ten opzicht van de keet. Het merendeel van de ouders vindt alcohol niet negatief in combinatie met de keet. De ouders zijn vinden het geen goed idee om keten te verbieden. De ouders krijgen een veilig gevoel als hun kind naar de keet gaat en denken niet dat de schoolprestaties achteruit gaan door het drinken van alcohol in de keet. Ouders vinden de keet een goede plek om samen te komen en zijn het er niet mee eens dat de kinderen een risicogroep vormen voor latere alcoholverslaving. De ouders vinden dat er afspraken gemaakt moeten worden over wat er gebeurt in de keet. De helft van de ouders denken dat keeteigenaren de invloed hebben om alcoholgebruik te beperken.

Perceived Self Efficacy

Ouders hebben over dit onderwerp tien vragen beantwoord op een schaal van geheel oneens tot en met geheel eens. In de onderstaande tabel zijn de resultaten te zien, per hokje staat het percentage ouders in het hokje dat het antwoord heeft gegeven.

n = 15	Geheel oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Geheel eens
Als mijn kinderen buitenshuis zijn, dan weet ik wat zij doen.	-	13	20	53	13
Ik heb invloed op het alcoholgebruik van mijn kind.	-	13	60	20	7
Ik kan mijn normen en waarden overbrengen op mijn kinderen.	-	13	7	47	27
Ik kan er voor zorgen dat de omgeving voor mijn kind veiliger is.	-	-	67	27	7
Het lukt mij om goede voorbeelden te stellen voor mijn kind.			33	53	13
Ik kan ervoor zorgen dat mijn kinderen omgaan met vrienden die goed voor ze zijn.	-	60	20	20	-
Ik kan voorkomen dat mijn kinderen in aanraking komen met drugs en alcohol.	13	47	27	13	-
Ik heb vertrouwen in de regels die ik stel ten aanzien van het alcoholgebruik van mijn kind.	-	7	40	47	7
Ik ben bang dat mijn kind mijn regels niet serieus neemt.	40	33	7	20	-
Ik denk dat ik mijn kind afval als ik hem of haar iets verbied.	33	47	13	7	-
Ik denk dat mijn kind zich niet gesteund voelt als ik hem of haar iets verbied.	33	40	27	-	-

Wat betreft dit onderwerp zijn ouders geneigd om te kiezen voor de middenweg. Bij het bekijken van deze tabel is zichtbaar dat ouders niet bang zijn om regels te stellen richting hun kinderen. 80 % van de ouders denkt niet dat ze hun kind afvallen als zij hen iets verbieden. 73% is niet bang dat het kind de regels niet serieus zal nemen en 73% is het niet eens is met de stelling dat kinderen zich niet gesteund zullen voelen als ouders hen iets verbieden. Als laatste denkt 74% van de ouders dat zij hun normen en waarden kunnen overbrengen op hun kinderen.

Perceived severity

Ouders hebben over dit onderwerp tien vragen beantwoord op een schaal van geheel oneens tot en met geheel eens. In de onderstaande tabel zijn de resultaten te zien, per hokje staat het percentage ouders in het hokje dat het antwoord heeft gegeven.

n = 15	Geheel oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Geheel eens
Alcohol is een geaccepteerde norm.	7	7	67	20	-
Alcoholgebruik van jongeren is risicovol.	-	-	40	33	27
Het moet kunnen dat jongeren af en toe alcohol drinken.	-	7	20	67	7
Ik sta er achter dat mijn kind vertier zoekt in een keet waar alcohol wordt geschonken.	-	7	53	27	13
Alcohol zou niet toegestaan mogen worden onder de 18 jaar.	-	40	20	33	7
De trend van het gebruik van alcohol door jongeren gaat omhoog.	7	7	27	60	-
Alcohol wordt in onze maatschappij niet als een probleem gezien.	13	40	27	20	-
Zes glazen alcohol op één avond vind ik geen overmatig alcoholgebruik.	20	13	27	33	7
Het gebruik van alcohol zorgt voor permanente schade bij jongeren.	-	33	13	33	20
Het risico van alcohol bij jongeren wordt overschat.	13	13	40	27	7
Alcohol als middel is te geaccepteerd in de samenleving.	-	27	53	13	7

Wat betreft dit onderwerp zijn de meningen van ouders erg wisselend per vraag. De resultaten zijn daarmee uitgespreid over de resultaten opties. Het merendeel van de ouders vindt dat jongeren af en toe alcohol kunnen drinken. Eén derde van de ouders vindt zes glazen alcohol overmatig, echter 40% vindt dat niet. Ook de stelling of alcohol een geaccepteerde norm is daar laten de meeste ouders zich niet over uit. 40% van de ouders vindt dat alcohol niet zou mogen toegestaan onder de 18 jaar en 40% van de ouders vindt van wel.

4.2.4 Beleid

Om aanknopingspunten te vinden voor beleid zijn er vragen gesteld aan ouders en keeteigenaren die de vragenlijst hebben ingevuld.

Perceived Respons efficacy

Ouders hebben over dit onderwerp tien vragen beantwoord op een schaal van geheel oneens tot en met geheel eens. In de onderstaande tabel zijn de resultaten te zien, per hokje staat het percentage ouders in het hokje dat het antwoord heeft gegeven.

n = 15	Geheel oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Geheel eens
Een preventie programma vanuit de verslavingszorg heeft zin bij het verminderen van alcoholgebruik bij jongeren.	7	27	13	47	7
Alcoholpreventie zou plaats moeten vinden op school.	-	33	53	13	-
Jongeren gaan hun eigen gang en steken niets op van preventieve activiteiten over alcohol.	-	40	20	20	-
Alle aandacht over de alcoholconsumptie in keten is overdreven .	-	20	53	27	-
Ouders zouden ondersteuning vanuit de verslavingszorg moeten krijgen.	7	47	20	20	7
Preventie activiteiten zouden plaats moeten vinden in de keet.	-	40	27	27	7
Er moeten andere manieren worden gezocht om het veelvuldig gebruik van alcohol tegen te gaan. Bijvoorbeeld iets wat meer past bij jongeren zoals preventie in spelvorm.	-	13	40	47	-
Preventievoorlichting zou door ouders zelf gegeven moeten worden.	-	7	33	53	7

De resultaten zijn ook in deze tabel gespreid over de mogelijkheden. Wat opvalt, is dat 60 % van de ouders vindt dat preventievoorlichting door ouders zelf gegeven zou moeten worden. Toch denkt 54% van de ouders dat een preventieprogramma wel zin heeft bij het verminderen van alcoholgebruik bij jongeren. 54% van de ouders geven aan dat zij het niet eens zijn met de stelling dat ouders ondersteuning zouden moeten krijgen vanuit de verslavingszorg. 40 % van de ouders geven aan het niet eens te zijn met preventievoorlichting in de keet tegenover 34% van de ouders die het daar wel mee eens is.

Keeteigenaren

Er zijn drie keeteigenaren die de vragenlijst hebben ingevuld en die antwoord hebben gegeven op de laatste vragen die exclusief voor keeteigenaren waren.

n = 3	Geheel oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Geheel eens
De keet is een goede plek voor jongeren om samen te komen.	-	-	-	67	33
De gemeente zou de keet moeten verbieden.	67	33	-	-	-
De keeteigenaar heeft geen invloed in de keet die op het terrein staat.	67	33	-	-	-
Het is nodig om samen te werken met ouders van keetbezoekers om alcoholconsumptie te reguleren.	-	-	-	33	67

Aangezien deze groep zo klein is is het heel moeilijk om hier conclusies aan te verbinden.

4.3 Resultaten Beleidsmedewerkers

De resultaten van dit verkennend onderzoek worden besproken aan de hand van vier thema's die terug te voeren zijn naar de deelvragen. Namelijk 4.2.1 Keten, 4.2.2 Alcohol, 4.2.3 Beleid en 4.2.4 Ouders. Er komen tien beleidsmedewerkers aan het woord, vijf uit de Stedendriehoek: beleidsmedewerker ST1 tot en met ST5 en vijf uit Twente: beleidsmedewerker TW1 tot en met TW5. Beleidsmedewerkers TW2 en TW3 zijn regionaal verantwoordelijk en niet in een specifieke gemeente.

4.3.1 Keten

Aan de beleidsmedewerkers is gevraagd wat de situatie is in de gemeente of zo nodig relevant in de regio wat betreft keten. De onderwerpen die aan bod komen zijn: Definitie keet, beschrijving gemeenten zonder en met keten, maatschappelijke functie, mogelijkheid tot sluiten, toekomst van keten, alternatieven en tot slot overige problemen gerelateerd aan keten.

Definitie keet

Twee beleidsmedewerkers in Twente laten zich uit over de definitie van een keet. Beleidsmedewerker TW3 stelt dat de definitie van keet nog een relatief breed begrip is met aan het ene uiterste de echte commerciële keet, illegale horeca, en aan de andere kant van het

spectrum de huiskamerkeet. Ook in de gemeente van beleidsmedewerker TW4 werd bevonden dat de definitie van een keet niet helder is. Dat is de eerste vraag waarover in deze gemeente gediscussieerd, gesproken en gebrainstormd is.

Beschrijving gemeenten zonder keten

Van de tien ondervraagde beleidsmedewerkers zeggen er twee dat er officieel geen keten zijn in de gemeente. Beleidsmedewerker ST1 vertelt dat de gemeente een lijst heeft gekregen vanuit het Regionale Alcoholmatigingsproject met aanknopingspunten aan de hand waarvan zij kunnen vaststellen of de gemeente keten heeft. Er zijn helemaal geen signalen geweest dat er zich in ST1 keten bevinden. Daarom is deze beleidsmedewerker er vrijwel van overtuigd dat er in deze gemeente, een kleine stedelijke gemeente, geen keten zijn. De beleidsmedewerker ST3 heeft wel aandacht voor keten, maar officieel zijn er geen bij de gemeente bekend. Er bereiken hem soms bronnen die aangeven te weten waar keten zijn, maar als puntje bij paaltje komt wordt de informatie niet vrijgegeven of is de informatie niet uit eerste hand. Beleidsmedewerker ST3 gaat er uitvoerig op in dat er rondom alcohol en keten wel een taboe rust in dit dorp en dat het typerend is voor dit deel van deze regio. Ondernemers zijn bang klanten te verliezen of in een slecht daglicht te komen als ze vertellen waar keten staan. Zelf via een anonieme brief, die eigenlijk niet in behandeling mag worden genomen wordt er geen melding van keten gemaakt. Er wordt getracht beleid wat in andere gemeenten bekend is te erkennen, maar de gemeente heeft officieel geen keten en wil zich er dus niet over uitspreken. De gemeente heeft als 'doekje voor het bloeden' wel een oproep gedaan aan keeteigenaren om hen te wijzen op hun verantwoordelijkheid.

Beschrijving gemeenten met keten

De overige acht beleidsmedewerkers geven aan dat er in de gemeente wel keten zijn. Hier volgt een korte schets hoe de situatie met keten er in die gemeenten uit ziet. De beleidsmedewerker ST2 vertelt dat de gemeente vooruitloopt wat betreft keten op de rest van de regio. De keten zijn in oktober geïnventariseerd, van de 17 adressen bleken er 10 nog in bedrijf, waarvan er daags later één is gesloten vanwege een acuut brandonveilige situatie. Volgens de beleidsmedewerker wordt er in de keten onder de 16 jaar niet gedronken, is er geen overlast en ziet de gemeente het als een goede plek van samenkomst voor een min of meer vaste groep jongeren. Er wordt toegewerkt naar certificering volgens de methode van Rijssen-Holten. Van de regio Stedendriehoek is deze gemeente het verst gevorderd met het inventariseren van keten en het opstellen van beleid. Beleidsmedewerker ST2 vertelt dat ze eigenlijk niet goed weet waar het met keten in andere gemeenten mis gaat. Zij denkt dat het komt door de overlast. Dat is in deze gemeente niet aanwezig. In de gemeente van Beleidsmedewerker ST4 werd eerst gedacht dat er geen keten waren. Politie en jongerenwerk

hadden daar geen signalen over opgevangen. Deze inventarisatie is gestart naar aanleiding van het Regionale Alcoholmatigingsproject. Ineens werd er bij collega-gemeenten opgemerkt dat zij wel keten hadden. Nu begint het onderwerp ook in deze gemeente te leven en er kan met zekerheid gezegd worden dat er één keet bekend is. Collega's van de beleidsmedewerker hebben deze keet enige tijd geleden aangeschreven vanuit handhaving om de keet te sluiten. Nu wordt er vanuit meerdere kanten naar de zaak gekeken en eigenlijk is het een keet die deze gemeente wel wil hebben. Het is een samenwerking van meerdere gezinnen. De beleidsmedewerker zelf vindt dat keten wenselijk kunnen zijn als de situatie veilig is, de alcoholconsumptie binnen de perken blijft en er enig toezicht op is. Zij kan zich voorstellen dat er in de gemeente meer keten zijn en dat er voor dit ene geval een tijdelijke ontheffing komt. Dat er samen afspraken worden gemaakt die gecontroleerd kunnen worden. Daardoor worden de keeteigenaar en de gebruikers van de keet bewustgemaakt van wat zij doen.

De beleidsmedewerker van ST5 vertelt dat er in deze gemeente keten zijn en dat ze in kaart zijn gebracht. Er zijn 9 keten, de keten veroorzaken grotendeels geen overlast en er is geen extreem drankgebruik. Er zit één keet in een kern en daar zijn wel wat problemen mee op het gebied van openbare orde. Er is nog geen beleid ontwikkeld, dat zal in de loop van 2009 gebeuren. De politie signaleert de keten en houdt de lijst bij. Er is geen opdracht geweest om de keten in beeld te brengen, dat is zo gelopen. Sinds dit jaar bezoeken politie en jongerenwerk in koppels de keten. Er wordt nog niet actief iets met de keten gedaan buiten het vlak jeugd en alcohol. Er wordt volgens de politie onder de zestien niet gedronken. De hoeveelheid die door de jongeren boven de zestien gedronken wordt is moeilijk vast te stellen. De beleidsmedewerker vindt het een gevaar dat elke keet een label krijgt. Er zijn volgens haar ook keten waar absoluut geen alcohol gedronken wordt. De sfeer in de gemeente wat betreft keten is heel open. Politie en jongerenwerk komen al in de keten, de burgemeester is in zijn introductieperiode in een keet geweest. Dat heeft ook te maken met de boodschap die de politie afgeeft. Landelijk is er, wat gechargeerd gezegd, een klopjacht op de keten begonnen. In dit werkgebied is dat nog niet aan de orde. Er wordt gecommuniceerd dat het niet de bedoeling is de keten te sluiten, maar dat alcohol wel een aandachtspunt is.

De gemeente van beleidsmedewerker TW1 bevat tussen de 50 en 100 keten. Een inventarisatie van anderhalf jaar terug stelde 50 keten vast, maar de schatting is dat elk van de 9 kernen wel ongeveer tien keten heeft. Het alcoholgebruik in de gemeente onder jongeren is hoog, er is laatst nog een geval van comazuipen geweest. Er zit volgens beleidsmedewerker TW1 een belangrijke oorzaak in het feit dat er zoveel buitengebied in deze gemeente is, kleine dorpen en weinig faciliteiten. Daarnaast is de drempel tot het gebruiken van alcohol laag als ze bij elkaar komen. De burgemeester vindt het een groot probleem en is kartrekker op het gebied van beleid. De gemeente van beleidsmedewerker TW4 is de calimero van Nederland. Een kleine

stad met weinig buitengebied. Als er keten zijn dan zitten deze in stedelijk gebied. Er is bekend dat er wel keten zijn, politie en Tactus Verslavingszorg zijn daarvan volgens hem op de hoogte, maar er is geen uitputtend onderzoek geweest. De gemeente weet niet waar de keten zijn en hoeveel het er zijn, maar weet wel dat ze alleen op de nu bij de politie bekende keten gaan focussen. Als er een groot onderzoek naar alle keten wordt gedaan is het een risico dat het dan een momentopname zou zijn. De keten zijn geen groot probleem in deze gemeente. De beleidsmedewerker zegt dat het landelijk wel anders is met hoge alcohol consumptie en deelname aan het verkeer. In deze gemeente zijn er weinig signalen, weinig overlast en dus wordt het niet als probleem gezien. Toch is het wel een onderwerp waar ze mee bezig gaan naar aanleiding van het project Happy Fris.

In de gemeente van beleidsmedewerker TW5 zijn zeventien keten geïnventariseerd. Zestien in het buitengebied en één in een kern. De keten zijn volgens hem met name een sociale ontmoetingsplaats met een vaste groep jongeren. Er zijn keten waar alleen fris wordt gedronken. De leeftijd loopt uiteen van 11 tot begin 40 jaar. Sommige keten worden gebruikt om zaken te bespreken die de buurt aan gaan, bijvoorbeeld activiteiten rondom carnaval, paasvuur en voor in de buurt. Er zal ongetwijfeld in de meeste keten drank gebruikt worden, dat wil de gemeente niet ontkennen, zolang dat gebeurt binnen de kaders van de drank en horecawet. De gemeente heeft de keeteigenaren de beleidsnotitie van deze gemeente omtrent keten toegestuurd (zie 4.2.4 beleid) met als gevolg dat drie keten zelf zijn opgeheven en er nu nog veertien zijn. De beleidsmedewerker TW5 geeft aan dat hij goed grip wil hebben op het alcoholgebruik in de keet, dat het veilig is voor de jongeren en voldoet aan wetgeving. Hoeveel alcohol er volgens de notitie precies gedronken mag worden kan hij niet precies zeggen, hij dacht maximaal drie glazen alcohol voor jongeren boven de 16 en daaronder absoluut niet. Volgens beleidsmedewerker TW5 zijn de bezoekers voornamelijk zonen van agrariërs. Regulier uitgaan is vanwege de openingstijden voor hen vaak niet geschikt. Als de keten dicht zouden gaan is het gevolg een dreiging dat de jongeren gaan zwerven met alle gevolgen van dien.

Beleidsmedewerkers TW2 en TW3 hebben de regio als werkgebied en niet één specifieke gemeente.

Maatschappelijke functie

Beleidsmedewerkers TW1, TW2 en TW3 spreken allemaal direct dat keten in de eerste plaats sociale ontmoetingsplaatsen zijn, ook beleidsmedewerker ST5 spreekt van het belang van de mogelijkheden tot ontmoeting voor de jeugd. Vooral op die plekken waar weinig alternatieven voor handen zijn. Zolang het om een kleine groep gaat en het alcoholgebruik wat erbij komt kijken binnen de perken blijft en de veiligheid in acht wordt genomen hoeft het geen probleem te zijn. Als gevraagd wordt welke hoeveelheid alcohol binnen de perken is dan weten de beleidsmedewerkers dat vaak niet te kwantificeren. Ze zeggen al snel dat er niet gedronken

mag worden onder de 16, wat er wel gedronken mag worden boven de 16 blijft in het midden. Beleidsmedewerker ST4 zegt dat gemeenten in het belang van de sociale functie regulerend zouden moeten optreden en samen met de gebruikers en eigenaren tot afspraken komen. Beleidsmedewerker TW4 stelt dat het sociale leven van de jeugd erg belangrijk is. Dat is de reden dat de jongeren samenkomen in een keet en dat zou ook mogelijk moeten blijven. Alle keten hebben volgens beleidsmedewerker TW2 een sociale functie. Het gaat niet per definitie om een keet zoals het in de pers breed uitgemeten wordt. Keten zijn een voor een deel de oplossing van hangjeugd. Als keten sluiten dan is een rechtstreeks uitvloeisel meer hangjeugd op straat.

Mogelijkheid tot sluiten

Volgens beleidsmedewerker ST2 is het voor veel keeteigenaren onbekend dat als de gemeente wil ze de keet wel kan sluiten. De gemeente is er volgens beleidsmedewerker ST2 ook niet om die keten te sluiten, maar wel om met de gebruikers die keet zo veilig mogelijk te maken. Dus het is ook in het belang van die keeteigenaar en de ouders. In principe heeft de gemeente ook volgens beleidsmedewerker TW3, in negen van de tien gevallen een instrument achter de hand, in de zin van er kan handhavend worden opgetreden. Dat betekent dat als er een schuur is die een agrarische bestemming heeft en daar komt evident een woonbestemming in, omdat het een keet of een hok is, dan past dat niet binnen de wet Ruimtelijke Ordening en dan kan er handhavend worden opgetreden.

Toekomst van keten

De helft van de beleidsmedewerkers denkt dat keten nog in de toekomst bestaan en willen dat ze nog blijven bestaan. Daarbij wordt wel aangegeven dat het alcoholgebruik een groot aandachtspunt is, dat daar in de toekomst wel verandering in moet komen. Beleidsmedewerker ST2 denkt dat het keetbezoek in fases gaat, nu is er een opleving en die zakt wel weer af. De keten die nu gecertificeerd worden, bestaan straks misschien niet meer. Voor de toekomst van keten zou beleidsmedewerker ST2 toch zeggen onder de 16 wordt helemaal niet gedronken en er gaat niemand bezopen weg. Er zijn tegenwoordig van die blaastestjes. Alhoewel die niet altijd 100% betrouwbaar zijn, dan kunnen ze nog wel een goede indicatie zijn. En voorlichting en daarbij sociale controle zo hoog mogelijk laten zijn. Elkaar erop aanspreken dat als je bezopen bent dat het niet stoer is. Maar dat het slecht voor je is. In de toekomst zullen keten een gezellige plek voor samenkomen zijn. Waar gezorgd moet worden voor een nog veiligere situatie met het liefst schriftelijke regels over alcoholgebruik. Het gaat goed maar het kan beter.

De beleidsmedewerker ST4 denkt dat keten van alle tijden zijn. Het is nooit anders geweest. Het gaat alleen zo heftig veel en vaak en te jong, daar moet preventie wat aan doen. De keten mogen er wat betreft deze beleidsmedewerker best zijn, maar wel met goede afspraken.

Beleidsmedewerker ST5 vraagt zich af of het fenomeen keten tegen is te gaan. Ze verplaatst zich in een jongere van 16/17 jaar: “je hebt niet al teveel geld, als je uit wil kost dat al snel redelijk wat met de huidige prijzen. Je wilt toch bij elkaar zijn met vrienden.” Zij komt al snel uit op een keet, en dan keet beschreven als een groep jongeren die ergens samenkomt en daar hetzij alcohol, hetzij fris drinkt. Zij weet niet of je het tegen moet willen gaan. Het grove alcoholgebruik moet je in ieder geval tegengaan worden op jonge leeftijd, maar of het principe keet tegen moet worden gegaan dat weet ze niet. Wat beleidsmedewerker TW1 betreft hoeven keten ook in de toekomst niet weg en heeft het zeker een sociale functie. Met name omdat er in de gemeente weinig uitgaansgelegenheden zijn. Het moet wel binnen de perken blijven, met name het alcoholgebruik binnen de keten daar zou wat aan moeten gebeuren. Beleidsmedewerker TW2 wil dat de sociale functie van keten ongewijzigd blijft bestaan. Dat daarnaast jongeren in die keten weten hoe ze verantwoordelijk om moeten springen met hun alcoholgebruik. Beleidsmedewerker TW4 hoopt dat keten er in de toekomst nog zijn en denkt dat ze er wel zullen zijn. Vroeger waren ze er ook al. Hij vindt dat de ruimte moet worden gegeven om ze te laten voortbestaan. Het uitbannen heeft geen enkele zin. Er zal vooral in gesprek gegaan moeten worden en niet alleen in de keet, maar juist op andere plaatsen zoals sport en school, dan krijgt de gemeente en verslavingszorg misschien bij de keten ook een voet tussen de deur. Deze beleidsmedewerker denkt wel dat er meer keten zijn dan vroeger, al kan hij dat niet staven. Hij denkt dat het komt omdat de jeugd meer mogelijkheden en middelen heeft. De beleidsmedewerker TW5 vindt zelf dat er negatief wordt aangekeken tegen keten. Dat valt te nuanceren. Volgens hem zijn er jongeren die negatief over keten denken terwijl ze er eigenlijk zelf één bezoeken. Over 15 jaar zal voor deze beleidsmedewerker de ideale situatie dezelfde zijn als nu. Er is een goed beleid ontwikkeld voor deze gemeente wat houvast biedt. Of de gemeente alle keten in beeld heeft durft de beleidsmedewerker niet te zeggen. Ze gaan daar niet huis aan huis onderzoek naar doen.

De beleidsmedewerker ST2 hoopt dat in de toekomst certificering van keten werkt. Dat alle keten voldoen aan de minimale brandveiligheidseisen en dat ouders en jongeren stilstaan en nadenken bij alcoholgebruik.

Beleidsmedewerkers ST2, ST5, TW1 en TW3 denken dat keten niet zullen uitsterven. Beleidsmedewerker ST2 denkt dat het fenomeen blijft, maar dat de groepen jongeren zich zullen blijven wisselen. Doordat de horeca steeds duurder wordt en met het rookverbod vindt zij het geen gekke ontwikkeling dat er misschien meer keten zullen komen. Het is lekker goedkoop, warm en er mag binnen gerookt worden. Het is volgens beleidsmedewerker ST2 ook moeilijk. Men zegt over keten dat die er altijd wel waren, het kan niet zoveel kwaad. Het is nieuw dat er steeds meer op gehamerd wordt dat er niet onder de 16 gedronken mag worden. Beleidsmedewerker ST5 vindt het iets van alle tijden. Tientallen jaren terug bestonden ze ook.

Het is wel zo dat individuele gevallen uiteindelijk zullen verdwijnen. Volgens haar is het iets dat in vlagen komt, het komt wat meer aan de oppervlakte, over enkele jaren zijn de keten er nog steeds maar zijn ze misschien weer meer verborgen. Beleidsmedewerker TW1 denkt niet dat keten uitsterven, aangezien ze al heel lang bestaan. Het heeft nu alleen een piek en daarna gaat het weer terug. Zij denkt dat het een proces is waarin het één en ander verschuift, maar niet dat ze weggaan. Beleidsmedewerker TW2 daarentegen moet nog zien of keten de tijdsgeest overleven. Zij denkt dat het een beweging is die ook weer eindig is en dat er over 15 a 20 jaar een heel nieuw fenomeen de kop opsteekt. Beleidsmedewerker TW3 vraagt zich dat af. Hij denkt dat er altijd een behoefte blijft van mensen in het algemeen en jongeren in het bijzonder om naar elkaar toe te komen en het gezellig te maken. Dat zal er altijd in een vorm blijven.

Alternatieven

Het merendeel van de beleidsmedewerkers maakt zich zorgen als de keten gesloten zouden worden. Zij zijn bang dat de problemen op die manier niet opgelost worden, maar zich juist verplaatsen naar de straat waar het invloed heeft op de openbare orde.

In de gemeente van beleidsmedewerker ST1 waar geen keten zijn, zijn jongeren voor een deel bij vrienden, een deel gewoon thuis, en voor een klein deel op straat te vinden. Er zijn veel uitgaansgelegenheden, ook gericht op jongeren. Er is best veel in de stad aan alternatieve activiteiten. Wat betreft alternatieven biedt de gemeente van beleidsmedewerker ST5 weinig. Er is één grand café of men zal naar omliggende gemeenten moeten of hun vertier elders zoeken en mogelijk is dat op straat, maar het kan ook maar zo zijn dat ze bij iemand thuis gaan zitten. Er zijn weinig alternatieven, er is een jongerencentrum wat een deel van de zaterdagavond geopend is. Ze weet niet wat ze anders zouden gaan doen.

Overige problemen gerelateerd aan keten

De beleidsmedewerker ST1 laat wel weten dat er in deze gemeente een vergelijkbaar probleem is met ouders die het goed vinden dat er thuis wel gedronken wordt als zij er wel, maar ook niet zijn. Beleidsmedewerker TW1 vertelt dat er naast keten in deze gemeente ook een probleem is met zendmastfeesten. Op het moment dat het veel grootser is met bijvoorbeeld 250 tot 300 jongeren zoals bij zendmastfeesten dan komen er veel meer problemen om de hoek kijken dan als jongeren met een beperkte groep bij elkaar komen.

4.3.2 Alcohol

Aan de beleidsmedewerkers is gevraagd wat zij vinden van alcohol en hoe zij daar in de thuissituatie mee omgaan. Dat heeft geleid tot de volgende onderwerpen: Functie van alcohol, schadelijkheid alcohol, drankiname, bewustwording & toekomst, alcohol vs. roken, regels thuis vs. regels als beleidsmedewerker, plezier zonder alcohol en tot slot bespreekbaar maken.

Functie van alcohol

Volgens beleidsmedewerker TW4 is alcohol in onze samenleving niet meer weg te denken en dat moet volgens hem ook niet aangezien het een functie heeft. Het verbindt, men drinkt samen en maakt lol. Het roept gevoelens op van verbondenheid en brengt gezelligheid mee. Aan de andere kant vinden er excessen plaats en daar zouden alle volwassenen voorbeelden in moeten stellen.

Schadelijkheid alcohol

De informatie die bekend is over alcohol heeft een aantal beleidsmedewerkers verstoeld doen staan. Voor hun werkgebied hebben zij zich in informatie over alcohol verdiept en zijn daar informatie tegengekomen die eigenlijk elke ouder zou moeten weten. Beleidsmedewerker ST1 doet dit werk nog maar kort, maar is geschrokken van alle informatie over alcohol die bekend is en hoe jong kinderen tegenwoordig drinken. Zij denkt dat het nu ook wel vaker gebeurt dat jongeren drinken en dat jongeren teveel drinken. Beleidsmedewerker ST3 vond alcohol in het verleden geen groot gevaar. Hij heeft zich als ambtenaar voor laten lichten en in de vakliteratuur is bekend hoe jongeren daarmee beginnen. Hoeveel meer schade dat heeft voor hun hersenen en voor de toekomst. Daarom is hij het ook als maatschappelijk probleem gaan zien. Zouden er geen openbare orde problemen zijn met indrinken in de keet dan nog moet het bespreekbaar gemaakt worden want het is slecht voor jongeren.

Beleidsmedewerker ST5 is ook geschrokken wat voor effecten alcoholgebruik heeft op jeugdige leeftijd. Dan gaat het er nog niet eens om grote hoeveelheden, maar één glas alcohol. Zij heeft een afbeelding gezien van de hersenactiviteit van een jongen van 15 die nog nooit had gedronken en een jongen van 15 die eens in de paar weken een glas alcohol dronk. Het is een geaccepteerd middel en gezien de effecten die nu bekend zijn, is het een veel te geaccepteerd middel.

Drankiname

Alle beleidsmedewerkers stellen dat er teveel gedronken wordt. Niet alleen de beleidsmedewerkers in Twente, maar ook die in de Stedendriehoek geven aan dat drankiname toch voor een groot gedeelte cultureel bepaald is. De beleidsmedewerkers geven aan dat alcohol meer impact heeft dan men denkt. Beleidsmedewerker ST1 is vanuit de privésfeer bekend met keten. Haar partner komt uit een plattelandsgemeente en zijn familie bezoekt keten. Zij zegt dat daar waanzinnig veel gedronken wordt en het drinken is vooral heel normaal. Het is op een bepaalde manier dwingend, ze zegt dat iemand sociaal heel sterk moet zijn als diegene als enige binnen de vriendengroep niet wil drinken. Het alcoholmisbruik is in de regio van beleidsmedewerker ST4 groot. Er is een cultuur die zegt dat het nu bij jongeren geen kwaad

kan want straks met huisje, boompje, beestje houdt het wel weer op. Er wordt onvoldoende beseft wat voor enorme impact alcohol heeft. Van alcohol moet je genieten en men moet er verstandig mee om gaan. Het gebeurt teveel, te vaak, te vroeg en er is een bewustwordingsproces nodig. Alcohol hoort bij gezelligheid en het kan ook wel lekker zijn volgens beleidsmedewerker ST3. Jongelui willen experimenteren. Maar ik vind wel dat ze als eerste kennis moeten vergaren, die kennis die hij heeft gekregen over schadelijkheid voor je hersenen, die moet ook bij jongeren nog meer bekend worden en uiteindelijk moet iedereen daar toch een eigen keuze in maken. Beleidsmedewerker ST5 denkt dat er een cultuurverandering voor nodig is om jongeren op een latere leeftijd te laten beginnen met alcohol. Zij vergelijkt het met haar tienerjaren en kan constateren dat drankgebruik op jeugdige leeftijd al afneemt. Beleidsmedewerker TW1 stelt dat vijftien tot twintig bier op één avond meer regel is dan uitzondering in de keten. Volgens beleidsmedewerker TW2 bestaat er een kans dat er teveel geschonken en genuttigd wordt en dat de grens van wat nog gezond is overschreden wordt. Deze grens is dat er geen alcohol wordt geschonken onder de 16 en dat oudere jongeren hun handelingsbekwaamheid niet in negatieve zin laten beïnvloeden. Zowel in dingen die ze anders nooit zouden doen als in het niet meer goed kunnen inschatten van situaties. Beleidsmedewerker TW3 stelt dat er redelijk wat ingenomen wordt door jongeren, maar dat dit in andere gebieden in het land ook zo is. Dat er veel op het platteland ‘gezopen’ wordt staat volgens beleidsmedewerker TW3 als een paal boven water. Beleidsmedewerker TW5 denkt persoonlijk wel dat het drinken van alcohol een Twentse cultuur heeft. Hij denkt wel eens, hoe dichterbij de grens, hoe meer er gedronken wordt.

Bewustwording & toekomst

Acht van de tien beleidsmedewerkers spreekt over de vanzelfsprekendheid van alcohol, dat het een geaccepteerde norm is om alcohol en vaak teveel alcohol te drinken. Het is een bewustwording die in de toekomst volgens hen bereikt moet worden. De vanzelfsprekendheid van alcohol afhalen heeft volgens beleidsmedewerker ST1 te maken met een bewustwording. Beleidsmedewerker ST1 hoopt dat het vanzelfsprekende van alcohol af gaat in de toekomst en dat het niet zo algemeen verkrijgbaar is. De situatie met vroeger is zo veranderd dat jongeren meer te besteden hebben en ze hebben nog weinig financiële verplichtingen. Over tien jaar zal zij willen dat het een uitzondering is als iemand veel drinkt zoals het nu een uitzondering is als iemand rookt. Ook beleidsmedewerker ST2 hoopt dat er in de toekomst minder makkelijk gedacht wordt over alcohol. De gemeente heeft daar een belangrijke rol in om die bewustwording te creëren bij ouders, verenigingen en scholen. Het moet duidelijk worden dat het echt slecht is en dat de kinderen ertegen in bescherming moeten worden genomen. Hoe meer ouders er van weten, hoe makkelijker het is om samen een norm te stellen. Dan is men niet meer bang om de uitzondering te zijn of dat zijn kind minder populair is omdat er streng

opgetreden wordt. Daar is volgens deze beleidsmedewerker nog veel in te doen. Beleidsmedewerker ST2 hoopt dat het proces van bewustwording zonder dwang kan gebeuren. Dat er samen naar toe gewerkt kan worden. Het is in ieders belang. Het probleem van alcohol is volgens beleidsmedewerker ST3 dat het een ingeburgerd middel is waarvan ouders vinden dat het moet kunnen. Dat maakt het probleem moeilijk grijpbaar. Het is noodzakelijk dat er een front wordt getrokken om ouders kennis te laten nemen van wat er gebeurt. Alle ouders denken dat ze alles weten over het alcoholgebruik van hun kind. Maar ze zien het niet, herkennen de signalen niet en weten ook de gevolgen niet. Ze denken als men stopt met drinken dat de gevolgen over gaan.

Volgens beleidsmedewerker ST4 is alcoholmisbruik van eeuwen her, het is cultureel bepaald, maar het moet minder kunnen en het moet verantwoord kunnen. Het is de laatste jaren pas echt duidelijk geworden wat de gevolgen zijn van op jonge leeftijd alcohol gebruiken. Daardoor komt de bewustwording langzaam op gang. Het rijksbeleid en de E-MOVO onderzoeken spelen daar ook een rol in. Keten staan volgens de beleidsmedewerker ST4 in de belangstelling en dat vindt zij ook goed. Het moet alleen geen hetze worden. Die cultuuromslag heeft tijd nodig en een lange adem. Zij stelt: "Als over 20 jaar iedereen snapt dat het toch wel een heel zwaar iets is, meer dan welke andere verslaving, als men kijkt wat alcohol teweeg brengt aan ongevallen, huiselijk geweld, noem maar op. Wat voor maatschappelijke impact dat heeft, wat voor kosten het met zich mee brengt. Nog afgezien van alle schades, het is dramatisch. Als je dat bewustzijn hebt en er komt een cultuuromslag, ja, dan hebben we het gewonnen. Over 20 jaar, ik vraag het me af, maar alles wat je beter hebt dan nu is meegenomen." De beleidsmedewerker ST5 denkt wel dat iedereen de kans heeft gehad om te horen hoe schadelijk alcohol is. De vraag is of iemand die boodschap wil horen en serieus wil nemen. Als ouders en jongeren heel eerlijk zijn weten ze wel dat het schadelijke effecten heeft. De vraag is of ze ervan doordrongen zijn, maar dat zal een traject zijn van een aantal jaren. Hetzelfde als met roken, voordat daar echt wat aan werd gedaan waren er ook jaren verstreken. Beleidsmedewerker TW1 stelt dat het de hele perceptie is, de hele cultuur hoe om te gaan met alcohol. Hier is de cultuur op dit moment dat het stoer is, dat het geaccepteerd is. Als een jongere 15 glazen bier op een avond drinkt dan is hij 'een mietje' onder de drinkers. Dan gaat het over 15 glazen bier. Die cultuur, daar zou deze beleidsmedewerker wat aan willen doen en daarbij niet zozeer alleen maar richten op keten, maar op de hele cultuur rondom alcohol. Er zijn in de gemeente van beleidsmedewerker TW1 veel keten en het alcoholprobleem daar is groot. Het is allemaal geaccepteerd en het is heel moeilijk dat te veranderen. Zij hoopt dat een omslag bereikt kan worden. Als de cultuur rondom alcohol niet veranderd dan verandert er ook niks in de keten. De cultuur van alcohol drinken is nog heel stevig en enige tijd hoorde men er vaak niet bij als men niet dronk. Dat is de bottleneck en daar moet verandering

in komen. De beleidsmedewerker TW2 hoopt en verwacht dat over 15 of 20 jaar alcoholgebruik bij jeugdigen niet meer normaal zal zijn. Haar droom is dat alcoholgebruik meer door niet alcoholhoudende dranken wordt vervangen. Beleidsmedewerker TW3 vindt dat bij jongeren op dit moment het 'zuipen om het zuipen' wel erg op de voorgrond staat. Het is moeilijk om te zeggen of dat weer overwaait. De beleidsmedewerker denkt dat jongeren toch altijd hun grenzen zullen blijven opzoeken. Jongeren hebben steeds meer geld, hebben steeds meer mogelijkheden. De trek om daar alcohol voor te kopen zal zeker niet veel minder worden. Tenminste als er niets aan gedaan wordt. Op het moment dat daar iets aan gedaan wordt dan kan het wellicht beperkt worden, maar echt uitbannen zal niet, daar gelooft hij niet in. Beleidsmedewerker TW4 zegt dat er een kentering te zien zal zijn in de opvattingen over alcohol en daarmee moet op belangrijke plaatsen buitenshuis begonnen worden. Daar waar jeugd veel komt zoals op school en in de sport. In het beleid rondom alcoholmatiging gaat het erom dat jongeren niet te vroeg, te vaak, teveel drinken. Dat moet ook op die plekken overgebracht worden. Men wordt steeds meer bewust van de schadelijke effecten doordat er meer gegevens zijn over alcoholconsumptie, de excessen toenemen en er meer onderzoek naar wordt gedaan. Uit de elektronische monitor komen elke vier jaar schrikbarende cijfers. Dat zijn zaken die de discussie aanwakkeren en het besef doen groeien dat men hun alcoholconsumptie moet verminderen. Beleidsmedewerker TW4 zegt dat men wat betreft alcohol ook niet direct succes moet verwachten. Het duurt lang voordat men de booschap in de oren heeft geknoopt. Er is wel een veranderende samenleving waarin jongeren steeds meer middelen beschikbaar hebben om zich in sociaal verband bezig te houden met alcohol. Die middelen waren er vroeger niet.

Alcohol vs. Roken

Drie van de beleidsmedewerkers trekt de vergelijking met roken. Beleidsmedewerker ST1 wil met alcohol hetzelfde bereiken als nu met roken, dat het een uitzondering is als iemand wél drinkt in plaats van niet. Iedereen kent wel iemand die tachtig is geworden, fit en gezond en ook haar hele leven heeft gerookt. Je ziet dat veel mensen er min of meer mee weggelaten. Dat is volgens haar een hele sterke beeldvorming en die beeldvorming bestaat ook rondom alcohol. Dat maakt het ingewikkeld. Persoonlijk vindt beleidsmedewerker ST2 het overheidsbeleid wel eens doorslaan. Bijvoorbeeld het rookverbod in cafés. Als men volwassen is draagt hij zijn eigen verantwoordelijkheid. Jongeren onder de 16 moeten inderdaad nog in bescherming worden genomen tegen zichzelf. Dat is goed, maar maak bij volwassenen duidelijk wat de schadelijke gevolgen zijn en als iemand dan toch besluit te drinken dat zei het zo, zolang ze daarna niet in het verkeer deelnemen. Wat betreft de vergelijking tussen roken en alcohol kijkt beleidsmedewerker ST4 er wel anders naar. Met roken doet iemand zichzelf grotendeels schade aan. Wat met alcohol teweeg gebracht wordt is nog vele malen erger. Door het

rookbeleid is de kans groot dat er een ervaring komt in het aantal keten en keetbezoek, daar mag vaak immers wel binnen gerookt worden. Dat werkt tegen elkaar en dat is wel iets wat de gemeente aandacht moet geven. Beleidsmedewerker TW4 trekt de vergelijking met roken. Ook daar is een verandering tot stand gekomen. Er zijn steeds meer woningen waar men in de thuissituatie buiten rookt. Dat heeft veel tijd gekost tot men zo bewust was. Zo zou het ook met alcohol kunnen zijn. Door proberen door te dringen dat het onwaarschijnlijk schadelijk is als jongeren daar vroeg en vaak mee in aanraking komen.

Regels thuis vs. regels als beleidsmedewerker

Er is aan de beleidsmedewerkers gevraagd welke regels zij thuis stellen ten aanzien van alcohol. De beleidsmedewerkers geven aan ook buiten het werk streng te zijn wat betreft alcohol. Ook doordat zij meer inzicht hebben gekregen in de schadelijkheid door de hoeveelheid informatie die zij krijgen. Beleidsmedewerkers ST1 dronk vroeger zelf wel, maar door zwangerschappen is ze het ontwend. Haar man drinkt ook, maar niet meer dan twee glazen per dag. Zij stelt dat zij door de levensfase nu heel braaf zijn. Te druk met andere dingen om drank in de privésfeer belangrijk te vinden. Ze weet wel dat er door mensen, die minder met de feiten rondom alcohol bekend zijn, heel anders over alcohol gedacht kan worden. Zij ziet dat in haar schoonfamilie. Het is toch moeilijk om familie om vrienden aan te spreken op alcoholgebruik vindt beleidsmedewerker ST2. Als iemand met alcohol op achter het stuur gaat wordt dat aan hemzelf gelaten. Dat is toch anders wanneer er gesteld wordt dat jongeren niet meer dan zoveel glazen bier gedronken mogen hebben. Beleidsmedewerker ST3 heeft wel voorbeelden dat het stoer wordt bevonden als de zoon van 12 zijn eerste biertje drinkt. Misschien had hij het zelf ook wel stoer gevonden, maar met de kennis van hoe schadelijk het is voor de ontwikkeling van het eigen kind, niet meer. Eén biertje is niet schadelijk maar men heeft wel problemen met grenzen daarin trekken en het wordt al snel meer. Deze beleidsmedewerker heeft geen kinderen en is blij dat hij niet de zorgen heeft waar veel ouders wel mee kampen. Wat betreft regels die de beleidsmedewerker ST4 voor zichzelf stelt is ze daar streng in. Zij rijdt voor haar woon-werkverkeer dagelijks op en neer. Zij zal dus niet op haar werk tijdens een receptie drinken. Als zij naar haar dochters kijkt is ze daar altijd streng in geweest. Maar ze geeft toe dat ze ook wel eens een slippertje heeft gemaakt met bijvoorbeeld oud & nieuw, dat de drank ook voor de kinderen te dichtbij was. Gelukkig hebben haar kinderen nooit veel aandacht voor alcohol gehad. Ze kan zich de discussie wel voor stellen: “Waarom mag het nu niet, met Oud & Nieuw mocht ik toch ook meetoasten?” Zij merkte wel dat de fase van lagere naar middelbare school belangrijk was. Veel ouders gaven dan een feest waarbij ook alcohol in huis werd gehaald. Pisang Ambon want dat had zo’n leuk kleurtje. Wat zij persoonlijk heel belangrijk vindt is alcohol en verkeer. Dat gaat voor haar niet samen. Alcohol verlegt grenzen en het zien van grenzen is al moeilijk. Men is ook medeverantwoordelijk als men ziet

dat iemand met teveel op in de auto stapt, maar de vraag is of iemand daar iets aan doet. Men is zich tegenwoordig meer bewust en ze hoopt dat de volgende generatie nog bewuster is bijvoorbeeld als het gaat om ontgroeningen met drank en dergelijke. De beleidsmedewerker ST5 merkt ook bij zichzelf een omslag. Hoe meer informatie, hoe meer zij zich gaat realiseren dat het een ontwikkeling is die tegengegaan moet worden. In verschillende fases kijk je er ook als persoon anders naar. Zij realiseert zich nu ook dat het vooral ook aan jongeren boven de 16 van belang is om ze bewust te maken. Zij gaat de discussie ook wel eens aan in de privésfeer naar aanleiding van bijeenkomsten. Zij merkt dat volwassenen met kinderen in de leeftijd 25+ en haar leeftijdsgenoten van 27/28 dat zij niet de informatie krijgen over alcohol die ouders met jongere kinderen en jongeren tegenwoordig wel krijgen en denken daardoor nog anders over alcohol. Beleidsmedewerker ST5 heeft zichzelf ook weleens gekscherend afgevraagd wat zij had kunnen bereiken als zij misschien wat minder alcohol had gedronken in haar jeugd. Beleidsmedewerker TW1 denkt dat ze er binnen haar vriendengroep allemaal goed mee om gaan. Zij kan zich er één herinneren die een keer dronken is geweest. Dus dat is een uitzondering denk ik. Binnen haar eigen vriendengroep sprak men elkaar erop aan: "jij bent de bob dus je drinkt niet, klaar." Als er iemand zou drinken dan rijden ze niet met hem mee, dan gaan we wel met de taxi of zo. Het kwam al niet eens in ons hoofd op om dan alsnog te gaan drinken. Dus dat is wel een uitzondering. Zij heeft wel ook gezien dat er jongeren van haar leeftijd elke zaterdag ontzettend dronken waren. Binnen haar vriendengroep werd dat dus afgekeurd. Binnen haar eigen familie en vriendengroep heeft beleidsmedewerker TW1 ook wel eens weerstand gevoeld omdat zij actief met alcoholbeleid bezig is. Er werd gezegd: "bemoei je er niet teveel mee, straks wordt jij er nog op aangekeken". Dat leeft sterk, zelfs als iemand er voor zijn beroep mee bezig is. Wat beleidsmedewerker TW2 predikt, wat zij goed vindt voor anderen is hetzelfde hoe zij de regels thuis hanteert. Haar kinderen ontmoeten eerder vrienden thuis, sinds kort wonen ze op zichzelf en ontmoeten ze daar hun vrienden. Zij heeft het altijd met haar kinderen over alcohol gehad. Het voordeel is dat vrienden van haar zo'n topsport beoefenen en vaak de volgende ochtend na een avond samen moeten sporten. Dat kan betekenen dat ze soms de hele avond melk drinken in plaats van bier. Haar kinderen hebben wel hun eigen weg binnen alcohol moeten vinden, maar dat ging altijd in overleg. De situatie die zich veelvuldig in keten afspeelt speelt zich nu ook bij de zoon thuis af. Hij heeft als eerste van de vriendengroep een appartement en als ze samen bier drinken dan is daar nu ook een zelfde systeem voor als in een keet. Maar zij hebben daar wel afspraken in moeten maken. Het heeft een sociale ontmoetingsfunctie en in die omgeving corrigeren ze elkaar ook. De kinderen van de beleidsmedewerker TW4 hebben stiekem gedronken voordat zij zestien waren. Daar heeft de beleidsmedewerker toen ook wel een punt van gemaakt. Hij geeft wel eerlijk toe dat het voorbeeld wat zij gaven niet altijd overtuigend is geweest. Eén van zijn dochters wilde al

vroeg de horeca in om te werken en dat heeft hij toen wel begrensd. De oudste dochter is twintig en daar stelt hij geen grenzen meer bij, die is oud genoeg. Beleidsmedewerker TW5 hoeft thuis weinig regels te stellen wat betreft alcoholgebruik. De twee dochters die mogen drinken hebben er weinig interesse in en de derde is nog te jong. Hij denkt wel dat ouders met kinderen goed moeten bespreken wat alcohol doet. Als ouder moet je heel erg alert zijn. Veel ouders zouden volgens hem kunnen denken: wat maakt dat ene biertje nu uit? Dan zijn ze in ieder geval van het gezeur af.

Plezier zonder alcohol

Toch stelt beleidsmedewerker ST5 dat men heel goed plezier kan hebben zonder alcohol. Door een nachtdienst met de politie mee te lopen zijn haar ogen geopend voor wat er allemaal wel niet door alcohol gebeurt en hoe laconiek ouders daar ook over kunnen zijn. Dat is voor haar een eye opener geweest en daardoor is ze met andere ogen naar alcohol gaan kijken.

Bespreekbaar maken

Wat betreft drugs is er in de gemeente van beleidsmedewerker ST3 door een jongerenwerker in samenwerking met de plaatselijke krant een heel plan opgezet om drugs bespreekbaar te maken in de gemeente. Zo werd het uit de taboesfeer gehaald. Dat zou in deze gemeente eigenlijk ook met alcohol moeten gebeuren. Er werd aandacht besteedt door lokale krant en radio aan drugs, jongerenwerk kwam met weerbaarheidscursussen, Tactus Verslavingszorg kwam voorlichting geven, er werden artikelen geplaatst over verontruste ouders, jongeren die in een afkickkliniek hadden gezeten en een bijdrage van de kerk. Op die manier werd dat bespreekbaar en die mate van bespreekbaarheid is ook nodig betreffende alcohol.

4.3.3 Ouders

Aan de beleidsmedewerkers is gevraagd wat zij vinden wat de verantwoordelijkheden van ouders zijn en hoe zij hen willen bereiken. Daar zijn de volgende onderwerpen uit naar voren gekomen: Voorlichting, verantwoordelijkheid en voorbeeldgedrag en weerstand en roep om hulp; een spanningsveld.

Voorlichting, verantwoordelijkheid en voorbeeldgedrag

Voorlichting richt zich tegenwoordig niet alleen op de jongeren maar ook op ouders. Ouders worden binnen de gemeente van beleidsmedewerker ST1 voorgelicht vanaf groep 7 van het basisonderwijs. Er is actief contact opgenomen met scholen en dat allemaal met als doel dat ouders zich gesteund weten in hun bezorgdheid over alcohol en weten daarin niet alleen te zijn. Volgens beleidsmedewerker TW3 heeft ook de voorlichting heel nadrukkelijk ingestoken op

de rol die ouders spelen in het beperken van het alcoholgebruik. Beleidsmedewerker TW5 vindt dat er een groot gevaar in schuilt dat ouders tegenwoordig niet meer weten wat hun jongeren doen. Zij moeten er met jongeren over praten en er moet meer voorlichting zijn voor ouders. Dat is waar het mis gaat. Deze beleidsmedewerker komt vaak terug op de ouders. Hij vindt dat er met name geïnvesteerd moet worden in de moraal, normen en waarden van ouders.

Ouders krijgen door de beleidsmedewerkers veel verantwoordelijkheden toegeschoven. De meeste hiervan hebben te maken met het bepalen van grenzen. Beleidsmedewerker ST1 vindt het de verantwoordelijkheid van ouders dat zij afspraken maken met hun kind tot wanneer het niet drinkt, het niet toestaan dat er thuis met feesten op de kamer wordt gedronken, dat de sancties duidelijk zijn bij het betrappen, dat ouders goed opletten waar hun kinderen heengaan en dat ouders durven om andere ouders aan te spreken als hun kind daar in aanraking komt met alcohol. Zij hoopt dat ouders zich gesteund weten als ze horen of zien dat er ook op de sportvereniging of bij jongerenwerk of op andere plekken wat aan bewustwording van de schade van alcohol gedaan wordt. Dat ze weten dat ze niet alleen zijn in hun bezorgdheid en dat ze die bezorgdheid ook kenbaar mogen maken.

Beleidsmedewerker ST2 stelt dat ouders richting hun kind moeten stellen: drink niet, drink niet teveel en begin zo laat mogelijk. Beleidsmedewerker ST2 heeft het idee dat de voorlichting wel aanslaat, omdat er ook vanuit de rijksoverheid heel veel aandacht voor is. Zoals de campagne het kind in het glas, dat er toch meer een taboe op komt als je je kind laat drinken. Zij weet dat zij heel vroeger, toen was ze een jaar of 10 van haar opa citroenbrandewijn in een glas cola kreeg, dat was een geheimpje, maar ze denkt niet dat haar moeder dat nog bij haar kinderen zal doen. Dat is niet meer van deze tijd en dat was 20 jaar geleden en toen was het een leuk grapje.

Volgens Beleidsmedewerker ST3 is het de taak van de ouders om regels te stellen betreffende alcohol. Wees daarbij wel alert op de grenzen, want zodra die vervagen gaan jongeren in onderhandeling en dan begeeft de ouder zich op glad ijs.

Beleidsmedewerker ST5 vindt dat ouders die jongeren op het eigen erf in een schuur laten samenkomen volledig verantwoordelijk zijn dat daar een veilige situatie is en dat er niet overmatig gedronken wordt, afhankelijk van de leeftijd. Volgens beleidsmedewerker ST5 is het soms net alsof ouders zich geen zorgen maken of een erg sterk denkbeeld hebben dat hun kind niet zoveel alcohol zou drinken. Ze doen het wel.

Beleidsmedewerker TW4 verwacht van ouders dat zij inzicht krijgen in de problematiek. Wat is acceptabel en wat niet? Welke grenzen moet men stellen? Dat vraagt veel tijd. Een eenmalige discussie leidt misschien tot een vervolg discussie in de huiskamer, misschien op een verjaardag. Hij merkt dat bij zichzelf dat hij zijn stem laat horen op diverse plekken, tijdens sport, tijdens de jaarvergadering van de vereniging. Het vraagt tijd, het besef was er niet echt.

Het is vanzelfsprekend dat men drinkt, bijna vanzelfsprekend dat men bij elke avondmaaltijd een wijntje schenkt. Het vanzelfsprekende moet eraf. De belangrijkste taak ligt volgens TW5 bij de ouders om grenzen aan te geven. Ga met de jongere in gesprek, vervul je rol als ouder, neem verantwoordelijkheid en leg die niet bij de jongeren zelf neer want die kunnen die nog niet nemen. Ouders zouden moeten willen weten wat hun kinderen na schooltijd doen, maar de maatschappij brengt het met zich mee dat ouders dat vaak niet weten, doordat ouders werken en de kinderen thuislaten en de jongeren daardoor een andere rol toegedicht krijgen. Deze beleidsmedewerker constateert wel dat ouders die rol ook op de overheid uitproberen. Zij durven zelf de regels niet te stellen, dan moet de gemeente het maar doen. Er is een belangrijke fase in de vorming van jongeren en dat is de periode waarin jongeren van de lagere naar de middelbare school gaan. Daar zouden ouders goed op moeten zitten, want daar kunnen ze hun jongere zien veranderen. Het zou goed zijn als ouders dat op een goede manier kunnen sturen.

De ouders moeten volgens zes beleidsmedewerkers bewust zijn van het voorbeeldgedrag wat zij geven. Ouders zouden zelf het goede voorbeeld moeten geven. Kunnen zij dit niet dan is er volgens ST1 altijd een relevant argument, namelijk: Jij bent de ouder, het kind is het kind. Beleidsmedewerker ST4 vindt dat ouders zich bewust moeten worden van het voorbeeldgedrag wat zij hebben ten opzichte van hun kinderen. Ze begrijpt wel dat ouders graag willen dat de jongeren achter op het terrein is in het zicht. De beleidsmedewerker ST4 wil wel benadrukken dat er ook een verantwoordelijkheid bij de jongere zelf ligt die de alcohol drinkt. Maar ouders blijven daar bepalend in. Zij benadrukt ten slotte dat de gehele sociale omgeving van de jongere een voorbeeldfunctie heeft en dat zijn de opvoeders naast de ouders. Beleidsmedewerker ST4 denkt dat ouders het best moeilijk vinden om nee tegen hun kinderen te zeggen en grenzen te stellen. Daar zouden ze ondersteuning bij moeten hebben. Ze willen wel, maar durven niet.

Beleidsmedewerker TW1 ziet winst als ouders strak zijn in de regels en het goede voorbeeld geven. Er wordt nu nog teveel thuis geprobeerd. De omslag moet behaald worden dat ouders dat niet meer thuis doen. Volgens TW2 is alcohol ingesleten in de samenleving en ook ouders van keetbezoekers drinken zelf. Hoe ouders zelf met alcohol omgaan en hoe bewust zij daar mee bezig zijn heeft invloed op hoe de ouders kijken naar hoe de kinderen met alcohol omgaan. Beleidsmedewerker TW3 ziet een duidelijke kentering bij ouders. Was eerder te zien dat ouders geen problemen hadden met hun kinderen en alcohol, nu beginnen zij zich, als belangrijkste instrument, meer zorgen daarover te maken. Er zal ook bij hen een gedragsveranderingstraject gestart moeten worden om te kijken hoe zij hun verantwoordelijkheden opnemen.

Beleidsmedewerkers TW3 en TW4 vinden dat jongeren van hun ouders instrumenten moeten krijgen om alcoholgebruik binnen de perken te houden. Volgens beleidsmedewerker

TW3 zorgen simpele maatregelen voor minder alcoholgebruik, zoals dat er maar één krat bier in het zicht van de jongeren staat, leuke activiteiten binnen de keet, een DVD draaien, spelletjes spelen. Aanwezigheid van ouders die tweemaal op een avond komen kijken. Allemaal maatregelen waarmee het alcoholgebruik evident naar beneden gaat. Volgens de beleidsmedewerker zit het probleem erin dat het voor de jongeren die een keet hebben heel moeilijk is om naar hun leeftijdsgenoten streng te zijn. Het heeft toch de cultus van je bent gastheer, met de zorgen dat iedereen genoeg te drinken heeft. De ouders moeten daarbij helpen om het binnen de perken te houden. Beleidsmedewerker TW4 denkt dat ouders geholpen moeten worden doordat buitenhuis de kaders en grenzen goed aangegeven worden. Daarmee krijgen ouders instrumenten in handen om ook thuis de regels aan te scherpen. Het is voor ouders erg moeilijk als hun kind op alle plekken buitenshuis aan alcohol kan komen om thuis de regels strikt na te leven.

Volgens beleidsmedewerker TW3 werkt opvoedingsstijl echt in het beperken van alcoholgebruik. Een verbiedende stijl, het op jonge leeftijd verbieden van alcohol en tussen de 12 en 16 jaar en het bespreekbaar maken van drinkgedrag heeft een remmend effect op alcoholgebruik. Het heeft een sterke samenhang met de opvoedingsstijl die er sowieso al heerst in een gezin.

Vooraf keeteigenaren zijn volgens beleidsmedewerkers ST2, TW2 en TW3 verantwoordelijk voor alle aspecten rondom ruimtelijke ordening en brandveiligheid. Toch wordt aangegeven dat ook de gemeente hier enige verantwoordelijkheid in heeft.

Weerstand en roep om hulp; een spanningsveld

Beleidsmedewerker TW1 denkt dat er vanuit de ouders twee geluiden zullen zijn. Enerzijds van het gaat toch best goed, er is toezicht. Dat soort excessen gebeurt hier niet. Daar zal meer weerstand zijn. Anderzijds zijn er ouders die om hulp roepen. Zij willen van de gemeente een duidelijke regel zodat ze daar in mee kunnen. Duidelijkheid, regels, dat ze het niet zelf hoeven te doen, maar dat het van bovenaf wordt opgelegd.

De beleidsmedewerker ST1 vindt dat ouders aangesproken mogen worden op wat zij achter de voordeur doen. Ouders en kinderen staan ook bloot aan de commercie die hen beïnvloedt, daar mag best een tegengeluid gegeven worden door de gemeente. Kinderen kiezen niet in welk gezin ze geboren worden, maar hebben er wel de rest van hun leven de gevolgen van. Sommige ouders moeten schrikken, anderen zul je nooit bereiken, maar een heleboel ouders wel en daar moet wel op gericht worden. Toch is beleidsmedewerker St5 zich wel bewust dat de overheid zich niet met alles moet bemoeien. Dat is gewoon belangrijk. Met welke onderwerpen geldt dat nog meer en hoever ga je daarin? Dat is wel iets wat zij zich met regelmaat afvraagt. Zij denkt dat als de overheid gezamenlijk optrekt met ouders en kijkt waar knelpunten of vragen zitten dat de weerstand wel mee valt. Ouders zitten toch vaak met

bepaalde opvoedingsvragen waar ze wel hulp bij willen. Zoals hoe stel je grenzen en wat zijn nou normale grenzen? Elk kind is gevoelig voor groepsdruk en dat bepaalde dingen geheel onbedoeld wel kunnen gebeuren. Als ouders daar duidelijk in zijn gebeurt het misschien minder snel. Het gaat er volgens beleidsmedewerker TW2 om op welke manier wordt geprobeerd in gesprek te komen met wat er achter die voordeur zit. Welke samenwerking wordt er met die ouders opgezocht? Hen bewustmaken van de verantwoordelijkheid die ze hebben. Een stuk in het verlengde van de opvoeding, zodat ze zich bemoeien met wat er in die keet of hok gebeurt. Hen willen informeren over wat is nu een goede keet en draag uit dat ze een dergelijk goede keet realiseren. Zij denkt dat de tijd wel mee is wat betreft de medewerking van ouders en eigenaren die zien dat alcoholgebruik gezondheidsproblemen voor jongeren mee kunnen brengen. Er is regelmatig aandacht voor comazuipen. Soms zijn dat jongeren die een keet bezocht hebben. Dan is de wind wat betreft beleid mee. Als eerste wordt aangegeven dat het nut van de sociale functie van keten wordt ingezien, dan is de benadering al heel anders dan direct dreigen met het bestemmingsplan en dat de keet morgen dicht moet.

Heel veel ouders worstelen volgens beleidsmedewerker TW3 zelf met het probleem, wat laat je wel toe, hoe begeleidt je je kind op een goede manier dat ze het toch leuk hebben, maar dat het binnen de perken blijft. In die sfeer kan best een gesprek met ouders worden aangegaan. In een aantal gemeenten is dat ook al redelijk gelukt. Toch denkt de beleidsmedewerker dat het een spanningsveld is waar wisselend over gedacht wordt. Waar hebben bepaalde overheden en dan nog specifiekere lokale overheden wat over te zeggen en waarover niet.

Volgens de beleidsmedewerker TW4 ligt er geen drempel om met de ouders in gesprek te gaan. Het moet alleen niet op een bemoeizuchtige verwijtende toon. Gewoon vragen wat er gebeurt en aanbieden waar de gemeente mee zou kunnen helpen.

De gemeente zit wat betreft contact met keeteigenaren volgens beleidsmedewerker TW5 in een leerproces. Ze zijn zowel mondeling als schriftelijk met ze in gesprek. Veruit de minderheid van de keeteigenaren wil niet dat de gemeente zich ermee bemoeit. De eigenaren en ouders vinden het vaak juist plezierig als politie, brandweer en verslavingszorg langs komt. Er zijn ouders die zeggen zelf wel te weten wat goed is en wat slecht is voor hun kind. Maar er zijn er ook die het goed vinden dat de gemeente zich ermee bemoeit. Aangezien zij zelf de jongere en zijn of haar vrienden niet durft aan te spreken. Het is belangrijk om de ouders zover te krijgen dat ze dat wel gaan doen. De notitie Happy Fris biedt daar al veel uitgangspunten voor wat betreft keten.

4.3.4 Beleid

Er is aan de beleidsmedewerkers gevraagd wat zij al doen aan de uitvoering van beleid en welke stappen daarin al ondernomen zijn. Daarnaast is hen gevraagd welke drempels zij

ervaren bij het opstellen en uitvoeren van beleid. Dit heeft geleid tot de volgende onderwerpen: Regionaal beleid, aanpak, maatwerk, gedogen of handhaven, handhaven, belemmerende factoren tot het opstellen en uitvoeren van beleid en tot slot overige opmerkingen.

Regionaal beleid

Drie regionale beleidsprojecten worden hier besproken en er wordt besproken wat de gemeenten al doen in het kader van deze projecten. Het gaat om het 'Regionaal Project Alcoholmatiging Stedendriehoek', 'Happy Fris' en 'Minder Drank, Meer Scoren'.

Alcoholmatigingsproject Stedendriehoek

ST1, ST2, ST3 en ST4 geven allen aan deel te nemen aan dit alcoholmatigingsproject waarvan keten één van de onderdelen is.

De gemeente van beleidsmedewerker ST1 doet mee aan het Regionale Alcoholmatigingsproject. Het programma daarvan is heel breed opgezet waarbij ook zoveel mogelijk partijen betrokken worden binnen de gemeentes. Onderwijs, sport, horeca en ook een onderdeel van dat project is keten. In ST1 is er op 30 oktober een lokale startbijeenkomst geweest, er zijn gesprekken gevoerd met wethouders en met middelbare scholen. Er waren jongerenwerkers aanwezig, maar ook mensen van sportverenigingen, het ziekenhuis en politieke partijen. Een brede groep. De voorlichting aan ouders start met tijdens het periodiek geneeskundig onderzoek van kinderen in groep 7 informatie over alcohol mee te geven aan de ouders. Alle lagere scholen zullen meedoen met 'Op Tijd Voorbereid' van Tactus Verslavingszorg. Alle middelbare scholen zijn ook in samenwerking met Tactus Verslavingszorg bezig met voorlichting. De ouders worden toch voornamelijk via de scholen bereikt.

Wat betreft sport is er volgens beleidsmedewerker ST4 een prima alcoholbeleid, het komt alleen nog niet in gedrag tot uiting. Als een wedstrijd gewonnen is, is de prijs vaak een meter bier. In dat soort situaties vergeet men dat het erg slecht is, vooral in een lichaam wat gesport heeft en normaal vocht nodig heeft. Er zou meer gedaan moeten worden aan de bereikbaarheid van alcohol volgens beleidsmedewerker ST4. Breng het maar terug naar de slijter. Het beleid moet ook niet alleen voor jongeren gelden. Daar is de meeste gezondheidswinst te behalen maar het drankgebruik bij ouderen is ook niet kinderachtig. Het is goed dat de jongeren als invalshoek worden gekozen want zo worden de ouderen ook opgevoed. Grenzen bepalen is altijd moeilijk. Opvoeden is grenzen bepalen. Zo nu en dan wordt er tegenaan geschopt om te weten waar die grens dan ligt. Dat is van alle tijden.

De gemeente TW1, TW4 en TW5 nemen deel aan 'Happy Fris'. Beleidsmedewerkers TW2 en TW3 zijn beleidsmatig bij dit project betrokken. De beleidsmedewerker ST4 vindt de slogan van Twente heel leuk, 'Happy Fris', een geweldig goede vondst. Dat is een ontwikkeling die goed is, maar het is ook afwachten. Beleidsmedewerker TW2 stelt dat het wel een beleidsvraagstuk is; hoe pak je op een integrale manier het terugdringen van het alcoholgebruik bij jeugdigen aan? Dat is de probleemstelling. Dat wil de beleidsmedewerker benaderen vanuit diverse invalshoeken. Vanuit preventieoogpunt, maar ook vanuit handhaving en regelgeving. Wat het volgens beleidsmedewerker TW3 boeiend maakt is dat er als het ware gebalanceerd moet worden tussen aan de ene kant het instrument handhaven en aan de andere kant het stimuleren tot gedragsverandering. Hoe wordt daar nu een goede mix in gekozen? Aan de ene kant moet er voorlichting gegeven worden maar er moeten ook maatregelen genomen worden en een stimulerende omgeving gecreëerd worden. Met de projectgroep 'Happy Fris' is er een denkproces doorgegaan hoe iedereen de problematiek ziet. Dat heeft voor een deel tot nuancering geleid, en tot beter inzicht waar de mogelijkheden liggen om er iets aan te doen.

Beleidsmedewerker TW4 geeft aan dat er binnen het regionale project alcoholmatiging, beperking schadelijk alcoholgebruik met 14 Twentse gemeenten een handleiding is gemaakt. Nu zijn er afspraken gemaakt welke gemeente er met de handleiding en het stappenplan aan de slag gaan. De gemeente van beleidsmedewerker TW4 heeft aangegeven daarmee te willen starten. Dat zou dan gaan over de keten die tot nu toe bij politie en Tactus Verslavingszorg in beeld zijn. De gemeente van beleidsmedewerker TW4 heeft een meerjarig activiteitenplan gericht op de drie V's: voorlichting, voorschriften, voorzieningen. Gericht op interventies daar waar het te makkelijk is om aan alcohol te komen. Ze voorzien in het beschikbaar stellen van bartrainingen aan sportverenigingen via de sportraad, 'Op tijd voorbereid' van Tactus Verslavingszorg wordt op basisscholen aangeboden. Er is aan jongeren gevraagd wat ze vinden van de voorlichting door Tactus Verslavingszorg en dat is toch voor hen vaak een 'vrij uurtje'. Het zou meer bereiken als dat herhaald wordt in alle klassen van de middelbare school en niet alleen klas 2. Dat betekent wel dat de gemeente Tactus Verslavingszorg voor meer inhuurt dan het basispakket. Tactus Verslavingszorg is op dit moment in overleg met het voortgezet onderwijs om in ieder geval ook al in klas 1 langs te komen. Er loopt in twee andere gemeenten een pilot bij sportverenigingen. Men wil dat de verenigingen meer hun verantwoordelijkheid nemen. In die pilot wordt gekeken wat de reacties zijn, tegen welke discussiepunten men gewapend moet zijn, hoe het proces ingezet moet worden. De boodschap is helder, maar langs welke weg moet het plaatsvinden? De gemeente van beleidsmedewerker TW4 wacht de pilot af voor het ook in deze gemeente uit te zetten.

De gemeente van beleidsmedewerker TW5 heeft zelf een beleidsnotitie ontwikkeld voor de keten in deze gemeente. Het is een notitie die verwijst naar 'Happy Fris' en in 'Happy Fris' wordt terugverwezen naar deze notitie. Hierbij een korte samenvatting van wat de beleidsmedewerker over beleid heeft gezegd in deze gemeente. In deze gemeente is er lang over het beleid gesproken binnen het veiligheidsoverleg: Burgemeester, Politie, Brandweer en de beleidsmedewerker zelf. De vraag of de gemeente keten heeft kwam vanuit de raadscommissie. Toen is er gezegd dat er gekeken moest worden hoe de situatie in deze gemeente was. Na de definitie van een keet bepaald te hebben en gekeken te hebben wie er verantwoordelijk is, kwam de conclusie dat de eigenaar zijn verantwoordelijkheid heeft, maar ook dat de gemeente een zorgplicht heeft. Met name brandveiligheid baarde de gemeente zorgen. Op vrijwillige basis zijn alle keten bekeken, is er door de brandweer een vrijwillig advies afgegeven en in juni 2006 is er een bijeenkomst met keeteigenaren, jongeren, brandweer, politie en Verslavingszorg geweest. Na die bijeenkomst hebben de jongeren zelf aangegeven het prettig te vinden als ook verslavingszorg daar een vervolg aan zou kunnen geven door de keet te bezoeken. Toen we de keten van binnen en van buiten kenden is er beleid gemaakt. Er zijn drie componenten bekeken: Ruimtelijke ordening, brandveiligheid en de drank & horecawet. Het beleid is vastgesteld dat de keet wordt gezien als verlengde van de woonfunctie. De burgemeester gaf een treffend voorbeeld: "het feit dat er wekelijks kinderen voetballen op het erf geeft het erf toch ook niet direct een sportfunctie?". Het beleid is specifiek op deze gemeente van toepassing.

Minder Drank meer scoren

Dit alcoholmatigingsproject loopt buiten de Stedendriehoek van Steenwijk tot Deventer. De beleidsmedewerker ST5 vertelt dat zij de afspraak hebben binnen het project 'minder drank, meer scoren' om dit jaar beleid te maken wat betreft keten. Er zijn meerdere activiteiten geweest. Daarbij valt te denken aan ouderavonden. Theater over de risico's van alcohol, brief naar ouders om te informeren en een brief naar jongeren over de risico's van alcohol. Op basisscholen komt er een weerbaarheidproject. Alcohol is op middelbare scholen al een aantal jaren een belangrijk onderwerp. Het beleid is opgedeeld in een aantal velden: school, vrije tijd, thuis en handhaving. Keten vallen onder het programma vrije tijd en er is afgesproken binnen dat beleid dat er een aantal gemeenten beleid gaat ontwikkelen. Dat zijn Staphorst, Zwart Waterland, Ommen en Dalfsen geweest. Het was de bedoeling om te komen tot één regionaal beleid. Dat is niet gelukt, nu is er besloten om één aanpak te kiezen. VWA heeft deze gemeente benaderd of ze mee willen denken over beleid om handhavingsafspraken te maken op het gebied van de drank en horeca wet en in concreto de keten. Daar draaien ze nu in mee met de gemeenten Raalte en Dalfsen. Het is de bedoeling om te kijken wat er wel kan binnen de grenzen van de drank en horecawet. Er zal uiteindelijk een integraal beleid opgesteld worden.

Het is nog afhankelijk van het bestuur hoever dat gaat wat betreft ruimtelijke ordening en brandveiligheid. De portefeuillehouder is van mening dat jongeren bij elkaar moeten blijven kunnen komen. Dat de gemeente daar een rol in heeft als er overmatig alcohol in het spel is of risico's wat betreft openbare orden en veiligheid.

Aanpak

Beleidsmedewerker ST4 vertelt dat de aanpak in de Stedendriehoek verschilt met de aanpak zoals die in Twente is gestart. In Twente worden de keten benaderd vanuit wet en regelgeving. Vervolgens is daar preventie bij gekomen. De burgemeesters hebben op veel plekken de discussie gestart over keten. In de Stedendriehoek wordt vaak eerst naar preventie gekeken en daar komen ze pas nu aan wet en regelgeving toe.

De aanpak van beleidsmedewerker TW1 is om vanuit preventie en vanuit draagvlak te kijken hoe de situatie samen goed te krijgen is. Niet per definitie van tevoren de keten sluiten en pas achteraf zeggen waarom dat gedaan wordt.

Beleidsmedewerker TW2 denkt dat er alleen effect te sorteren valt als er wordt gehandeld volgens een integrale aanpak. Vanuit preventie, wet en regelgeving en handhaving. Anders komt er fragmentarisch beleid en kan er wel verteld worden wat niet mag, maar is het vervolgens niet duidelijk welke sancties daarop staan.

De beleidsmedewerker TW5 geeft aan dat de verantwoordelijkheid in de lokale notitie is neergelegd bij de keeteigenaren. De eigenaar moet met de gebruikers een overeenkomst sluiten waarin de eisen vastliggen ten aanzien van de drank en horeca wet, wet ruimtelijke ordening en brandveiligheid. Hij moet die verklaring schriftelijk overleggen aan het college van burgemeester en wethouders. Als hij zegt dat er maximaal 15 bezoekers komen, dat het een besloten karakter heeft, dat er alcohol 'om niet' wordt geschonken, dat het echt een vriendengroep is, dan voldoet hij daarmee in onze ogen aan de drank & horeca wet. Hij moet voldoen aan een aantal brandveiligheidseisen. Maximaal 15 bezoekers moet hij vastleggen op een ledenlijst. Bij minderjarige gebruikers moet de handtekening van de ouders erbij. Dat ze verklaren dat ze weten dat zoon of dochter daar zit. Die ledenlijst is, als je spreekt van handhaving, de leidraad dat ze een keer de keet kunnen bezoeken, als alle jongeren op die lijst staan dan is het goed. Als er anderen in de keet zijn dan op de lijst staan dan is er geen besloten karakter meer, maar openbaar en voldoet de keet niet aan de drank & horeca wet. De woonfunctie vervalt ook want het wordt eigenlijk gebruikt als een soort "café". Wordt er anders dan 'om niet' alcohol geschonken, dan is het in strijd met de horecawet. In de keten mag niet gerookt worden in verband met de brandveiligheid en ze moeten brandblussers hebben. Alle keten hebben de notitie toegestuurd gekregen en een aantal geretourneerd. Per ingang van januari 2009 is besloten actie te gaan ondernemen. Voldoet de verklaring dan krijgen ze een gedoogbeschikking voor één jaar. Zo niet dan wordt er handhavend opgetreden. Handhaven

betekent dat de keet weg gaat. Er is geen maximum gesteld aan keten en de beleidsmedewerker denkt dat er nog wel meer zijn. Komt er een keet bij dan moet binnen twee weken de verklaring getekend zijn anders moet de keet dicht. De mate van alcohol is de verantwoordelijkheid van de keeteigenaar volgens beleidsmedewerker TW5. Mocht het zover komen dat de jongeren overlast of ongelukken veroorzaken waarbij de politie constateert dat er overmatig alcoholgebruik is dan voldoet de keet niet meer aan de verklaring. Dan wordt deze gesloten. Het is een kwestie van vertrouwen. De eigenaar verklaart dat er niet overmatig alcohol gedronken wordt en verklaart dat naar waarheid ingevuld aan de burgemeester.

Beleidsmedewerker ST3 weet dat er in veel gemeentes al veel meer wordt gedaan met beleid en misschien moeten de gemeenten op het gebied van lokaal beleid ook met elkaar samenwerken en van elkaar leren.

Maatwerk

Beleidsmedewerker ST2 denkt dat het beleid maatwerk moet blijven omdat alle gemeenten zo verschillen. Als er keten zouden zijn in deze gemeente waarbij geklaagd werd of waarbij jongeren heel veel overlast zouden verzorgen dan is er een hele andere problematiek. In deze gemeente willen ze eigenlijk niet spreken over ketenproblematiek. Dat verschilt per gemeente. Het is belangrijk om in het beleid rondom keten maatwerk te leveren volgens beleidsmedewerker ST4. Dus elk specifiek geval van een keet te bekijken. Wat als er meer keten komen? Dan nog moet het per individueel geval bekeken worden omdat elk geval anders is en er moeten met alle eigenaren goede afspraken gemaakt worden. Beleidsmedewerker TW5 is het ermee eens dat er maatwerk geleverd moet worden. In deze gemeente is echt goed naar de keten gekeken. De gemeente draait mee als landelijke pilot en heeft afgevaardigden van ministerie en VWA op bezoek gehad in keten. In de gemeente van beleidsmedewerker TW5 heeft ministerie van binnenlandse zaken aangegeven dat de keten in deze gemeenten andere soorten keten zijn waarover zij een beeld hadden. Die hadden ook het idee dat keten allemaal gesloten moesten worden. Maar het maatwerk dat deze gemeente heeft daar moesten ze als overheid toch zelf ook wat beter naar kijken. Niet elke keet is te kwalificeren en te kwantificeren als een zuipkeet. Daarom is het ook maatwerk. Als er dergelijke extreme taferelen zijn zoals op tv te zien is dan waren ze binnen dit beleid allang weggeweest. Het ministerie is benieuwd naar de invulling hiervan en hoe deze gemeente daar in 2009 vorm aan gaat geven.

Beleidsmedewerker ST5 heeft verschillende beleidsstukken van gemeenten in een map met voorbeelden van andere gemeenten. Die zullen er ook wel bij betrokken gaan worden. Zij is bekend met beleid in Dalfsen, het beleid van STAP en weet dat er meer beleidsnotities zijn. Ze is nog heel genuanceerd omdat ze nog niet weet welke kant het beleid uitgaat. Zij is niet bang dat

ze het wiel opnieuw gaat uitvinden, is daar juist heel alert op en weet dat al veel gemeenten ermee bezig zijn.

Gedogen of handhaven?

Volgens de beleidsmedewerker TW3 kan het zijn dat er bij de gemeenteraden de discussie gaat komen van gedogen of handhaven. Dat is een principiële discussie die binnen elke gemeente gevoerd zal gaan worden. In de gemeente van beleidsmedewerker TW1 wordt de discussie genuanceerd gevoerd. Wat wordt er gedoogd als iets niet illegaal is? De aanpak die zij hebben sluit aan bij Happy Fris. Zij gaan dus niet op weg naar certificering, want denken dat zij daardoor alleen maar in een lastiger parket komen te zitten. Als de discussie in de gemeente van beleidsmedewerker ST3 gevoerd zal worden dan zullen er diverse geluiden gehoord worden. Bij stemming zal er gekeken worden naar het college en de raad en het behoudend karakter van een dergelijk klein christelijk dorp. De meerderheid van de stemmen zal gaan naar het stellen van regels en mogelijk het verbieden van keten. Dit omdat VVD en andere linkse partijen bij deze gemeente in de minderheid zijn.

In de gemeenten ST1, ST2, ST5 en TW4 wordt de discussie niet gevoerd. In de gemeente van beleidsmedewerker ST1 wordt er over de gedogen/handhaven discussie niet gesproken omdat er vooralsnog geen keten bekend zijn. De beleidsmedewerker durft daarom daarover niets te zeggen omdat het buiten het normale beleidsterrein is van die medewerker. Daarnaast is er nog een gemeente waar de discussie niet gevoerd is, namelijk in de gemeente van beleidsmedewerker ST2. Er wordt in deze gemeente wel gedoogd omdat er andere eisen aan de keten worden gesteld dan aan horecagelegenheden. Er zijn in deze gemeenten geen medewerkers/bestuurders die strikt willen handhaven. Beleidsmedewerker ST2 denkt dat het komt doordat er geen sprake is van overlast. In de gemeente van beleidsmedewerker ST5 is er politiek nog geen discussie, maar die zal wel komen als het beleid als concept gepresenteerd wordt. Natuurlijk wordt er intern wel ambtelijk over gesproken. Maar de discussie is politiek nog niet gevoerd en zij bepalen uiteindelijk het beleid. De beleidsmedewerker TW4 vindt de gedogen handhaven discussie bijna een non-discussie. Daar waar het om bouw/bestemmingstechnische redenen niet kan, daar zijn regels voor in dit land. Op het moment dat het van toepassing is op keten zullen ze weg moeten en wordt er opgetreden. Hetzelfde geldt als vastgesteld wordt dat de drank en horeca wet in het geding is. Dan treedt men op.

Volgens beleidsmedewerker TW2 is er onder de gemeentes veel behoefte aan informatie. Waar gaat het over als het over een keet of hok gaat? Wat is dat, wat gebeurt daar en wat is de functie ervan? Daarna willen gemeente en gemeenteraden weten hoe zij eraan bij kunnen dragen dat de keten die zij hebben in de gemeente, dat het goede keten zijn. Het straalt af op de gemeente als er een jongere uit een keet in die gemeente zo bewusteloos is dat hij naar het

ziekenhuis wordt gebracht. Dus er is draagvlak voor beleid. De beleidsmedewerker denkt dat het eerste wat gemeenteraden voor ogen staat bij keten de zorgen zijn over overmatig alcoholgebruik. Direct op de tweede plaats de veiligheid, hoe zit het nou eigenlijk als daar gerookt wordt of als daar wat omgestoten wordt wat brand veroorzaakt. Op de derde plek of dat eigenlijk wel op die plaats mag, heeft het niet een bestemming? Zo diep gaan gemeenteraadsleden meestal niet op de materie in. Het blijft meestal steken bij alcoholgebruik en veiligheid in brede zin.

Gemeenteraadsleden zullen zich volgens beleidsmedewerker TW2 wel genuanceerd opstellen. Mensen die in een gemeenteraad gekozen worden, worden wel geacht vanuit die achtergrond te reageren op zaken. Volgens de beleidsmedewerker wordt vooral ook in de plattelandsgemeenten de sociale functie ook wel goed en breed erkend, dus daar zullen niet zomaar alle keten worden gesloten. De beleidsmedewerker denkt dat het juist de roep vanuit de raden is om vanuit de beleidsmakers met een genuanceerd ketenbeleid te komen.

Voor het beleid Happy Fris heeft beleidsmedewerker TW3 met de stuurgroep discussies gevoerd over keten en zijn ze samen een denkproces doorgegaan. Dat heeft tot een stuk nuancering geleid en voor een deel tot beter inzicht waar mogelijkheden liggen om iets aan het vraagstuk te doen. De manier waarop iemand de problematiek benadert, de manier waarop iemand naar dingen kijkt dat heeft ook te maken met hoe iemand het probleem beoordeelt. Door de verdieping en de nuancering treedt er een mogelijke effectieve benadering op.

Handhaven

Volgens beleidsmedewerker TW4 is Nederland een land waar men goed regels kan stellen, maar niet goed kan handhaven. Daarin moet geïnvesteerd worden. Een regel is ervoor om met elkaar de samenleving te ordenen. Persoonlijk heeft deze beleidsmedewerker ook de stelregel dat hij de regels bij tijd en wijle moet overtreden. Dat wekken al de regels bij hem op.

Beleidsmedewerker ST3 stelt dat de gemeente te weinig concreet wettelijke handvaten heeft om strikt tegen keten op te treden. Hij hoort wel eens in andere regio's dat het heel moeilijk is om ze aan te pakken. De drank en horeca wet geeft daar onvoldoende ruimte voor, brandveiligheid niet, gemeente kan heel gauw de vingers juridisch branden.

Mocht de gemeente van beleidsmedewerker ST5 gaan handhaven, wat zij echter niet denkt, dan is het de vraag wat de jongeren dan gaan doen. Er zou een vrees kunnen komen voor de openbare orde als echt alle keten worden aangepakt.

Belemmerende factoren tot opstellen en uitvoeren van beleid

De beleidsmedewerkers geven aan dat er meerdere factoren zijn die belemmerend werken bij de uitvoering van beleid. Het gaat hier om tijd, prioriteit en capaciteit, integraal vraagstuk, regelgeving, creativiteit van jongeren, gezichtsverlies en de tegenstrijdigheid van alcohol.

Er is zoveel goed beleid. Als volgens ST1 al de tijd in alcoholmatiging zou gaan zitten dan zou dat een revolutie te weeg brengen. Wat betreft het uitvoeren van beleid geeft beleidsmedewerker ST1 aan dat ze vindt dat er heel veel goed beleid is. Neem het regionaal project, daar zitten heel veel dingen in, dat vindt zij geweldig en ze zou het liefst al haar tijd erin stoppen, dan zou het een revolutie te weeg kunnen brengen. Tegelijkertijd zijn er andere prioriteiten, zieken, werkdruk. Het is voor een deel prioriteit, maar er moet ook veel gebeuren. Het is voor een deel geld, anders zou er uitbesteed kunnen worden en voor een deel ambtelijke en secretariële capaciteit. Gemiddeld heeft ze per week een aantal uren aan dit onderwerp te besteden, dat hangt er ook vanaf hoeveel ze aan collega's kan uitbesteden. De werkdruk wordt wel als hoog ervaren. Daarnaast geeft zij aan dat het altijd belangrijk is wat de eigen mening ten aanzien van het onderwerp is. Dat zit volgens haar bij deze gemeente wel goed. De wethouder en de burgemeester waren beide bij de startbijeenkomst, dat geeft aan dat het politiek ook hoog op de agenda staat. Zelf vindt ze het leuk omdat het een heel concreet project is. Acties starten, er gebeuren zaken, dat zou voor haar geen reden zijn om het te laten liggen. Ook al merkt de beleidsmedewerker van ST1 wel op dat de uitvoering van je taken altijd stoelt op het belang wat je aan het onderwerp hecht. Beleidsmedewerkers ST1 en TW1 geven duidelijk aan dat de werkdruk hoog is. Wat duidelijk is, is dat geen enkele van de beleidsmedewerkers fulltime aan alcoholmatiging werkt. Elke beleidsmedewerker heeft meerdere beleidsterreinen waarop hij of zij actief is. Het is dus een kwestie van prioriteiten stellen. Daarnaast geeft beleidsmedewerker ST1 aan dat er beperkt secretariële ondersteuning is waardoor zaken die uitbesteed zouden kunnen worden zelf gedaan moeten worden. De beleidsmedewerker ST4 vertelt dat alcoholmatiging één van de bestuursopdrachten is dus het heeft binnen de gemeente zeker prioriteit. Het heeft de beleidsmedewerker wel moeite gekost om te laten doordringen in de gemeente dat als alcoholmatiging op de agenda gezet wordt er ook gekeken moet worden naar het eigen beleid. Wordt er nog wel tijdens recepties alcohol geschonken? Belemmering bij het uitvoeren van beleid vindt beleidsmedewerker ST5 moeilijk in te schatten aangezien ze nog niet zover zijn. Op het gebied van handhaving zouden er capaciteitsproblemen kunnen komen. Er is voor haar 150 uur ingeruimd en haar collega heeft nog een keer 150 uur. Ze geeft wel aan dat de werkdruk in de gemeente hoog is. Het is een kleine gemeente met grote ambities. Er zijn regionaal afspraken gemaakt dat het beleid gaat worden ontwikkeld dus daardoor staat het komend jaar hoog op de agenda. Als het beleid uitgevoerd moet worden dan is volgens beleidsmedewerker TW2 de capaciteit zeker een vraagstuk. Er zijn zoveel keten, hoe zorg je ervoor dat het beleid geen druppel op een gloeiende plaat wordt? Er is in de gemeente van beleidsmedewerker TW4 al direct een belemmering waartegen wordt aangelopen namelijk het feit dat er collega's van handhaving nodig zijn binnen

de gemeente, maar er zijn er onvoldoende die medewerking kunnen verlenen. Dat betekent dat zij alleen met het stappenplan kunnen werken vanuit de invalshoek volksgezondheid. De beleidsmedewerker is zelf heel minimaal met keten bezig, het is echt een onderdeelje van het grotere alcoholmatigingsplan. De nadrukkelijke intentie is volgens beleidsmedewerker TW4 om de problematiek die achter keten schuil gaat, zonder het te veroordelen, beter in beeld te krijgen en daarop iets te willen. Dat kan handhavend zijn maar dat kan ook voorlichtend zijn. Beleidsmedewerker TW4 zegt dat de focus van de politiek op alcoholmatiging gericht is en dat de partijen die daar een bijdrage aan moeten leveren mee gaan in de stroom. Het onderwijs waar de gemeente vroeger moeilijk binnenkwam is in deze kwestie juist een grote partner. Er zijn in die zin weinig belemmeringen. Hij ziet wel als probleem dat als je een actueel beeld wil hebben van keten je continu mensen in het werkveld moet hebben. De vraag is of dat haalbaar is of dat het toch via jongerenwerk en alertheid op scholen moet komen.

De beleidsmedewerker TW5 stelt dat er niet echt belemmeringen zijn geweest bij het opstellen en uitvoeren van het beleid tot nu toe. Hij heeft de tijd gekregen om het beleid te ontwikkelen, er is politieke aandacht voor. Het zal altijd zo zijn dat de regels die voor de één te ver gaan, voor de ander lang niet ver genoeg gaan. Dat is bestuurlijk en menselijk. De stuurgroep die ermee bezig is geweest heeft beide zienswijzen laten inwerken en daar is dit beleid uit gekomen. Persoonlijk zou deze beleidsmedewerker voor een meer strikte aanpak gekozen hebben.

Integraal vraagstuk

Het integrale karakter van dit probleem is lastig. Veel verschillende partijen, veel verschillende visies. Ervoor zorgen dat alle meningen en visies van die partijen op één lijn komen dat kost enorm veel tijd. Dit is vooral in de Stedendriehoek een onderwerp wat door de beleidsmedewerkers ST1, ST2 en ST3 aangedragen wordt. Een belemmering die in de gemeente van ST4 speelt is dat de communicatie tussen de afdelingen niet altijd op elkaar afgestemd is. Zo heeft een andere afdeling al op de keet gereageerd terwijl het bij de afdeling van alcoholmatiging nog niet bekend was dat er een keet was. Daarnaast, als je regels maakt dan moeten ze ook wel gehandhaafd worden en het moet reëel zijn om het te kunnen handhaven. Weet wel dat als er niet gehandhaafd wordt de praktijken clandestien zullen doorgaan, dat geldt ook voor keten. Maar het heeft haar voorkeur om ergens tot afspraken te komen. Wat betreft ruimtelijke ordening en brandveiligheid weet beleidsmedewerker ST5 daar nog niet veel van. Dat is ook een vraag die zij neergelegd heeft in gesprek met andere gemeenten. Er wordt eigenlijk alleen nog gekeken naar de richtlijnen van de drank en horecawet. De meeste aandacht gaat uit naar alcohol en de drank en horecawet. Beleidsmedewerker TW3 geeft aan dat de gemeenten wel moeten inzetten op een integraal beleid. Een mix van maatregelen zodat

er structurele maatregelen worden genomen. Zodat de informatie ook beklijft wanneer het project Happy Fris is afgelopen.

Regelgeving

Men mag best gewezen worden op zaken, maar de gemeente moet dat niet altijd gaan bepalen. Er zijn veel zaken die betuttelend benaderd worden. Vergunning en handhaving hebben de laatste jaren een opleving gekregen. Er zijn veel regels gesteld maar die moeten dan ook wel gehandhaafd kunnen worden. De regelgeving is zo star en uitgebreid dat er op gelet moet worden dat men daarin niet doorschiet. Daarbij is er een duidelijke behoefte aan vermindering van regelgeving, dat staat haaks op elkaar. Het is belangrijk om te kijken naar de geest van de wet en niet naar de letter van de wet. Dat er gekeken wordt naar mogelijkheden die er zijn en niet direct naar wat niet kan. Wat betreft beleid zien gemeenten volgens beleidsmedewerker TW4 vaak wel dat er iets moet gebeuren, maar als er dan een maatregel gesteld wordt vraagt men zich af of dat wel de maatregel is die gesteld moet worden. Wordt het dan niet veel te betuttelend en wordt dan niet eigenlijk gedoogd wat verboden zou moeten worden. Dat is ergens de schizofrenie van de politiek. Op het moment dat het op maatregelen aankomt dan piept iedereen. De maatregelen komen op een gegeven moment ook heel dicht bij de beleidsmedewerkers zelf.

De beleidsmedewerker ST3 hoopt dat er in de toekomst meer eenduidigheid komt qua regelgeving. Dat niet de ene wet iets toestaat dat door een andere verboden wordt. Dan is het aan de gemeente te bepalen waarop in te zetten. Hij vraagt zich af waarom het niet onder een landelijk kader geschoven wordt.

Volgens beleidsmedewerker T1 zijn ouders bang als ze regels stellen dat ze dat als enige doen. Het biedt een uitkomst als de gemeente de regels voor hen stelt.

Creativiteit van jongeren

De beleidsmedewerker TW1 spreekt over creatieve jongeren. Dat is iets wat niet aan de orde komt bij de andere beleidsmedewerkers. De jongeren in die gemeente blijken zo creatief te zijn dat ze door de mazen van de wet blijven sluipen.

Gezichtverlies

Wat betreft de wet is gemeente van beleidsmedewerker ST3 wel bang om gezichtsverlies te lijden. Om dat te voorkomen voert deze gemeente liever geen actie uit en wordt er gewacht totdat er niet aan het probleem ontkomen kan worden. Beleidsmedewerker ST3 denkt dat dit bij meer gemeenten speelt. De medewerker weet bijvoorbeeld van gemeente x, een gemeente waar wel vaker over meer onderwerpen mee overlegd wordt, dat zij door de rechter is veroordeeld omdat zij niks doen als gemeente, maar wel iets moeten doen als gemeente.

Onder het mom van de gemeente zou wel willen, maar het is onbekend wat mag, weinig handvaten en toch een rechter die verplicht om wat te gaan doen. Dat is heel erg zoeken voor die gemeente, waar doen ze goed aan en wat mogen ze en waarbij 'gaan ze nat'. Gezichtsverlies voor een gemeente bij de rechter is toch wel een angst die er bij de bestuurders ligt.

Tegenstrijdigheid van alcohol

De beleidsmedewerker ST1 merkt in de gemeente zelf de paradox over alcohol. Iedereen is duidelijk wat betreft alcohol en jongeren. Dat is iets want niet moet. Tegelijkertijd is er elke herfst een door de gemeente georganiseerde bokbierdag, wat toch echt wel een alcoholfeest is. De gemeente zou ook kunnen zeggen dat ze dat helemaal niet willen. Maar de beleidsmedewerker weet niet hoeveel draagvlak daarvoor zal zijn. Het is wel zo dat vooral ook de juridische afdeling van de gemeente toeziet op de vergunningen en hoe streng die zijn wat betreft jongeren en alcohol voor dat feest.

Hoe er naar keten gekeken wordt is volgens beleidsmedewerker TW2 paradoxaal. Gemeenten horen dat er veel gedronken wordt en zijn in die zin wel geïnteresseerd in het echt onder de loep nemen. Maar zij willen niet dat de sociale functie van keten verloren gaat en als ze van de kaart geveegd zouden worden dan is er geen alternatief wat de jongeren geboden kan worden. Dus dat is toch paradoxaal. Men wil dat keten bestaan, maar men wil niet dat er dingen gebeuren die eigenlijk niet zouden moeten.

Beleidsmedewerker TW3 las vanmorgen in de krant dat er een nieuwe drank en horeca wet is in sportkantines. Een uur nadat de jeugdelftallen hebben gespeeld mag er geen alcohol meer worden verstrekt. Dat is het voorstel en vervolgens roept Erica Terpstra uit: "Daarmee help je de sportvereniging om zeep, want die vrijwilligers die hebben om 16:00 toch echt wel een pilsje verdiend". Dat is dus ergens de schizofrenie van de politiek. Aan de ene kant brullen dat het allemaal zo'n groot probleem is. Op het moment dat het op maatregelen aan komt dan piept iedereen. Volgens hem speelt die paradox overal. Zolang op een braderie in de linkerhoek van de tent ouders net zo hard mee doen met drinken als de jongeren in de rechterhoek van de tent is het moeilijk om tegen de jeugd te zeggen dat het niet mag drinken. Het komt op een gegeven moment ook heel dicht bij de beleidsmakers zelf. Vind je dan dat je zelf het goede voorbeeld moet geven?

Overige opmerkingen

De beleidsmedewerkers hebben ook andere onderwerpen aangesneden die niet direct te plaatsen zijn. Die worden hoer vermeldt. Het gaat over de horeca en over een initiatief wat betreft registratie.

Horeca

Beleidsmedewerker ST4 vindt het heel belangrijk dat niet altijd in veroordelende zin naar de ander moet worden gekeken. Sommige organisaties zouden juist een beloning moeten verdienen maar worden alleen in kwaad daglicht gesteld. Ook wat betreft keten, de goede keten lijden onder de slechte keten, daardoor krijgen de goede minder aandacht terwijl daar juist mooie dingen gebeuren. De beleidsmedewerker ST4 vindt het vervelend dat de Horeca vaak een zwarte piet toebedeeld krijgt. Dat klopt niet helemaal want de horeca doet het op veel plekken juist goed en is bijvoorbeeld streng met de leeftijdsgrens van 16 bezig. Wat zij wel vindt van de horeca is dat ze moeten stoppen met schenken op het moment dat ze zien dat iemand teveel gedronken heeft. Dat is best lastig om mensen dan wat te weigeren. Dat geldt niet alleen voor jongeren, dat geldt voor eenieder. Maar ook daarin kan er ondersteuning komen, het is belangrijk dat ze daar aandacht aan geven.

Er ligt volgens beleidsmedewerker ST3 een oplossing in het eerder sluiten van de horeca. Hij begrijpt wel dat jongeren naar de keet willen omdat het lekker goedkoop indrinken is. Als de horeca openingstijden heeft van 9 tot 12 dan is er weinig tijd om in te drinken en hoeven jongeren niet later uit te gaan. Deze beleidsmedewerker laat zich kritisch uit over het zelfregulerende karakter van de horeca. Er zijn genoeg mogelijkheden om de jongeren daar te krijgen als zij maar wat aanpassingen willen doen.

Beleidsmedewerker TW2 stelt dat het de kant op moet van mentaliteitsverandering en ook dat het zich uit in de praktijk dat je niet drinkt als je jonger bent dan zestien. Er gaan wel stemmen op we moeten het verbieden maar dat is geen wettelijk verbod zoals in Amerika. Of het die kant op gaat dat kan ik nog niet zeggen, ik denk dat in Nederland ook nog wel veel oog is voor andere belangen van alcoholverkoop. Bij de aanbieders, die belangen zitten natuurlijk overal in verweven en verward, ook in sponsoring. Het is niet een ééndimensionaal probleem. Zij denkt dat er een nieuw evenwicht moet ontstaan, dat is een persoonlijke opvatting, dat hele brede terrein van horeca, hoe willen wij in de toekomst met de horeca om gaan. Wat is de functie van horeca, ontmoeting in de eerste plaats en dat er een alternatief gevonden wordt voor het vele alcohol nuttigen wat daar gebeurt. Waarom zou men niet de hele avond van smoothies kunnen genieten of alcohol vrije cocktails. Dat is niet iets wat morgen gerealiseerd is.

Een initiatief

Door het initiatief van het ziekenhuis in de gemeente van beleidsmedewerker ST1, door registratie van comazuipen en andere gevallen waar sprake is van alcohol en vervolgens een bezoek van de maatschappelijk werker thuis, is er een nieuwe ingang gevonden. Zo is het mogelijk ook de thuissituatie te bereiken van hen waar het mis gaat.

5. Conclusies, Discussie en Aanbevelingen

In dit hoofdstuk komen de Deelconclusies en Algemene Conclusie van deze thesis aan bod en wordt er in Discussie aandacht besteedt aan de validiteit van dit onderzoek. Tot slot worden er Aanbevelingen gedaan voor Tactus Verslavingszorg.

5.1 Deelconclusies

In dit hoofdstuk staan de conclusies wat betreft Keten, Alcohol, Ouders en Beleid. Eerst wordt in elke paragraaf een korte conclusie gegeven van de resultaten van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers. Deze deelconclusies geven gezamenlijk antwoord op de twee deelvragen van het onderzoek:

- ***Hoe denken ouders en keeteigenaren over de keet, alcoholgebruik in de keet en hun eigen rol daarin?***
- ***Hoe denken beleidsmedewerkers over de keet, alcoholgebruik in de keet en de rol van ouders?***

Vervolgens volgt daar een conclusie van en wordt er antwoord gegeven op de hoofdvraag:

Tot welke nieuwe invalshoeken leiden de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers als het gaat om alcoholpreventie in keten?

5.1.1 Keten

Conclusie Keeteigenaren

In dit onderzoek zijn acht keeteigenaren aan het woord geweest over hun keet en de situatie in de keet. De keten bestaan tussen de één en de acht jaar. Er wordt in zeven van de acht keten alcohol geschonken en in de keet waar geen alcohol geschonken wordt worden oudere jongeren geweerd omdat dan eerder alcohol in het spel zou zijn. De jongeren die de keten bezoeken zijn in de leeftijd van 13 tot en met 23 jaar oud. Er is één keet waar alleen vrouwen komen, in de overige keten is het bezoek voornamelijk mannelijk. Er is één keet waar twee verschillende groepen komen. De grootte van de groepen die samenkomen varieert tussen de 8 en 45 personen. De bezoekers variëren van het niveau van VMBO tot WO. De keet is in de meeste gevallen begonnen als een eigen plek voor jongeren om samen te komen, maar nog wel in het zicht van de ouders. Eén keeteigenaar vertelt dat hij liever heeft dat zijn kind thuis in de keet zijn grenzen uitprobeert in plaats van elders. Wat ook als reden wordt gegeven is dat het een betaalbare plek is voor jongeren om goedkoper een drankje te doen. Er worden in twee keten duidelijk alternatieve activiteiten ontplooid zoals het maken van een praalwagen en het spelen van spellen. Eén van de keten ligt midden in een woonwijk.

In de keten worden door ouders, maar ook door jongeren zelf regels gesteld wat betreft de gang van zaken in de keet en op het terrein. Samenvattend is te zien dat er overeenkomsten

zijn tussen de keten. Wat opvalt is dat jongeren in de keet leren hun eigen zaken op te lossen. In veel gevallen zullen de keeteigenaren wel helpen als dat noodzakelijk is, maar het is aan de jongeren om het in de keet zelf op te knappen. Doordat de jongeren het zelf doen leren ze ook zelf waar ze wel onderling regels over moeten afspreken en waarover niet. Daarnaast geven de keeteigenaren aan dat ze toch regelmatig een kijkje nemen in de keet, ze vinden het prettig dat hun kinderen in het zicht zijn en dat ze er toezicht op kunnen houden. Eén van de keeteigenaren geeft duidelijk aan dat de keet niet opengaat als zij niet thuis is. De jongeren zijn vaak wel geïnstrueerd dat als er iets mis gaat de keeteigenaar dan gewaarschuwd wordt. Drie van de keeteigenaren geven toe, voordat de jongeren 16 waren, bier voor hen in huis te hebben gehaald. Op het moment dat de jongeren 18 worden is het zichtbaar dat de keeteigenaren de jongeren meer hun eigen verantwoordelijkheid willen laten nemen. In de jaren ervoor hebben ze vaak meer opgelet, maar dan is het tijd aan de jongeren zelf. Het is zichtbaar dat het in de meeste keten niet om illegale horeca gaat. Het is vaak een vaste kern jongeren en de drank wordt ingekocht door middel van een pot of een streeplijst. De afspraken die met de keeteigenaren gemaakt worden gaan over het algemeen om (geluids)overlast, het opruimen van rotzooi en brandveiligheid.

Alle keeteigenaren hebben weleens contact met andere ouders als ze naar de keet willen komen kijken of zien waar de jongeren verblijven. De keeteigenaren hebben wel het idee dat zij een goed beeld hebben wat er gebeurt in de keet omdat ze regelmatig gaan kijken. Eén keeteigenaar geeft aan dat hij weet dat er teveel gedronken wordt, maar dat het maar één keer in de week is, daarom vindt hij het niet zo erg. De andere eigenaren denken dat het alcoholgebruik binnen de perken blijft.

Vijf van de keeteigenaren geven aan dat keten in de media te negatief afgetekend worden. Eén van de eigenaren denkt dat het beeld wel klopt en dat er in keten op het platteland teveel gedronken wordt, maar dat komt door dat er geen toezicht is. De keeteigenaren vinden het jammer dat keten op die manier afgetekend worden, er wordt volgens hen voorbijgegaan aan de functie die de keten hebben.

Volgens de meerderheid van de keeteigenaren hebben keten een sterke maatschappelijke functie. Keten vervullen een belangrijke rol in de gemeenschap, jongeren leren er veel, het vult een gat doordat het een plek is waar ze samenkomen wat ze kunnen betalen en ze krijgen verantwoordelijkheidsgevoel. Toch bestaat er vrees en dat komt door het slechte imago door slechte keten. Als keten gesloten worden dan zullen de jongeren zich verplaatsen en verplaatst ook het probleem zich. Het zou een idee zijn om een professionele plek te starten waar je autonoom jongeren kan laten functioneren maar waar wel concrete regels gesteld worden.

Alle keeteigenaren vinden dat keten zouden moeten blijven bestaan. Jongeren hebben een plek voor zichzelf nodig. Ze mogen tegenwoordig niks meer en dat werkt dit soort situaties in de

hand. Het is een goede plek voor ze om samen te komen. Het gaat de jongeren niet om het bier of de alcohol, ze willen het leuk en gezellig met elkaar hebben, dat is waar het om gaat. De keet is een goede plek voor de jongeren om elkaar daar te spreken, zo ontstaan er echte vriendschappen. De keet schept een band en het past heel erg in de cultuur van het platteland, liever met een kleine groep goede bekenden bij elkaar dan in grote anonieme disco's. Zo houden de jongeren elkaar ook in de gaten. Het is een deel van de cultuur, een Bourgondische streek met veel schuren en er is weinig voor jongeren te beleven. Keeteigenaren vragen zich af waar jongeren onder de 16 anders heen kunnen. In de doorsnee keet zullen volgens één van de keeteigenaren de jongeren ouder worden en steeds minder de keet bezoeken of keten worden overgenomen door jongere groepen. De meningen wisselen of het zonder alcohol nog wel een succes zou zijn, in de ene keet zal het gewoon zo doorgaan in de andere keet zou het dan snel afgelopen zijn.

Conclusie Ouders van Keetbezoekers

Volgens de ouders hebben de keten een gemiddeld aantal bezoekers van 13. Er is één keet waar er maar 5 bezoekers geregeld komen en er is er één waar 25 bezoekers komen. 87 % van de ouders geven aan dat hun kind de keet alleen in het weekend bezoekt. Er wordt in alle keten alcohol geschonken. 27 % van de ouders geven aan dat er gedronken wordt onder 16 jaar, 27 % andere ouders geven aan dat er gedronken wordt boven de 16 jaar. Een klein percentage van ouders weten niet welke regels er gesteld worden en of hun kind in de keet wel of niet drinkt. Het merendeel, circa 70 á 80% weet in de meeste gevallen wel een antwoord te geven. In 53% van de gevallen geven de ouders aan dat er een verbod is op autorijden na het drinken van twee glazen alcohol, wat betreft brommerrijden is dat in 40% van de gevallen zo. In 87% van de gevallen wordt volgens de ouders iemand in veiligheid gebracht als hij of zij teveel gedronken heeft. In één derde van de keten is er een verbod op schenken onder de zestien jaar, in één derde andere gevallen is die regel er niet en één derde van de ouders weten niet of deze regel gesteld wordt.

Conclusie Beleidsmedewerkers

Door twee Twentse beleidsmedewerkers wordt gesteld dat de definitie van een keet nog steeds niet helder is en een punt van discussie is in veel gemeenten. In twee van de tien gemeenten geven de beleidsmedewerkers aan dat er geen keten zijn, deze gemeenten liggen beide in de stedendriehoek. Eén gemeente is heel stedelijk en in de andere gemeente is het onderwerp taboe en wordt er niet over gesproken. De overige acht beleidsmedewerkers geven aan dat er wel keten zijn in hun werkterrein. In de stedendriehoek gaat het dan om het volgende situatie: Er is één gemeente waar nog 9 keten in bedrijf zijn. In deze gemeente wordt geen overlast ervaren en wordt toegewerkt naar de methode van Rijssen-Holten. In een

volgende gemeente werd eerst gedacht dat er geen keten waren, er is er nu één bekend en er worden er meer verwacht. Deze gemeente werkt toe naar het samen met de keeteigenaar maken van afspraken in de keet. In de laatste gemeente van de Stedendriehoek zijn 9 keten bekend die geen overlast veroorzaken en waar geen excessen plaatsvinden. In deze gemeente is de sfeer wat betreft keten heel open en is politie en jongerenwerk al bekend in de keten. Hier zal in 2009 ketenbeleid worden opgemaakt. In alle drie de gemeenten wordt er in de keten niet gedronken onder de 16 jaar. Ze geven allen aan dat het boven de 16 moeilijk is vast te stellen hoeveel er gedronken wordt door de jongeren in de keet. In Twente gaat het om de volgende situatie: In één gemeente zijn er tussen de 50 en 100 keten, een deel hiervan is bekend en een deel niet. Het alcoholgebruik is hoog en er is een geval van comazuipen geweest. Het is een gemeente met veel buitengebied. De burgemeester is kartrekker wat betreft beleid. In de volgende Twentse gemeente zijn er wel keten maar de gemeente weet niet waar ze zijn. Er is een deel bij politie bekend en daar gaan ze zich op focussen. De keten zijn geen groot probleem. In de laatste Twentse gemeente zijn er 17 keten. De keten zijn sociale ontmoetingsplaatsen voor jongeren. Zolang alcohol genuttigd wordt binnen de kaders van de Drank- en Horecawet is er niet veel aan de hand. Er wordt in deze gemeente aangegeven dat het sluiten van de keten een dreiging tot gevolg zal hebben dat jongeren gaan zwerven met alle gevolgen van dien. Twee beleidsmedewerkers hebben de regio als werkgebied en niet één specifieke gemeente. Samenvattend kan gesteld worden dat zowel in de Stedendriehoek als in Twente keten zijn waar jongeren samenkomen. Daarnaast worden keten minder als een probleem gezien als de keten niet zorgen voor overlast. Er kan per gemeente verschillend over keten gedacht worden, in de ene gemeente staat men er heel open voor in de andere gemeente is het een taboe. De gemeenten richten zich voornamelijk op het maken van afspraken met de keeteigenaren, maar hebben niet voldoende concreet hoeveel alcohol er daadwerkelijk wordt ingenomen op die locaties.

Wat betreft de maatschappelijke functie als sociale ontmoetingsplaats zijn de beleidsmedewerkers in Twente veel sneller geneigd om zich daarover stellig uit te spreken dan de gemeenten in de Stedendriehoek. Wat wel duidelijk is, is dat het over het algemeen niet per definitie gaat om een keet zoals het in de pers breed uitgemeten wordt. Het lijkt alsof in de Stedendriehoek de discussie over keten nog niet veel gevoerd is waardoor men hun visie nog niet heeft kunnen nuanceren. In Twente is de discussie tot in den treuren gevoerd en is men zeer op de hoogte van alle negatieve, maar ook alle positieve kanten van keten.

Zowel in de Stedendriehoek als in Twente wordt de opmerking gemaakt dat het voor veel keeteigenaren onbekend is dat als de gemeente wil ze de keet wel kan sluiten. De eigenaren zouden beter de samenwerking aan kunnen gaan om samen met gemeenten de keet veilig en volgens wettelijke regels te maken.

Wat betreft de toekomst van keten denkt de helft van de beleidsmedewerkers dat keten nog bestaan en zij willen dat ook. Alcoholgebruik is daarbij wel een groot aandachtspunt. Er wordt gedacht dat er nu een opleving is van keten en dat het wel weer afzakt en misschien in de toekomst weer opkomt. Ook zijn keten een fenomeen van alle tijden, het is nooit anders geweest. Het gaat tegenwoordig alleen te heftig, te vaak en te jong wat betreft alcohol. De sociale functie van keten moet ongewijzigd blijven bestaan. Jongeren in die keten zouden wel moeten weten hoe ze verantwoordelijk om moeten springen met hun alcoholgebruik. Het uitbannen heeft geen enkele zin. Er wordt wel gedacht dat er nu meer keten zijn dan vroeger. Eén beleidsmedewerker spreekt de hoop uit dat certificering gaat werken in de toekomst. Vier beleidsmedewerkers zijn er stellig in dat keten niet zullen uitsterven. De groepen zullen zich blijven wisselen. Er is één beleidsmedewerker die nog moet zien of keten de tijdsgeest overleven. Zij denkt dat het een beweging is die ook weer eindig is en dat er over 15 a 20 jaar een heel nieuw fenomeen de kop opsteekt.

Het merendeel van de beleidsmedewerkers maakt zich zorgen als de keten gesloten zouden worden. Zij zijn bang dat de problemen op die manier niet opgelost worden, maar zich juist verplaatsen naar de straat waar het invloed heeft op de openbare orde. Als keten zouden sluiten dan is een rechtstreeks uitvloeisel meer hangjeugd op straat. Keten zijn volgens de beleidsmedewerkers een alternatief voor het niet aanwezig zijn van alternatieve activiteiten in de gemeente voor die leeftijdsgroep.

Conclusie Keten

Uit dit deel van het onderzoek blijkt dat de situatie in de keten die onderzocht zijn niet overeenkomt met de keten waar volop aandacht voor is in de media en wat in de inleiding besproken is. Ook de beleidsmedewerkers spreken over keten die niet overeenkomen met het beeld wat geschetst wordt in de media. Door het beeld in de media is de beeldvorming in Nederland enorm bepaald. Het heeft ervoor gezorgd dat Nederland op de achterste benen staat wat betreft keten. De beleidsmedewerkers die zich in de keten verdiept hebben, in hun gemeente of in de regio, kunnen echter stellen dat het met veel keten anders gesteld is en dat juist door de diversiteit aan keten eigenlijk elke keet individueel bekeken zou moeten worden. Wat in dit onderzoek vaak naar voren is gekomen is dat keten een enorme maatschappelijke functie hebben, niet alleen als sociale ontmoetingsplaats, maar ook als een plek met een maatschappelijke rol waar jongeren van elkaar leren, leren ondernemen en leren hun eigen verantwoordelijkheden te nemen.

Gaat het er zo aan toe als in de 'zuipketen' dan is het noodzakelijk dat deze gesloten worden, maar is het een besloten groep, waar alcohol gedronken wordt op het terrein, maar zonder dat de wet overtreden wordt, dan hoeft er niks aan de hand te zijn. Wat alle beleidsmedewerkers wel aangeven is dat alcohol een enorm aandachtspunt blijft. De

keeteigenaren en ouders weten eigenlijk niet wat de jongeren zouden doen als de keet gesloten zou worden, ze kunnen zich er niks bij voorstellen. De meeste beleidsmedewerkers stellen ook dat veel van de keten een oplossing zijn voor hangjeugd. Als de keten gesloten zouden worden dan zouden er juist nog meer problemen komen en zou ook de openbare orde in het geding kunnen komen. Wat betreft de toekomst zijn ouders het er unaniem over eens dat keten moeten blijven bestaan en ook de meerderheid van de beleidsmedewerkers denkt er zo over.

5.1.2 Alcohol

Conclusie Keeteigenaren

Twee keeteigenaren geven aan zorgen te hebben over de hoeveelheden alcohol die door jongeren genuttigd worden en de steeds jongere leeftijd waarop jongeren drinken. Eén van hen is de eigenaar van de keet waar geen alcohol geschonken wordt. De overige keeteigenaren zien het als iets dat erbij hoort en waar ze weinig zicht en grip op hebben. Het is iets dat de jongeren moeten leren om ook te zien waar hun grenzen liggen. Het wordt vergeleken met uitgaansgelegenheden waar de ouders ook geen zicht op hun kinderen zouden hebben, maar waar net zo goed excessen plaatsvinden. De keeteigenaren hechten weinig waarde aan de ophef rond alcohol, het gebeurt maar één keer in de week en de hoeveelheden vallen volgens hen toch wel mee. De eigenaren geven aan dat ze vier á vijf flesjes bier nog niet teveel vinden. In vier van de keten denken de eigenaren echter dat er wel meer gedronken wordt dan vier flesjes bier. Eén eigenaar stelt dat men in Nederland al gauw een alcoholist is, hij heeft de schadelijke effecten van alcohol tot op heden niet gemerkt en vindt het geen bezwaar als er met mate gedronken wordt.

Conclusie Ouders van Keetbezoekers

De leeftijd wat betreft een verantwoorde startleeftijd alcohol wijkt niet ver af van de landelijke gemiddelden. Gemiddeld drinken de jongeren volgens de ouders met 14,7 jaar de eerste slok alcohol, met 15,2 het eerste gehele glas en met 15,8 drinken de kinderen voor het eerst zelfstandig alcohol. Het valt op dat het toch wel onder de wettelijk vastgestelde grens is. 80 á 90% van de ouders geven aan met hun kinderen over alcohol te praten, de ene ouder meer dan de andere. Eén derde van de ouders hebben de afspraak dat hun kind tot een bepaalde leeftijd niet drinkt, terwijl dit juist een goede manier is om een regel te stellen richting kinderen. Ouders stellen wel regels ten aanzien van hun kinderen, maar er zijn ook meerdere redenen om dit niet te doen. 13% van de ouders vinden dat niet nodig, 27% van de ouders vinden hun kind oud genoeg om daar zelf over te beslissen en bij 13% van de ouders is het nog niet aan de orde om regels te stellen. In 87% van de gevallen zijn de kinderen op de hoogte van de consequenties als zij afspraken verbreken.

Volgens één beleidsmedewerker is alcohol in onze samenleving niet meer weg te denken en heeft het een functie. Het verbindt, men drinkt samen en maakt lol. Het roept gevoelens op van verbondenheid en brengt gezelligheid mee. Aan de andere kant vinden er excessen plaats en daar zouden alle volwassenen voorbeelden in moeten stellen.

De informatie die bekend is over alcohol heeft een aantal beleidsmedewerkers voornamelijk in de Stedendriehoek vermeld doen staan. Die informatie zou eigenlijk elke ouder moeten weten. Door de schadelijkheid van alcohol is het een maatschappelijk probleem. Het is een geaccepteerd middel en gezien de effecten die nu bekend zijn, is het een veel te geaccepteerd middel.

Alle beleidsmedewerkers stellen dat er teveel gedronken wordt. Niet alleen de beleidsmedewerkers in Twente, maar ook die in de Stedendriehoek geven aan dat drankinname voor een groot gedeelte cultureel bepaald is. De beleidsmedewerkers geven aan dat alcohol er onvoldoende wordt beseft wat voor enorme impact alcohol heeft. Van alcohol moet men genieten en men moet er verstandig mee om gaan. Het gebeurt teveel, te vaak, te vroeg en er is een bewustwordingsproces nodig. Jongelui willen experimenteren. Maar ze moeten vooral ook kennis vergaren. De kennis over schadelijkheid voor de hersenen, die moet ook bij jongeren nog meer bekend worden en uiteindelijk moet iedereen daar toch een eigen keuze in maken. Er is een cultuurverandering voor nodig om jongeren op een latere leeftijd te laten beginnen met alcohol. Eén beleidsmedewerker denkt persoonlijk wel dat het drinken van alcohol een Twentse cultuur heeft. Hij denkt wel eens, hoe dichterbij de grens, hoe meer er gedronken wordt.

Een onderwerp waar acht van de tien beleidsmedewerkers veel aandacht aan heeft besteedt tijdens de interviews is de vanzelfsprekendheid van alcohol. Er wordt gesproken over de toekomst. Het zou noodzakelijk zijn om bewustwording te creëren, een culturomslag te bereiken en het is belangrijk om daarbij een lange adem te hebben. Er wordt gesproken over jongeren dat zij meer middelen tot hun beschikking hebben en dat zij altijd zullen blijven experimenteren en hun grenzen zullen opzoeken. De vergelijking wordt ook gemaakt met roken. Eén beleidsmedewerker zou willen dat de toekomst met alcohol dezelfde kant op gaat zoals nu met roken het geval is. Dan is het een uitzondering als iemand wel drinkt in plaats van niet. Er wordt gesproken dat de gemeente een belangrijke rol heeft om bewustwording te creëren bij ouders, verenigingen en scholen. Het moet duidelijk worden dat de jongeren tegen alcohol in bescherming moeten worden genomen. Ouders zouden als een front moeten kunnen optreden richting hun kinderen. Daarvoor moeten zij wel echt kennis nemen van de schadelijkheid en gevolgen van alcohol. Alle ouders denken dat ze alles weten over het alcoholgebruik van hun kind. Maar ze zien het niet, herkennen de signalen niet en weten ook de gevolgen niet. Ze denken dat als men stopt met drinken de gevolgen over gaan. Volgens één

beleidsmedewerker is alcoholmisbruik van eeuwen her, het is cultureel bepaald, maar het moet minder kunnen en het moet verantwoord kunnen. In het beleid rondom alcoholmatiging gaat het erom dat jongeren niet te vroeg, te vaak, teveel drinken. Dat moet op alle plekken overgebracht worden. Men wordt steeds meer bewust van de schadelijke effecten doordat er meer gegevens zijn over alcoholconsumptie, de excessen toenemen en er meer onderzoek naar wordt gedaan. Uit de elektronische monitor komen elke vier jaar schrikbarende cijfers. Dat zijn zaken die de discussie aanwakkeren en het besef doen groeien. Het duurt lang voordat het tussen de oren blijft.

De vergelijking tussen alcohol en roken wordt door meerder beleidsmedewerkers gemaakt. Het is een hele sterke beeldvorming dat rokers wel fit en gezond de leeftijd van tachtig kunnen halen. Iedereen kent wel zo iemand en die beeldvorming bestaat ook rondom alcohol. Een andere beleidsmedewerker vindt het beleid wel eens doorslaan en vindt dat volwassenen het zelf moeten weten. Jongeren onder de 16 moeten echter nog wel in bescherming worden genomen. Een derde beleidsmedewerker kijkt er nog anders naar, met roken doet iemand zichzelf grotendeels schade aan, wat met alcohol teweeg gebracht wordt is nog vele malen erger. Toch heeft het rookbeleid veel tijd gekost tot men zo bewust was. Zo zou het ook met alcohol kunnen zijn. Door proberen door te dringen dat het onwaarschijnlijk schadelijk is als jongeren daar vroeg en vaak mee in aanraking komen.

Er is aan de beleidsmedewerkers gevraagd welke regels zij thuis stellen ten aanzien van alcohol. De beleidsmedewerkers geven aan ook buiten het werk streng te zijn wat betreft alcohol. Doordat zij meer inzicht hebben gekregen in de schadelijkheid van alcohol door de hoeveelheid informatie die zij krijgen. Er wordt door de beleidsmedewerker gesproken over dat bevriende ouders het stoer kunnen vinden dat hun kind van 12 al een glas bier heeft gedronken. Het is moeilijk om vrienden en familie over alcohol aan te spreken en dat is gemakkelijker bij het opstellen van beleid als het om jongeren gaat. Daarnaast over dat de omgeving het kan afkeuren dat de beleidsmedewerkers voor hun werk bezig zijn met alcohol, dat ze aangeven dat iemand zich daar maar niet teveel mee moet bemoeien. Ook wordt er gesproken over de verantwoordelijkheid die men heeft ten opzichte van anderen als men iemand met teveel alcohol op achter het stuur gaat zitten en hoe de beleidsmedewerkers zelf zijn omgegaan met de regels die zij stellen richting hun kinderen. De beleidsmedewerkers met kinderen geven eigenlijk allemaal aan dat ze geluk hebben gehad wat betreft hun kinderen, zij zullen niet zo snel teveel alcohol opzoeken en gebruiken. De beleidsmedewerkers geven wel aan daarover in gesprek te gaan met hun kinderen en daarin zonodig afspraken te maken. Duidelijk is dat de beleidsmedewerkers wel ook zelf nadenken hoe ze zelf met alcohol omgaan. Ze denken dat het komt door de extra informatie die zij beschikbaar hebben. Twee beleidsmedewerkers vertellen ook de gemeente aangesproken te hebben wat betreft alcohol.

De gemeente kan alcoholmatiging zelf wel als aandachtspunt op de agenda hebben staan, maar wat doet de gemeente daar zelf aan? Schenkt een gemeente wel tijdens de Nieuwjaarsborrel of niet.

Conclusie Alcohol

Wat betreft alcohol zijn de beleidsmedewerkers er meer van overtuigd dat daar wat aan moet gebeuren dan de ouders en keeteigenaren. Ouders en keeteigenaren vinden het gebruik van alcohol geen probleem omdat voor hen de voordelen opwegen tegen de nadelen die zij ervaren. De jongeren hebben het toch gezellig, de alcohol bindt en ze moeten ook zelf leren om verantwoordelijk om te gaan met alcohol. Wat betreft de toekomst vinden veel beleidsmedewerkers dat de vanzelfsprekendheid van alcohol af moet. Het is een te geaccepteerd middel wat enorme maatschappelijke schade met zich mee brengt. Het zal een kwestie worden van lange adem voordat daar een bewustwording tot stand is gekomen en men daadwerkelijk anders tegen het gebruik van alcohol aan gaat kijken. Een aantal beleidsmedewerkers geven aan enorm geschrokken te zijn door de hoeveelheid informatie over de schadelijkheid van alcohol. Als deze informatie bekend zou zijn voor alle ouders dan zullen zij wel strenger zijn wat betreft het optreden met regels over alcohol. Jongeren gebruiken alcohol teveel, te vaak en te jong. In de stedendriehoek en in de regio Twente wordt beide aangegeven dat het drinken van alcohol cultureel bepaald is. Er wordt wel aangegeven dat hoe dichterbij de grens komt hoe meer alcohol er gedronken wordt en dat het op het platteland een stuk meer is dan in de stad. Ook dat is cultureel bepaald omdat er in die gebieden nooit veel alternatieve activiteiten zijn geweest. Beleidsmedewerkers uit beide regio's geven aan dat bij controles in de keet er voornamelijk gelet wordt op de regel niet drinken onder 16. Er is weinig zicht op wat er gebeurt in de groep boven de 16. Terwijl juist in die groep veel alcohol gedronken wordt, omdat ouders de kinderen steeds meer zelf verantwoordelijkheid laten nemen. Beleidsmedewerkers geven aan dat de bewustwording al bij hen begint. Zij geven binnen de gemeente aan dat als alcohol hoog op de agenda staat, de gemeente daar ook naar moet handelen. Ook zullen zij het onderwerp alcohol binnen de persoonlijke kringen onder de aandacht brengen. Dat wakkert de discussie aan.

5.1.3 Ouders

Conclusie Keeteigenaren

Wat samenvattend opvalt is dat er verschillende meningen zijn ten opzichte van het stellen van regels door ouders. Twee keeteigenaren vinden dat de invloed van ouders cruciaal is en dat het absoluut nodig is om regels te stellen richting jongeren. Het is vooral belangrijk om duidelijk en rechte doorzee te zijn en aandacht te besteden aan voorlichting en bewustwording. Ouders

willen tegenwoordig vaker een vriend zijn dan een ouder, die rol hebben ze nu eenmaal niet. De andere keeteigenaar stelt dat alle ouders moeten opletten in wat voor staat de kinderen thuiskomen en dat het heel belangrijk is dat ouders zelf ook het goede voorbeeld geven. In twee keten vinden de keeteigenaren de jongeren oud en wijs genoeg om zelf de verantwoordelijkheid te nemen. In dat geval zijn de jongeren ook al boven de 18. Eén van deze keeteigenaren geeft aan dat als hij nu nog regels zou stellen dat de zoon dan uitvliegt en dat ze er helemaal geen zicht op zouden hebben. Eén keeteigenaar geeft aan zichzelf alleen verantwoordelijk te voelen voor de eigen zoon, maar dat de verantwoordelijkheid van de andere jongeren toch echt bij henzelf en bij hun ouders ligt, ondanks dat de jongeren bij deze keeteigenaar in de keet zijn. Zij weet ook niet of zij nog de macht zou hebben om regels richting de jongeren te stellen. In één keet denkt de keeteigenaar dat als er regels gesteld worden, de jongeren die regels toch zouden omzeilen. In drie keten blijft het in het midden. De ouders letten daarbij wel de volgende dag op de gesteldheid van de jongeren en zullen wel een waarschuwing geven, maar ze vinden het niet nodig om echt strenge regels te stellen. De meerderheid van de keeteigenaren geeft aan het prettig te vinden waar de jongeren zijn en dat alleen is al een geruststelling voor ze.

Conclusie Ouders van Keetbezoekers

De conclusie die getrokken kan worden naar aanleiding van de onderwerpen perceived vulnerability, perceived self efficacy en perceived severity is dat de ouders over deze onderwerpen niet zeer uitgesproken zijn. De antwoorden die de ouders geven liggen vooral bij perceived self efficacy en perceived severity rond het midden van de schaal. Het is wel overduidelijk dat ouders alcohol en keten samen niet als negatief zien. Tevens is het overgrote deel van de ouders het niet eens om keten te sluiten en krijgen 80% van de ouders een veilig gevoel als hun kind naar de keet gaat. De ouders zijn niet bang om regels te stellen, denken dat deze serieus worden genomen door hun kind en denken vooral niet dat dit schade toe zal brengen aan de kinderen. 74% van de ouders denkt dat zij hun normen en waarden kunnen overbrengen op hun kinderen. Ook 74% van de ouders vindt dat jongeren af en toe alcohol kunnen drinken. Eén derde van de ouders vindt zes glazen alcohol overmatig, echter 40 % vindt dat niet. Of alcohol een geaccepteerde norm is, daar laten de meeste ouders zich niet over uit. 40% van de ouders vindt dat alcohol niet moet worden toegestaan onder de 18 jaar en 40 % vindt van wel. Hieruit blijkt dat de normen van ouders wel aan de kinderen kunnen worden overgedragen en dat ouders wel regels willen en kunnen stellen richting hun kinderen. Tegelijkertijd dat de normen van de ouders zelf niet altijd voldoen aan de norm die verstandig is wat betreft alcoholgebruik en de afspraken die daarover gemaakt zouden moeten worden.

Voorlichting richt zich tegenwoordig niet alleen op de jongeren maar ook op ouders met als doel dat ouders zich gesteund weten in hun bezorgdheid over alcohol en weten daarin niet alleen te zijn. Zij moeten er met jongeren over praten en er moet meer voorlichting zijn voor ouders. Er moet met name geïnvesteerd worden in de moraal, normen en waarden van ouders.

Ouders krijgen veel verantwoordelijkheden toegeschoven. De meeste hiervan hebben te maken met het bepalen van grenzen. Het is de taak van de ouders om regels te stellen betreffende alcohol. Wees daarbij wel alert op de grenzen, want zodra die vervagen gaan jongeren in onderhandeling en dan begeeft de ouder zich op glad ijs. Ouders moeten richting hun kind stellen: drink niet, drink niet teveel en begin zo laat mogelijk. Het is soms net alsof ouders zich geen zorgen maken of een erg sterk denkbild hebben dat hun kind niet zoveel alcohol zou drinken. Er wordt verwacht van ouders dat zij inzicht krijgen in de problematiek. Dat vraagt veel tijd. Vervul je rol als ouder, neem verantwoordelijkheid en leg die niet bij de jongeren zelf neer want die kunnen die nog niet nemen. Ouders moeten durven om andere ouders aan te spreken als hun kind bij hen in aanraking komt met alcohol. Ouders zouden moeten willen weten wat hun kinderen na schooltijd doen, maar de maatschappij brengt het met zich mee dat ouders dat vaak niet weten, doordat ouders werken en de kinderen thuislaten en de jongeren daardoor een andere rol toegedicht krijgen. Er is een belangrijke fase in de vorming van jongeren en dat is de periode waarin jongeren van de lagere naar de middelbare school gaan. Daar zouden ouders goed op moeten zitten, want daar kunnen ze hun jongere zien veranderen. Het zou goed zijn als ouders dat op een goede manier kunnen sturen.

De ouders moeten volgens zes beleidsmedewerkers bewust zijn van het voorbeeldgedrag wat zij hebben ten opzichte van hun kinderen. Ouders zouden zelf het goede voorbeeld moeten geven. Kunnen zij dit niet dan is er wel altijd een relevant argument, namelijk: De ouder is de ouder, het kind is het kind. De gehele sociale omgeving van de jongere heeft een voorbeeldfunctie, zij zijn de opvoeders naast de ouders. Hoe ouders zelf met alcohol omgaan en hoe bewust zij daar mee bezig zijn heeft invloed op hoe de ouders kijken naar hoe de kinderen met alcohol omgaan. Eén beleidsmedewerker ziet een duidelijke kentering bij ouders. Was eerder te zien dat ouders geen problemen hadden met hun kinderen en alcohol, nu beginnen zij zich, als belangrijkste instrument, meer zorgen daarover te maken. Er zal ook bij hen een gedragsveranderingstraject gestart moeten worden om te kijken hoe zij hun verantwoordelijkheden opnemen. Jongeren moeten van hun ouders instrumenten krijgen om alcoholgebruik binnen de perken te houden. Er zijn simpele maatregelen die zorgen voor minder alcoholgebruik. Het probleem in de keet zit erin dat het voor de jongeren heel moeilijk is om naar hun leeftijdsgenoten streng te zijn. De ouders moeten daarbij helpen om het binnen de perken te houden. Eén beleidsmedewerker denkt dat ouders geholpen moeten worden

doordat buitenhuis de kaders en grenzen goed aangegeven worden. Daarmee krijgen ouders instrumenten in handen om ook thuis de regels aan te scherpen. Het is voor ouders erg moeilijk als hun kind op alle plekken buitenshuis aan alcohol kan komen om thuis de regels strikt na te leven. Tevens werkt een verbiedende opvoedingsstijl, het op jonge leeftijd verbieden van alcohol en het bespreekbaar maken van drinkgedrag heeft een remmend effect op alcoholgebruik.

Er zullen vanuit de ouders twee geluiden zijn als de gemeente hen benaderd wat betreft de keten. Enerzijds dat het best goed gaat, er is toezicht. Er gebeuren hier geen excessen. Dan zal er meer weerstand zijn. Anderzijds zijn er ouders die om hulp roepen. Zij willen van de gemeente een duidelijke regel zodat ze daar in mee kunnen. Duidelijkheid en regels, zodat ze niet regels hoeven stellen, maar dat het van bovenaf wordt opgelegd.

Er wordt gevonden dat ouders aangesproken mogen worden op wat zij achter de voordeur doen. Ouders en kinderen staan ook bloot aan de commercie die hen beïnvloedt, daar mag best een tegengeluid gegeven worden door de gemeente. De overheid kan ouders stimuleren door gezamenlijk met hen op te trekken, te vragen waar knelpunten zitten en helpen met het bepalen van normale grenzen. Hen bewust te maken van hun verantwoordelijkheden zodat zij zich gaan bezighouden met wat er in de keet gebeurt. Ouders willen informeren over wat een goede keet is en vragen om uit te dragen dat ze een goede keet realiseren. De tijd is wel mee wat betreft medewerking van ouders en eigenaren. Zij zien nu dat alcoholgebruik gezondheidsproblemen bij jongeren mee kunnen brengen. In die sfeer kan best een gesprek met ouders worden ingegaan. Het blijft een spanningsveld waar wisselend over gedacht wordt. Waarover hebben bepaalde overheden en dan nog specifiekere lokale overheden wat over te zeggen en waarover niet. Zolang het niet op een bemoeizuchtige verwijtende toon gebeurt gaat het goed. De gemeente zal moeten vragen wat er gebeurt en aanbieden waar zij mee zou kunnen helpen.

De gemeente zit wat betreft contact met keeteigenaren in een leerproces. Ze zijn zowel mondeling als schriftelijk met ze in gesprek. Veruit de minderheid van de keeteigenaren wil niet dat de gemeente zich ermee bemoeit. De eigenaren en ouders vinden het vaak juist plezierig als politie, brandweer en verslavingszorg langs komt. De notitie Happy Fris biedt daar al veel uitgangspunten voor wat betreft keten.

Conclusie Ouders

Er wordt veel van ouders verwacht in een periode waarin hun kinderen zich meer zullen loswaken van ouders en hun eigen weg gaan kiezen. Beleidsmedewerkers denken dat ouders de sleutel zijn tot het verminderen van alcoholgebruik bij jongeren door het stellen van grenzen, bespreekbaar maken van alcoholgebruik, het geven van het juiste voorbeeld en door te handelen met instrumenten die ouders aangeboden krijgen. Tegelijkertijd stellen de ouders

en keeteigenaren steeds minder regels wat betreft alcoholgebruik. Ze vinden het positief dat jongeren naar de keet gaan omdat ze daar toezicht hebben en ze denken dat het alcoholgebruik van hun kinderen wel mee valt. Daarnaast staan de normen en waarden van de ouders niet altijd op één lijn met de schadelijkheid van alcohol. Beleidsmedewerkers willen graag samen met de ouders optrekken om de situatie in de keten te verbeteren. Alle beleidsmedewerkers zijn zich bewust van het feit dat de overheid zich teveel bemoeit met wat er achter de voordeur gebeurt en dat het noodzakelijk is om samen op te trekken en niet vanuit een autoritaire positie maatregelen op te leggen. Tegelijkertijd zitten veel ouders zelf met hulpvragen zitten wat betreft het bepalen van grenzen en het voorbeeldgedrag wat zij geven. Keeteigenaren zijn nog niet doordrongen van hun verantwoordelijkheid op het moment dat er een groep jongeren op hun terrein zit. Vaak zijn ze van mening dat ze alleen verantwoordelijkheden hebben ten aanzien van hun eigen kinderen. Beleidsmedewerkers stellen dat zolang jongeren minderjarig zijn en ze op andermans terrein in een keet aan het drinken is dat de keeteigenaar nog steeds de verantwoordelijkheid draagt over die jongeren. De ouders en keeteigenaren zijn de belangrijkste personen voor het stellen van regels over alcohol. Het geniet de voorkeur om ouders meer bewust te maken van deze positie en hun normen en waarden wat betreft alcohol aan te scherpen door middel van voorlichting.

5.1.4 Beleid

Conclusie Keeteigenaren

Het is zichtbaar dat keeteigenaren sceptisch zijn tegenover alcoholpreventie. De helft van de eigenaren zeggen dat jongeren al voldoende op de hoogte zijn van de schadelijkheid van alcohol, maar dat heeft geen effect op de mate van alcoholinname. Ook de nieuwe ontwikkelingen wat betreft hersenschade zijn bij jongeren bekend. Volgens één keeteigenaar is het de vraag hoe ervoor gezorgd wordt dat jongeren, terwijl ze alle schadelijke effecten weten, alsnog niet teveel drinken. De keeteigenaren geven aan dat ouders niet zoveel vat hebben op het alcoholgebruik. Tegelijkertijd vindt één van de keeteigenaren het de rol van de ouders om na te denken over preventie. Als de ouders hier stelling over innemen, vroeg en duidelijk en daarin de kaders en de grenzen innemen, zou alcoholpreventie niet noodzakelijk hoeven zijn. Een andere eigenaar geeft aan dat er voor de zorginstellingen en overheid volgens hem volop ruimte is om jongeren en ouders te benaderen. De preventieve maatregelen moeten er uit bestaan dat kinderen op het voortgezet onderwijs geïnformeerd worden over de gevaren van alcoholgebruik. Tevens moeten zij zich ook op ouderen richten en proberen de cultuur te doorbreken dat er met het uitgaan, met feestjes en kermissen veel gedronken moet worden. Ouderen geven daarbij het verkeerde voorbeeld. Een derde keeteigenaar geeft aan dat men echt heel erg hard moet confronteren door bijvoorbeeld ex-verslaafden mee te nemen. Deze

eigenaar denkt dat het wel helpt als verslavingszorg in de keet zelf komt. Dat is toch beter dan alleen op school waarbij de situatie in de keet er ver vanaf ligt. Volgens een andere keeteigenaar moet er gericht worden wie de preventie nodig heeft. Op plaatsen waar geen alcohol gedronken wordt is het niet nodig. Reguliere preventie zal geen effect hebben in de keet. Toch staan de keeteigenaren niet te springen om preventie in de keet te laten plaatsvinden. Ze zouden het wel toelaten, maar alleen als ook de jongeren het willen, anders werkt het niet.

In twee gevallen staan de keten geregistreerd bij de gemeente waarvan er één keet ook een gedoogvergunning heeft. In één keet komt er binnenkort iemand van jongerenwerk en politie langs. Bij de andere keten is er niet naar geïnformeerd, terwijl in één geval de gemeente zelf zegt goed op de hoogte te zijn van alle keten. De keeteigenaren denken niet dat de keet zomaar gesloten kan worden. Volgens een andere keeteigenaar heeft de gemeente niks met zijn keet te maken, het is op eigen land achter gesloten deuren en hij zou de gemeente ook niet zomaar binnenlaten. Volgens een derde keeteigenaar is er geen enkele reden waarom de gemeente de keet zou kunnen sluiten. Het gaat goed en het is een besloten vriendengroep. Hij vindt dat er veel belangrijkere zaken zijn waar de gemeente zich mee bezig moet houden. Als ouders hun gezond verstand gebruiken dan is er volgens één keeteigenaar helemaal geen overkoepelende instantie of beleid nodig. Nederland wordt te bureaucratisch, teveel regels en teveel gereguleer. Ouders zouden keten moeten stoppen die niet door de beugel kunnen. Veel ouders weten niet wat er achter de voordeur gebeurt. Nederland wil tegelijkertijd wel weten wat er achter de voordeur gebeurt. Nederland en de ouders worden te dom gemaakt door continu ingrijpen overheden. Deze keeteigenaresse wil de gemeenten oproepen ook eens iets vóór jongeren te doen. De gemeenten doen te weinig om jongeren te stimuleren, ze zeuren alleen over wat niet goed gaat. Wat gaan de jongeren doen als de keten dichtgaan en wat zijn dan de consequenties daarvan. De gemeente moet het niet verbieden. Geef liever voorlichting en stel alcoholbeleid op. De emmer van de overheid begint vol te raken. Alles heeft twee kanten.

Conclusie Ouders van Keetbezoekers

Het merendeel van de ouders vindt dat preventievoorlichting door ouders zelf gegeven zou moeten worden. Toch denkt meer dan de helft van de ouders dat een preventieprogramma wel zin heeft bij het verminderen van alcoholgebruik bij jongeren. 54% van de ouders geven aan dat zij het niet eens zijn met de stelling dat ouders ondersteuning zouden moeten krijgen vanuit de verslavingszorg. 40 % van de ouders geven aan het niet eens te zijn met preventievoorlichting in de keet tegenover 34% van de ouders die het daar wel mee eens is. Aangezien de ouders van keetbezoekers zo verdeeld zijn over preventieve activiteiten is het belangrijk dat ook zij de toegevoegde waarde daarvan in gaan zien en dat zij gaan aanmoedigen dat preventie een vaste plaats krijgt wat betreft keten.

De gemeenten doen allen actief mee aan de regionale beleidsprojecten omtrent alcoholmatiging: 'Regionaal Project Alcoholmatiging Stedendriehoek', 'Happy Fris' en 'Minder Drank, Meer Scoren'. Het is duidelijk dat alcoholmatiging in elke gemeente hoge prioriteit heeft. Dat is de reden waarom de gemeenten actief mee werken aan die regionale alcoholmatigingsprojecten. In Twente is er een regionale projectleider, in de Stedendriehoek is het de bedoeling dat vanuit elke gemeente het project opgepakt wordt. Daardoor is er in Twente meer overleg tussen de verschillende gemeenten dan in de Stedendriehoek. Als er gevraagd wordt naar wat er al gedaan wordt aan preventie zijn de gemeenten meer geneigd over algehele alcoholmatiging te praten dan over keten. Dat geeft toch het idee dat keten wat betreft alcoholmatiging op de achtergrond liggen en alleen als probleem worden gezien als er overlast is. In Twente is er meer aandacht voor het onderwerp geweest tijdens het opstellen van het plan 'Happy Fris'. Eén gemeente doet mee aan 'Minder Drank, Meer Scoren'. Die gemeente is gevraagd door VWA om mee te werken aan het opstellen van landelijk beleid en dat met name wat betreft de drank & horecawet. Eén gemeente in Twente is nu bezig met een landelijke pilot wat betreft het uitvoeren van beleid.

De aanpak in de Stedendriehoek verschilt met de aanpak zoals die in Twente is gestart. In Twente worden de keten benaderd vanuit wet en regelgeving. Vervolgens is daar preventie bij gekomen. In de stedendriehoek wordt eerst naar preventie gekeken en daar komen ze pas nu aan wet en regelgeving toe. Er is alleen effect te sorteren als er wordt gehandeld volgens een integrale aanpak. Vanuit preventie, wet en regelgeving én handhaving. Anders komt er fragmentarisch beleid en kan er wel verteld worden wat niet mag, maar is het vervolgens niet duidelijk welke sancties daarop staan.

De beleidsmedewerker van de gemeente in Twente waar al een beleidsnotitie is geeft aan dat de verantwoordelijkheid in de lokale notitie is neergelegd bij de keeteigenaren. De eigenaar moet met de gebruikers een overeenkomst sluiten waarin de eisen vastliggen ten aanzien van de drank- en horecawet, wet ruimtelijke ordening en brandveiligheid. Als hij zegt dat er maximaal 15 bezoekers komen, dat het een besloten karakter heeft, dat er alcohol 'om niet' wordt geschonken, dat het echt een vriendengroep is, dan voldoet hij daarmee aan de drank- en horecawet. Hij moet voldoen aan een aantal brandveiligheidseisen. Maximaal 15 bezoekers worden vastgelegd op een ledenlijst. Bij minderjarige gebruikers moet de handtekening van de ouders erbij. Ze verklaren dat ze weten dat zoon of dochter in de keet is. Die ledenlijst is het middel om het besloten karakter te handhaven. Voldoet de verklaring dan krijgt de keet een gedoogbeschikking voor één jaar. Anders wordt er handhavend opgetreden en gaat de keet weg. Het is een kwestie van vertrouwen. De eigenaar verklaart dat er niet overmatig alcohol gedronken wordt en verklaart dat naar waarheid ingevuld aan de burgemeester. Eén andere

beleidsmedewerker in de Stedendriehoek weet dat er in veel gemeentes al veel meer wordt gedaan met beleid en misschien moeten de gemeenten op het gebied van lokaal beleid ook met elkaar samenwerken en van elkaar leren.

Het ketenbeleid moet maatwerk blijven omdat de keten in alle gemeenten verschillen. Er is in elke gemeente een hele andere problematiek. Ook bij een grote hoeveelheid keten moeten de keten per individueel geval bekeken worden. Elk geval is anders en er moet met alle eigenaren goede afspraken gemaakt worden. Zelfs het ministerie van binnenlandse zaken heeft in één gemeente aangegeven dat de keten in deze gemeenten andere soorten keten zijn dan waarover zij een beeld hadden. Zij hadden ook het idee dat keten allemaal gesloten moesten worden. Het maatwerk dat deze gemeente heeft daar moesten ze als overheid toch zelf ook wat beter naar kijken. Niet elke keet is te kwalificeren en te kwantificeren als een 'zuipkeet'.

Er is een principiële discussie gaande wat betreft handhaven en gedogen van keten. Het is belangrijk dat deze discussie wordt gevoerd met als doel het vraagstuk te nuanceren. Hierdoor kan er extra informatie gegeven worden en kan er ook gepolst worden in hoeverre een gemeente aandacht wil besteden aan het vraagstuk. Het leidt tot nuancering en voor een deel tot beter inzicht waar mogelijkheden liggen om iets aan het vraagstuk te doen. De manier waarop iemand de problematiek benadert, de manier waarop iemand naar dingen kijkt dat heeft ook te maken met hoe iemand het probleem beoordeelt. Hierdoor treedt er een mogelijke effectieve benadering op. In vier gemeenten wordt de discussie niet gevoerd. Deels omdat er in die gemeenten geen keten zijn en deels omdat er geen geluiden zijn dat men in die gemeenten keten wil uitbannen. Eén beleidsmedewerker denkt dat bij keten het eerste wat gemeenteraden voor ogen staat de zorgen zijn over overmatig alcoholgebruik. Op de tweede plaats de veiligheid en brandveiligheid. Ten derde of de keet wel zo gebruikt mag worden, heeft het niet een bestemming. Zo diep gaan gemeenteraadsleden meestal niet op de materie in. Het blijft meestal steken bij alcoholgebruik en veiligheid in brede zin.

Nederland is een land waar men goed regels kan stellen, maar niet goed kan handhaven. Daarop moet geïnvesteerd worden. Een regel is ervoor om met elkaar de samenleving te ordenen. Het niet kunnen handhaven van gestelde regels is één van de belemmeringen wat betreft het opstellen en uitvoeren van beleid. Hierbij kort een aantal andere belemmeringen: tijd, prioriteit en capaciteit van beleidsmedewerkers, maar ook van handhavers en gemeentebestuurders. De integraliteit van het vraagstuk keten, denk hierbij aan het voeren van discussies en maken van afspraken met meerdere afdelingen binnen één gemeentehuis en andere partijen die bij keten betrokken zijn. Vervolgens ook het uitvoeren van het beleid via diverse takken en middelen binnen de gemeente. De regelgeving die er is spreekt elkaar op sommige gebieden tegen. Daarnaast is Nederland een land van veel regelgeving en voelt de Nederlander zich vaak betutteld door de regels die er gesteld worden. Creativiteit van jongeren,

ook al worden er regels gesteld dan zijn jongeren tegenwoordig zo creatief dat ze mogelijkheden zien om de regels te omzeilen. Gezichtsverlies voor de gemeente door rechtszaken te verliezen en daardoor niet de strijd aan willen gaan met de keten. Tot slot de tegenstrijdigheid van alcohol, iedereen wil regels wat betreft alcohol. Tegelijkertijd vindt iedereen het lekker en vindt iedereen dat het moet kunnen. Bij de beleidsmedewerkers, maar ook binnen de gemeenten en bij landelijk bestuur moet de cultuuromslag komen.

Conclusie Beleid

Er is veel beleid op het gebied van keten. Naast regionale programma's als 'Happy Fris', 'Regionaal Project Alcoholmatiging' en 'Minder Drank, Meer Scoren' zijn er al meerdere gemeenten die beleid hebben ontwikkeld en nog meer keten waar het beleid nu in ontwikkeling is. Waar in Twente vooral vanuit wet en regelgeving gekeken wordt naar de keten waar vervolgens preventie een onderdeel in wordt gebeurt dit in de Stedendriehoek juist andersom. Ook valt op dat op het moment dat keten geen overlast produceren de gemeenten minder geneigd zijn om op te treden of over keten na te denken. Dit is voornamelijk in de Stedendriehoek het geval, terwijl er toch wel in die keten een hoge alcoholconsumptie is.

Keeteigenaren en ouders vinden het de rol van de ouders om na te denken over alcoholpreventie en dat preventievoorlichting door ouders zelf gegeven zou moeten worden. Ook is er volgens keeteigenaren volop de ruimte binnen de overheid en zorginstellingen om ouders en jongeren te benaderen wat betreft preventie. De keeteigenaren zien het niet zitten om intensief op te trekken met de gemeente. De gemeenten doen te weinig om jongeren te stimuleren, ze zou beter daar de energie op kunnen richten in plaats van op de keten.

Het gevaar bestaat dat gemeenten het wiel opnieuw gaan uitvinden. Het is essentieel dat in gemeenten de discussie wordt gevoerd wat een keet precies is en dat er gekeken wordt hoe de keten er in die gemeenten uit zien. Het is onnodig dat elke gemeente haar eigen beleid gaat opstellen. Een samenwerking tussen de verschillende gemeenten zou kunnen stimuleren dat gemeenten van elkaar leren en dat zij oplossingen in de praktijk kunnen zien die een andere gemeente al heeft bedacht. Dat wordt in 'Happy Fris' al gedaan en het is duidelijk dat de gemeente daar meer van elkaars situatie op de hoogte zijn.

Als er een goed beleid ligt wat betreft keten dan is het nog de vraag in hoeverre dit uitgevoerd kan worden. Meerdere malen wordt aangegeven dat beleidsmedewerkers een drukke agenda hebben met weinig besteedbare uren aan het onderwerp alcohol, laat staan aan keten. Daarnaast is handhaving een groot probleem. De gemeente is daarvoor afhankelijk van andere instanties zoals jongerenwerk, politie en verslavingszorg.

5.2 Algemene Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Tot welke nieuwe invalshoeken leiden de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers als het gaat om alcoholpreventie in keten?

De meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers hebben zeker tot nieuwe inzichten geleid wat betreft keten. Zoals al eerder gesteld hebben keten een maatschappelijk belangrijke functie en is het daarom belangrijk om ze een goede manier in stand te houden. Ook wordt er terecht gesteld dat als de keten gesloten worden het probleem zich zal verplaatsen. Dit zijn inzichten waar nog niet iedereen van doordrongen is. Het geeft het vraagstuk keten een geheel andere dimensie. Natuurlijk is het zo dat waar excessen plaatsvinden het noodzakelijk zal blijven om op te kunnen treden. De discrepantie met de beeldvorming in de media is wel heel evident. Het zal belangrijk worden voor alle keten om duidelijk aan te geven wat er in de keten gebeurt en om de keet eventueel open te stellen voor de gemeenten. De keten hebben zelf een belangrijke rol om de beeldvorming die er is te veranderen door uit te dragen dat de eigen keet een verantwoorde keet is.

Het is belangrijk dat alcohol minder vanzelfsprekend wordt. Zoals de beleidsmedewerkers zeggen is dat een oplossing van de lange adem. Het is duidelijk dat de bewustwording van de schadelijkheid van alcohol die in gang is gezet gecontinueerd moet worden en uiteindelijk moet deze alle leeftijdsgroepen bereiken.

Er wordt wat betreft alcoholmatiging voornamelijk gericht op de groep onder de 16 jaar. Meerdere beleidsmedewerkers geven aan dat er in de keten onder de 16 niet gedronken wordt, dus dat het goed gaat in de keten wat betreft het alcoholgebruik. Er is weinig zicht op de leeftijdsgroep van 16 tot 20 aangezien dit een groep is die zich meer losweekt van de ouders. Zij mogen wel alcohol drinken maar het is moeilijk om zicht te krijgen op de hoeveelheden. De boodschap is nu: Niet te vroeg, te vaak, te veel, maar het is belangrijk om ook de groep van 16 tot 20 niet uit het oog te verliezen.

Een nieuw inzicht wat dit onderzoek heeft opgeleverd wat betreft ouders is dat veel ouders niet op de hoogte zijn van de juiste normen en waarden wat betreft alcohol. Het is belangrijk dat deze normen en waarden op hen overgebracht worden zodat zij aan de hand daarvan de juiste grenzen kunnen stellen en het juiste voorbeeldgedrag kunnen geven. Het blijft belangrijk dat ouderen hun jongeren niet te vroeg verantwoordelijkheden geven wat betreft alcohol. Er wordt nu geprobeerd om via de voorlichting van jongeren ook de ouderen te bereiken. Ouders zijn echter de belangrijkste personen wat betreft het stellen van regels richting jongeren. Het is belangrijk om ouders te bereiken en te motiveren.

De vraag blijft wat gemeenten daadwerkelijk doen. Er is veel beleid, maar om het beleid te activeren zijn gemeenten afhankelijk van andere instanties die het beleid uitvoeren. Ofwel

doordat verslavingszorg voorlichting geeft op scholen, ofwel doordat jongerenwerk samen met politie langs gaat in de keten. Er wordt veel verwacht van anderen, maar er is nog onvoldoende bekend wat de gemeente zelf doet om hen te motiveren. Wat betreft keten is het tijd dat ze uit de luwte komen. Dat men erkent dat ze bestaan, dat gemeente en overheden erkennen dat ze een goede functie hebben en dat ze herkennen dat er teveel alcohol wordt geschonken. De persoonlijke visie van de beleidsmedewerkers zorgt er voor dat de beleidsmedewerkers alerter zijn op alcoholgebruik en op meerdere plaatsen de discussie zullen aanwakkeren, maar heeft weinig invloed op de mate waarop het beleid ten opzichte van keten tot uitvoering komt. Omdat het vraagstuk zo integraal is wordt er van meerdere kanten binnen één gemeente aandacht aangegeven.

Tot slot is duidelijk dat dit onderzoek meer inzicht heeft gegeven in de meningen van keeteigenaren, ouders van keetbezoekers en beleidsmedewerkers.

5.3 Discussie

Er valt te discussiëren over hoe valide dit onderzoek is. Het is mogelijk dat de keeteigenaren die hebben meegewerkt aan dit onderzoek een andere mening hebben dan de gemiddelde keeteigenaar. Een aantal van deze keeteigenaren heeft zelf aangegeven mee te willen werken om de beeldvorming wat betreft keten te nuanceren. De keten van de keeteigenaren die geïnterviewd zijn, zijn het topje van de ijsberg. Tevens is het de vraag of de onderzochte keten een goed beeld geven van de verdeling van keten. Er waren in deze steekproef bezoekers van keten met hogere leeftijden dan de gemiddelde leeftijd in andere onderzoeken zoals van Korte (2007) en Mulder (2005). Deze hogere leeftijd heeft ook invloed op de mate waarin de ouders hen verantwoordelijk achten en hen loslaten wat betreft alcoholgebruik.

De wijze van interviewen is anders geweest bij keeteigenaren dan bij beleidsmedewerkers. Op deze manier is er meer gedetailleerde informatie beschikbaar over de beleidsmedewerkers.

De steekproef aan ouders van keetbezoekers is de klein geweest om een betrouwbare analyse te geven van de Protection Motivation Theory. De resultaten geven een beeld van vijftien respondenten maar zijn niet generaliseerbaar naar de gehele groep ouders van keetbezoekers. Het zou kunnen dat deze respondenten net de 5% zijn die anders denken over het keetbezoek van hun kinderen dan andere ouders van keetbezoekers.

Er is niet gewerkt met een standaard meetinstrument. Dat betekent dat de resultaten van de meetinstrumenten niet toetsbaar zijn aan een norm. De vragenlijst is opgebouwd aan de hand van wetenschappelijke artikelen en wetenschappelijke informatie wat betreft de Protection Motivation Theory. De interviews zijn opgesteld aan de hand van verkennende gesprekken met medewerkers van Tactus Verslavingszorg, hier kwamen relevante onderwerpen en vragen uit naar voren. Alle interviews en vragenlijsten zijn afgenomen door dezelfde persoon

dus er zal geen effect zijn van verschillende testleiders. Wel is het mogelijk dat de bias van deze persoon invloed heeft gehad op de resultaten, maar dat is dan bij elke respondent het geval geweest.

5.4 Aanbevelingen

Uit de gesprekken met beleidsmedewerkers is naar voren gekomen dat Tactus Verslavingszorg een partij is die in elke gemeente in de Stedendriehoek en Twente rond de tafel zit als het gaat over alcoholpreventie. Het zou Tactus Verslavingszorg passen om de rol als expert/adviseur verder uit te diepen richting keten. Om één persoon of een groep vanuit Tactus Verslavingszorg verantwoordelijk te maken voor het onderwerp keten, die vervolgens in elke gemeente aanschuift. De medewerkers van Tactus kunnen structuur aanbrengen in de discussie die over keten gevoerd wordt in de gemeente. Het is belangrijk dat deze persoon of groep op de hoogte is van alle regionale alcoholmatiging en van alle lokale beleidsnotities wat betreft keten, op de hoogte is van de drank- en horecawet en wat er binnen de grenzen van die wet mag en ook uit de voeten kan met de wet ruimtelijke ordening. Op die manier kan Tactus Verslavingszorg zich neerzetten als een autoriteit op het gebied van keten.

Om deze positie als autoriteit te ondersteunen zou Tactus als leidraad voor gemeenten een website kunnen maken waarop alle informatie over keten te vinden zou kunnen zijn. Denk hierbij aan de regionale beleidsplannen, de lokale beleidsnotities, uitspraken in kranten over keten, onderzoeken die uitgevoerd worden wat betreft keten. Er is inmiddels veel informatie over keten en het is zeer bruikbaar als al deze informatie ergens gebundeld zou staan. Dit kan voorkomen dat gemeenten het wiel opnieuw willen gaan uitvinden. Tactus Verslavingszorg is voornamelijk actief in de regio's waar dit onderzoek heeft plaatsgevonden (zie 1.2). In deze gebieden is Tactus verslavingszorg wel de eerste gesprekspartner wat betreft alcoholpreventie. De overige landelijke verslavingszorginstellingen weten dat Tactus Verslavingszorg in de regio Overijssel, Gelderland en omstreken actief is en zijn zelf in deze regio's minder actief. Het past Tactus Verslavingszorg om in deze regio de expertrol op zich te nemen wat betreft keten.

Over het algemeen kan worden gesteld dat keten in een negatief daglicht staan, onder andere door berichtgeving in de media. Tijdens dit onderzoek is ervaren dat door dit negatieve beeld veel keten geneigd zijn niet mee te werken aan onderzoek en mensen van buiten de keten liever niet toe willen laten. Dat betekent niet alleen dat het beeld van de keten zo blijft als het is, maar ook dat het moeilijk blijft om toegang te vinden tot keten omdat ze in de taboesfeer blijven. Natuurlijk zijn er ook uitzonderingen hierop zoals de keten die meegewerkt hebben aan het onderzoek, die juist dat beeld willen veranderen. Als keten meer bespreekbaar worden, dan is de toegang wat betreft preventie makkelijker en zullen keten makkelijker op te sporen zijn.

Tactus Verslavingszorg kan hierover meer communiceren door specifiek over het onderwerp informatie te verspreiden onder huisartsen over keten, hen te informeren over keten en hen vragen om ouders aan te spreken daarover. Op scholen zou bij alcoholvoorlichting, vooral in die gebieden waar veel keten zijn, keten als een standaard onderwerp op het programma moeten komen. Vooral om te bespreken wat daar gebeurt en hoe gemeenten ermee om gaan. Niet door te dreigen met sluiten van keten, maar juist door het bespreekbaar maken wat er in de keten gebeurt en hoe de situatie verbeterd kan worden.

Tactus Verslavingszorg zou een specifiek programma kunnen ontwikkelen om in de keet aan te bieden, zodat jongeren direct in de keet worden benaderd. Om de medewerking van de jongeren te krijgen zou de insteek kunnen zijn dat de jongeren uitdragen dat zij in een verantwoorde keet bij elkaar komen. Tactus Verslavingszorg zou dit kunnen stimuleren. Hoe zij dit uitdragen kan op diverse manieren en is afhankelijk van de gemeente waar de keet ligt. Het is ook belangrijk om in te steken op de schadelijkheid van alcohol en echt de jongeren confronteren met die schadelijkheid. Volgens beleidsmedewerkers zitten veel ouders met hulpvragen en zouden zij het een goed idee vinden als er een keer op een andere manier voorlichting is in de keet. Tegelijkertijd zullen niet allen keeteigenaren dat toelaten omdat ze niet weten of de jongeren daarop zitten te wachten. Door gezamenlijk aandacht te besteden aan de goede kanten van de keet is het mogelijk om de aandacht van alcohol op alternatieve activiteiten te krijgen. Toch zal Tactus Verslavingszorg de drempel in de keet over moeten zien te komen. Op middelbare scholen zou er niet alleen in klas 2 aandacht voor moeten zijn, maar in alle klassen. Het wordt aanbevolen om alle jongeren te bereiken omdat de groepen keetbezoekers nog moeilijk bereikbaar zijn. Misschien kan de voorlichting verweven worden met andere vakken zodat het daar als thema aan de orde komt, daarvoor zou een lesprogramma ontwikkeld kunnen worden. Op het moment dat de jongeren die keten bezoeken meer zichtbaar zijn kan besloten worden om een groot deel van de preventie op die risicogroep te richten.

Tactus Verslavingszorg weet dat alcohol een te geaccepteerde norm is en is al jaren bezig om die beeldvorming om te zetten naar een bewustzijn om voorzichtig om te gaan met alcohol. Wat betreft keten zou dat tweeledig moeten gebeuren, deels bij de jongeren en deels bij de ouders. Het is belangrijk dat hierbij beide partijen betrokken worden. Er is gebleken dat de normen en waarden van ouders niet altijd overéén komen met de normen en waarden die van hen verwacht wordt. Alcoholpreventie is een onderwerp waar men zelf weinig energie in wil steken dus dan moet er meer energie vanuit Tactus Verslavingszorg komen door de mensen op te zoeken of op plaatsen te komen waar ouders al zijn.

Wat dit onderzoek vooral voor Tactus heeft opgeleverd is dat het inzicht heeft gegeven in de meningen van ouders en van beleidsmedewerkers. Welke aannames doen zij, op basis van

welke informatie is hun beeld gevormd en in hoeverre is het mogelijk om bewustwording bij ouders te creëren met behulp van beleidsmedewerkers. Beleidsmedewerkers zelf zijn doordrongen van het gevaar van alcohol en daardoor eerder geneigd minder te drinken en ook in privésferen de discussie aan te gaan. Ook proberen zij de gemeenten waar alcoholmatiging op de agenda staat zelf goede stappen te laten nemen wat betreft alcoholmatiging, bijvoorbeeld door een discussie over alcohol op een Nieuwjaarsborrel aan te wakkeren. Dit onderzoek zegt dat de beleidsmedewerkers niet snel hun 'kop in het zand' zullen steken wat betreft keten. Tactus Verslavingszorg zou gemeenten kunnen helpen om een manier te geven het alcoholgebruik boven de 16 in kaart te brengen. De gemeenten weten namelijk niet goed hoe het alcoholgebruik in de keten te meten en daarop in te spelen. Daar zou Tactus Verslavingszorg een rol in kunnen spelen door de beleidsmedewerkers daarin handvatten te geven. Voorbeelden daarvan zijn het uitdelen van thuisblaaspakketjes, ze zijn minder betrouwbaar maar geven wel een indicatie. Het duidelijker maken dat ook drinken boven de 16 schadelijk kan zijn. De boodschap onder de 16 is duidelijk.

Wat betreft vervolgonderzoek zou het voor Tactus Verslavingszorg interessant zijn om het proces van implementatie te volgen. Er zijn een aantal gemeenten, zowel in de Stedendriehoek als in Twente waar pilots beginnen te lopen met keten of waar het beleid wordt uitgevoerd. Het zou interessant kunnen zijn om te kijken in hoeverre dit beleid slaagt, tegen welke zaken aangelopen wordt en wat voor implicaties dat heeft voor preventie in de keten. Daarbij het in kaart brengen van de communicatiestromen die er bij een project als 'Happy Fris' spelen en hoe dat geoptimaliseerd zou kunnen worden.

Voor gemeenten zou het interessant kunnen zijn om meer informatie te vergaren over het ruimtelijke orderingsvraagstuk. Dat is een onderwerp waar de gemeenten vooral in de stedendriehoek nog niet veel vanaf weten en waarvan de gemeenten ook niet weten hoe vaak het nu in het geding is. Dit is natuurlijk een onderwerp wat voor Tactus Verslavingszorg niet hoog op de agenda zal staan.

6. Referenties

- Arata, C.M., Stafford, J. & Tims, M.S. (2003). High school drinking and its consequences. *Adolescence*, 38(151), 567-79.
- Barnes, G. M. & Farrell, M. P. (1992). Parental support and control as predictors of adolescent drinking, delinquency and related problem behaviours. *Journal of Marriage and the Family*, 54, 763–776.
- Barnes, G. M., Reifman, A. S., Farrell, M. P. & Dintcheff, B. A. (2000). The effects of parenting on the development of adolescent alcohol misuse: A six wave latent growth model. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 175-186.
- Boer, H. & Seydel, E.R. (1996). Protection motivation theory. In M. Connor and P. Norman (Eds.) *Predicting Health Behavior*. Buckingham: Open University Press.
- Brug, J., Schaalma, H., Kok, G., Meertens, R. & van der Molen, H. (2001). Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering, een planmatige aanpak. Koninklijke van Gorcum: Assen
- DeWit, D.J., Adlaf, E.M., Offord, D.R. & Ogborne, A.C. (2000). Age at first alcohol use: A risk factor for the development of alcohol disorders. *American Journal of Psychiatry*, 157, 745– 750.
- Ellisson, S. L., Tucker, J. S., Klein, D. J. & McGuigan, K. A. (2001). Prospective risk factors for alcohol misuse in late adolescence. *Journal of Studies on Alcohol*, 62(6), 773–782.
- Engels, R.C.M.E. & Van der Vorst, H. (2003). The roles of parents in adolescent and peer alcohol consumption. *The Netherlands' Journal of Social Sciences*, 39(1), 53-68.
- GGZ Nederland (2006). Een visie op verslaving en verslavingszorg, Aanpak op meerdere fronten. Amersfoort.
- Gosselt, J., Van Hoof, J. & De Jong, M. (2007). Alcohol en jongeren in Zuidoost-Brabant. Twente Instituut voor Communicatie Research, Universiteit Twente.
- Groenendaal, H. & Dekovic, M. (2000). Risicofactoren voor kwaliteit van de opvoeding. *Pedagogiek*, 20, (1), ISSN 1567-7109
- Hoeven-Mulder, H., Boluijt, P., Loman, I. & Timmerman-Kok, C. (2007) Gezondheid en leefstijl van jongeren in de regio Gelre-IJssel. Resultaten van E-MOVO 2007 is een onderdeel van de

Gezondheidsatlas van de regio Gelre-IJssel, een uitgave van: GGD Gelre-IJssel, Kennis- en expertisecentrum. Jaar van uitgave: 2008

Huizingh, E., (2003) SPSS 11.0 voor Windows en Data Entry. 1e druk, Academic Service, Schoonhoven.

Korte, J. (2007). Alcoholgebruik bij Middelbare Scholieren in Twente: Prevalentie, Determinanten en de Rol van Keten. In opdracht van Tactus Verslavingszorg.

Maccoby, E. & Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family. In P. Drenth & J. Sergeant (Eds.), *European perspectives in psychology* (Vol. 1, pp. 1-101). New York: Wiley.

Monshouwer, K., Verdurmen, J., Dorsselaer, S. van, Smit, E., Gorter, A. & Vollebergh, W. (2008). Jeugd en riskant gedrag 2007, Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren. Trimbos-instituut: Utrecht.

Mulder, J. (2005). Indrinken op eigen erf: landelijk veldonderzoek naar jongerenontmoetingsplekken in een semi-particuliere omgeving. In opdracht van STAP.

Rogers, R. W. (1975). A protection motivation theory of fear appeals and attitude change. *Journal of Psychology*, 91, 93-114.

Rogers, R.W. (1983). Cognitive and physiological processes in fear appeals and attitude change: A revised theory of protection motivation. In J. Cacioppo & R. Petty (Eds.), *Social Psychophysiology*. New York: Guilford Press.

Stainback, R.D. & Rogers, R.W. (1983). Identifying effective components of alcohol abuse prevention programs: effects of fear appeals, message style and source expertise, *International Journal of Addictions*, 18, 393-405.

STAP in opdracht van VROM - Inspectie Oost (2006). Feesten op het platteland. Verslag van gesprekken met tien gemeenten in Gelderland en Overijssel.

Tactus Verslavingszorg (2008). Publieksbrochure. Haaksbergen: Hassink drukkers.

Tactus Verslavingszorg (2008). Tactsheet keetbeleid.

Van der Vorst, H., Engels, R.C.M.E., Deković, M., Meeus, W. & Vermulst, A. (2007). Alcohol-specific rules, personality and adolescents' alcohol use: A longitudinal person-environment study. *Addiction*, 102, 1064-1075.

Vet, R. & Van den Eijnden, R. (2007). Het gebruik van alcohol door jongeren en de rol van ouders: Resultaten van twee metingen. Rotterdam: IVO.

Beleid

Gemeente Barneveld (2008). Nota Ketenbeleid Gemeente Barneveld.

Gemeente Dalfsen (2008). Notitie ketenbeleid Gemeente Dalfsen.

Gemeente Holten/Rijssen (2008). Ketenbeleid gemeente Rijssen-Holten 2008.

Gemeente De Wolden (2006). Beleidsnota keten en caravans van de gemeente De Wolden.

GGD Gelre-Ijssel (2007). Plan van aanpak: "Alcoholmatiging onder jongeren in de Stedendriehoek" 2007 – 2010.

STAP (2006). Keetbeleid: het hokjesdenken voorbij, visienota gemeentelijk keetbeleid.

Voedsel en Waren Autoriteit (2007). Integraal Alcoholbeleid.

Voedsel en Waren Autoriteit (2007). Stappenplan Lokaal Alcoholbeleid.

Websites:

<http://www.happyfris.nl>

<http://www.ccv.nl>

<http://www.ketenunited.nl>

<http://www.vwa.nl>

<http://www.ggdgelreijssel.nl>

<http://www.ketenbarneveld.nl>

<http://www.dewolden.nl>

<http://www.bem.nu/bemofklem.html>

<http://www.biomedcentral.com/1471-2407/7/75/figure/F1>

<http://www.des.emory.edu/mfp/ParentalSE.pdf>

<http://www.alcoholinfo.nl>

Kranten

Nederlands Dagblad (3 februari 2006)

‘Het probleem: Alcohol is geaccepteerd’

Algemeen Dagblad Binnenland (12 januari 2007)

‘Harde aanpak zuiphokken’

NRC Handelsblad (13 juni 2007)

‘Liever zuipen in keet dan dansen in disco’

NRC Handelsblad (19 november 2007)

‘Kabinet wil einde aan illegale drankketen’

Reformatorisch Dagblad (19 november 2007)

‘Kabinet wil keten niet gedogen’

Algemeen Dagblad Westland (21 januari 2008)

‘Rechter beslist over hokken’

Tubantia (12 november 2008)

‘Geen hetze, wel offensief tegen drankketen’

7. Bijlagen

Bijlage A: Vragenlijst keten en ouders

Bijlage B: Interviewschema diepte-interviews keeteigenaren

Bijlage C: Interviewschema diepte-interviews Beleidsmakers

Vragenlijst keten en ouders:

Welkom bij dit onderzoek! Dit is een vragenlijst over het fenomeen keten en hokken en allerlei zaken waar u als ouder of keeteigenaar mee te maken kan hebben.

Er worden vragen gesteld die gaan over de keet. Daarnaast wat u van het keetbezoek van uw kind vindt. Ook wordt er geïnformeerd naar uw beeld van preventieve activiteiten. Dankzij uw medewerking hoopt Tactus Verslavingszorg straks een beter beeld te hebben van wat er leeft bij ouders en keeteigenaren.

Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer 15 minuten duren en de gegevens worden anoniem verwerkt. In het onderzoek gaat het om uw mening, er zijn dus geen goede of foute antwoorden. Zou u de vragenlijst individueel willen invullen.

Veel succes met invullen en alvast vriendelijk bedankt!

Definitie keet: *Semiparticuliere setting, hieronder worden schuren, (sta)caravans, zolders en kassen verstaan, waar jongeren samenkomen voor de gezelligheid en om alcohol te drinken. In de volksmond worden deze semiparticuliere settings ook wel keten en hokken genoemd en vanaf nu wordt er in dit onderzoek dan ook steeds gesproken over keten.*

Definitie keetbezoeker: *Uw kind is keetbezoeker als hij of zij minimaal één keer per maand een keet bezoekt.*

1. Is uw kind keetbezoeker en/of bent u eigenaar van een keet?

☐ Ik heb een keetbezoekend kind én ik ben <u>wel</u> eigenaar van een keet.	☐ Ik heb een keetbezoekend kind én ik ben <u>geen</u> eigenaar van een keet > ga door naar vraag 3
☐ Ik heb <u>geen</u> keetbezoekend kind én ik ben <u>wel</u> eigenaar van een keet	☐ Ik heb <u>geen</u> keetbezoekend kind én ik ben <u>geen</u> eigenaar van een keet > deze vragenlijst is niet voor u bestemd.

2. Zou u als eigenaar van een keet mee willen werken aan een onderzoek waarbij u deelneemt aan een (telefonische) interview van 30 minuten op een later tijdstip?

☐ Ja, ik wil meewerken op een later tijdstip.	☐ Nee, ik wil niet meewerken aan het interview, maar wel de vragenlijst invullen.

Gegevens: tel:

E-mail:

3. Neem voor het beantwoorden van deze vragenlijst, als u meerdere kinderen heeft, één keetbezoekend kind in gedachten. Wat is de leeftijd en het geslacht van het kind waarvoor u deze vragenlijst invult?

Geslacht ☐ Man ☐ Vrouw jaar

A. Algemene vragen

4. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man ☐ Vrouw

5. Wat is uw geboortjaar?

6. Wat is uw relatie met het kind waarvoor u de vragenlijst invult

☐ Vader	☐ Stiefouder	☐ Voogd
☐ Moeder	☐ Pleegouder	☐ Anders, namelijk.....

7. Wat is de hoogste opleiding die u heeft voltooid?

☐ Basisonderwijs	☐ MAVO/MULO	☐ MBO/MEAO	☐ Wetenschappelijk onderwijs
☐ LBO/LTS/huishoudschool	☐ HAVO/VWO (MMS/HBS)	☐ HBO/HEAO	☐ Anders, namelijk...

8. Welke type onderwijs volgt uw kind?

☐ Praktijkonderwijs	☐ MAVO	☐ VWO
☐ VMBO	☐ HAVO	☐ Anders, namelijk.....

B. Vragen over keten

De volgende vragen gaan o.a. over keten, het keetbezoek van uw kind, wat er in de keet gedronken wordt en ook of er regels worden gesteld in de keet.

9. In welke gemeente bevindt de keet zich?

10. Hoeveel vaste bezoekers heeft de keet? personen

11. Hoelang is uw kind al keetbezoeker? jaar

12. Hoe vaak bezocht uw kind het afgelopen jaar gemiddeld per maand een keet?

☐ 1x of minder	☐ 4 of 5 x	☐ 8 of 9 x
☐ 2 of 3 x	☐ 6 of 7x	☐ 10 x of vaker

13. Op welke dagen bezoekt uw kind de keet meestal?

☐ Voornamelijk in het weekend (vr., za., zo.)	☐ Voornamelijk door de week (ma. t/m do.)	☐ Zowel in het weekend als door de week

14. Wordt er in de keet alcoholische drank geschonken?

Ja	Nee	Weet ik niet
----	-----	--------------

15. Wordt er in de keet alcoholische drank geschonken aan jongeren onder de 16 jaar?

Ja	Nee	Weet ik niet
----	-----	--------------

16. Worden er (soft) drugs gebruikt in de keet?

Ja	Nee	Weet ik niet
----	-----	--------------

17. Drinkt uw kind alcohol als hij of zij naar de keet gaat?

Nooit	Soms	Meestal	Altijd	Weet ik niet
-------	------	---------	--------	--------------

18. Gebruikt uw kind (soft) drugs als hij of zij naar de keet gaat?

Nooit	Soms	Meestal	Altijd	Weet ik niet
-------	------	---------	--------	--------------

19. Weet u of de volgende regels in de keet opgesteld zijn en gehandhaafd worden?

	Regels opgesteld?			Wordt de regel gehandhaafd?			N.V.T.
	Ja	Nee	Weet ik niet	Ja	Nee	Weet ik niet	
Verbod op sigaretten- of shaggebruik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op hasj- en/of wietgebruik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op overig druggebruik.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maximum aantal glazen alcohol op een avond per persoon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op autorijden na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op brommer/scooterrijden na drinken van meer dan 2 glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op fietsen na het drinken van meer dan 2 glazen alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als iemand te dronken is wordt diegene in veiligheid/naar huis gebracht.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op schenken van alcohol aan jongeren onder de 16 jaar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verbod op schenken van alcohol aan iemand die al dronken is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

20. Door wie zijn deze regels opgesteld?

☐ Keeteigenaar	☐ Keeteigenaar én ouder verzorger
☐ Ouder/verzorger	☐ Anders, namelijk

21. Hoe reist uw kind meestal naar de keet en terug? (kruis meest voorkomende antwoord aan)

☐ Lopend	☐ Met de brommer/scooter	☐ Openbaar vervoer
☐ Met de fiets	☐ Met de auto	☐ Niet, mijn kind is thuis (in de keet)
☐ Wordt opgehaald/thuis gebracht door ouders	☐ Wordt opgehaald/thuis gebracht door vrienden	☐ Anders, namelijk

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/ niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
22. Kruis op iedere regel één hokje aan.					
Ik sta positief ten opzichte van alcoholgebruik in de keet.	☐	☐	☐	☐	☐
Het is nodig om afspraken te maken met mijn kind over wat er gebeurt in de keet.	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn te weinig alternatieven voor jongeren om gezellig samen te zijn.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb liever dat mijn kind naar de keet gaat dan naar bijv. een café of een jongerenplek.	☐	☐	☐	☐	☐
De keet is een goede plek voor jongeren om samen te komen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het een goed idee om keten te verbieden.	☐	☐	☐	☐	☐
De keetbezoekers vormen een risicogroep voor latere alcoholverslaving.	☐	☐	☐	☐	☐
Het geeft me een veilig gevoel als mijn kind naar de keet gaat.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat de jongeren in de keet niet overmatig drinken.	☐	☐	☐	☐	☐
De keet is de plek van nu én de toekomst.	☐	☐	☐	☐	☐
Door het drinken van alcohol in de keet gaan de schoolprestaties achteruit.	☐	☐	☐	☐	☐
Keeteigenaren hebben de invloed om het alcoholgebruik te beperken.	☐	☐	☐	☐	☐

C. Regels ten opzichte van alcohol:

De volgende vragen gaan over het begin van de alcoholconsumptie van uw kind en over de regels die u stelt ten aanzien van het alcoholgebruik van uw kind.

23. Praat u met uw kind over het gebruik van alcoholische drank?

- ☐ Nooit ☐ Bijna Nooit ☐ Soms ☐ Vaak ☐ Heel vaak

24. Op welke leeftijd proefde uw kind voor het eerst een slokje alcoholhoudende drank? jaar

25. Op welke leeftijd dronk uw kind voor het eerst een heel glas alcoholhoudende drank?..... jaar

26. Op welke leeftijd dronk uw kind zelfstandig en regelmatig alcohol? jaar

27. Heeft u met uw kind de afspraak dat hij of zij tot een bepaalde leeftijd geen alcohol mag drinken?

- ☐ Nee, ik heb daarover geen afspraken ☐ Ja, wij hebben hier afspraken over gemaakt

28. Stelt u regels ten aanzien van het alcoholgebruik van uw kind? (kruis meest voorkomende antwoord aan)

- ☐ Ja ☐ Nee, dat vind ik niet nodig ☐ Nee, mijn kind is oud genoeg om dat zelf te beslissen
- ☐ Nee, daar heb ik nog niet eerder aan gedacht ☐ Nee, dat is (nog) niet aan de orde ☐ Nee, mijn kind zou dergelijke regels niet van mij aannemen
- Als u nee heeft geantwoord > ga door naar vraag 31

29. Worden de regels ten aanzien van alcoholgebruik consequent nageleefd?

- ☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet zo vaak als ik zelf zou willen ☐ In het grootste deel van de gevallen wel

30. Is uw kind op de hoogte van de consequenties als hij of zij de regels verbreekt?

- ☐ Ja ☐ Nee ☐ Er volgen geen consequenties

31. Kruis op iedere regel één hokje aan.

Als mijn kinderen buitenshuis zijn, dan weet ik wat zij doen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan voorkomen dat mijn kinderen omgaan met verkeerde vrienden.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb invloed op het alcoholgebruik van mijn kind.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan mijn normen en waarden overbrengen op mijn kinderen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan er voor zorgen dat de omgeving voor mijn kind veiliger is.	☐	☐	☐	☐	☐
Het lukt mij om goede voorbeelden te stellen voor mijn kind.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan ervoor zorgen dat mijn kinderen omgaan met vrienden die goed voor ze zijn.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan voorkomen dat mijn kinderen in aanraking komen met drugs en alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb vertrouwen in de regels die ik stel ten aanzien van het alcoholgebruik van mijn kind.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben bang dat mijn kind mijn regels niet serieus neemt.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat ik mijn kind afval als ik hem of haar iets verbied.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat mijn kind zich niet gesteund voelt als ik hem of haar iets verbied.	☐	☐	☐	☐	☐

D. Alcohol

32. Kruis op iedere regel één hokje aan.

Alcohol is een geaccepteerde norm.	☐	☐	☐	☐	☐
Alcoholgebruik van jongeren is risicovol.	☐	☐	☐	☐	☐
Het moet kunnen dat jongeren af en toe alcohol drinken.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik sta er achter dat mijn kind vertier zoekt in een keet waar alcohol wordt geschonken.	☐	☐	☐	☐	☐
Alcohol zou niet toegestaan mogen worden onder de 18 jaar.	☐	☐	☐	☐	☐
De trend van het gebruik van alcohol door jongeren gaat omhoog.	☐	☐	☐	☐	☐
Alcohol wordt in onze maatschappij niet als een probleem gezien.	☐	☐	☐	☐	☐
Zes glazen alcohol op één avond vind ik geen overmatig alcoholgebruik.	☐	☐	☐	☐	☐
Het gebruik van alcohol zorgt voor permanente schade bij jongeren.	☐	☐	☐	☐	☐
Het risico van alcohol bij jongeren wordt overschat.	☐	☐	☐	☐	☐
Alcohol als middel is te geaccepteerd in de samenleving.	☐	☐	☐	☐	☐

E. Preventieve activiteiten

De volgende vragen gaan over uw houding wat betreft preventieve activiteiten gericht op middelengebruik onder jongeren.

33. Kruis op iedere regel één hokje aan

Een preventie programma vanuit de verslavingszorg heeft zin bij het verminderen van alcoholgebruik bij jongeren.	☐	☐	☐	☐	☐
Alcoholpreventie zou plaats moeten vinden op school.	☐	☐	☐	☐	☐
Jongeren gaan hun eigen gang en steken niets op van preventieve activiteiten over alcohol.	☐	☐	☐	☐	☐
Alle aandacht over de alcoholconsumptie in keten is overdreven .	☐	☐	☐	☐	☐
Ouders zouden ondersteuning vanuit de verslavingszorg moeten krijgen.	☐	☐	☐	☐	☐
Preventie activiteiten zouden plaats moeten vinden in de keet.	☐	☐	☐	☐	☐
Huidige alcohol preventiecampagnes sluiten aan bij de behoefte die er is.	☐	☐	☐	☐	☐
Er moeten andere manieren worden gezocht om het veelvuldig gebruik van alcohol tegen te gaan. Bijvoorbeeld iets wat meer past bij jongeren zoals preventie in spelvorm.	☐	☐	☐	☐	☐
Preventievoorlichting zou door ouders zelf gegeven moeten worden.	☐	☐	☐	☐	☐

F. Vragen voor keeteigenaren

Deze vragen zijn alleen voor keeteigenaren. Bent u geen keeteigenaar, dan bent u nu klaar met de vragenlijst. Als u nog opmerkingen heeft kunt u die onder deze vraag nog kwijt.

	Helemaal mee oneens	Mee oneens	Niet oneens/ niet eens	Mee eens	Helemaal mee eens
34. Kruis op iedere regel één hokje aan.					
De keet is een goede plek voor jongeren om samen te komen.	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente zou de keet moeten verbieden.	☐	☐	☐	☐	☐
De keeteigenaar heeft geen invloed in de keet die op het terrein staat.	☐	☐	☐	☐	☐
Het is nodig om samen te werken met ouders van keetbezoekers om alcoholconsumptie te reguleren.	☐	☐	☐	☐	☐

Als u nog opmerkingen heeft dan kunt u die hieronder kwijt.

.....

.....

.....

.....

Hartelijk bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Naam keeteigenaar:

Gemeente:

Email-adres:

Datum afname interview:

1. Hoe lang bestaat de keet al?
2. Waarom is er begonnen met de keet?
3. Hoeveel jongeren komen er in de keet en in wat voor leeftijdsgroep en opleiding?
4. Bent u erg betrokken bij de gang van zaken rondom de keet?
 - a. Koopt u bier in
 - b. Stelt u regels
 - c. Zorgt u voor veiligheid/brandveiligheid
5. Heeft u contact met de ouders van de andere keetbezoekers? En waar gaat dat over?
6. Heeft u contact met andere keeteigenaren? En waar gaat dat over?
7. Is er in deze keet een bepaald keetbeleid?
8. Denkt u dat u een goed beeld heeft van wat er in de keet gebeurt en waarom?
9. Denkt u dat het zin heeft om regels te stellen richting de jongeren?
10. Denkt u dat deze regels aangenomen en nageleefd worden?
11. Heeft u daarin zelf als keeteigenaar een handhavende rol?
12. Wordt er in de keet alcohol gedronken?
 - a. Onder of boven de 16 jaar?
13. Hoe vindt de betaling hiervan plaats?
 - a. Denkt u dat dit in strijd is met de horecawet?
14. Wat vindt u van de mate van alcoholgebruik in uw keet?
15. Wat vindt u van de mate van alcoholgebruik in keten in het algemeen?
16. Vind u dat keten moeten blijven bestaan?
17. Hoe zouden die keten er uit moeten zien?
18. Wat vindt u ervan hoe keten geschetst worden in de media?
19. Hebben keten een rol binnen de gemeenschap?
20. Denkt u zelf wel eens na over alcoholpreventie?
21. Vindt u dat alcoholpreventie binnen de keet een rol zou moeten spelen?

22. Hoe staat u tegenover bezoek van verslavingszorginstellingen met preventiecampagnes? (of alternatieve campagnes/activiteiten)
23. Heeft de gemeente hebben of andere instellingen geïnformeerd naar het bestaan van de keet?
24. Vindt u dat gemeenten regels kunnen stellen wat betreft de gang van zaken in de keet?
25. Vindt u dat gemeenten de keet kunnen verbieden?
26. Wat zou voor u de toekomst zijn wat betreft keten?

Bijlage C: Interviewschema voor de diepte-interviews Beleidsmakers

Naam beleidsmedewerker:

Gemeente/Organisatie:

Email-adres:

Datum afname interview:

In het kader van mijn bachelorthese doe ik in opdracht van Universiteit Twente en Tactus Verslavingszorg onderzoek naar Keten.

Mijn begeleiders daarbij zijn:

Joris van Hoof, docent en onderzoeker aan de Universiteit Twente

Jojanneke Korte, promovenda aan de Universiteit Twente

Annemarie Boersma, Tactus Verslavingszorg preventie & consultancy

Marloes Postel, Tactus Verslavingszorg onderzoeker & psycholoog

Het onderzoek bestaat uit twee delen, één gedeelte over ouders van keetbezoekers en keeteigenaren, het andere gedeelte over beleidsmakers. Deze delen vinden beide plaats in de regio Stedendriehoek Apeldoorn, Deventer, Zutphen en in de regio Twente. De aanname is dat de situatie tussen de regio's zal verschillen en dat daarbij de aanpak ook anders zal zijn. Ik wil graag kijken welke psychologische factoren daarbij van invloed zijn.

Graag zou ik je willen verzoeken zo min mogelijk vanuit je rol als functionaris of vanuit een bepaalde politieke stroming te reageren, maar vooral hoe je zelf tegen de situatie aan kijkt. Die informatie is voor mij het meest van waarde.

Je naam wordt geanonimiseerd bij de uitwerking in de scriptie

- Hoe kijk je aan tegen de huidige situatie omtrent keten in ...?
- Als je nu 20 jaar in de toekomst kijkt, wat zou voor jou de ideale eindsituatie dan zijn?
- Alcoholgebruik is erg paradoxaal. Iedereen vindt dat alcoholgebruik mag kunnen, maar tegelijkertijd moet er ook handhavend worden opgetreden. Wat is het verschil tussen het hanteren van alcohol gebruik thuis bij je eigen kinderen of kennissen op bijvoorbeeld verjaardagen en buiten.?
 - o Wat maakt het zo anders dat iemand een andere visie heeft ten opzichte van andere jongeren?
 - o Heb je echt zicht op het alcoholgebruik in je omgeving en is het buiten dan anders?
 - o Zo ja, wat is er anders? Wat is jou visie daarop.
- Wat is je persoonlijke visie ten aanzien van keten en ten aanzien van het beleid?

- Wat zijn belemmeringen bij het opstellen van het beleid?
- Welke factoren zijn volgens jou van belang bij het implementeren van het beleid?
- Wat vind je dat de verantwoordelijkheden van ouders zijn? Los van wetmatigheden en ruimtelijke ordening?
- Wat vind je dat de verantwoordelijkheden van keeteigenaren zijn? Los van wetmatigheden en ruimtelijke ordening?
- Welke samenwerking zou je graag willen zien met ouders en keeteigenaren?
- Wat vind je, met het onderwerp keten in je achterhoofd, over bemoeienis achter de voordeur?
- Op welke manier zou jij ouders willen betrekken bij het vraagstuk keten?
- In hoeverre denk jij dat er draagvlak is bij de gemeenteraden omtrent het ketenbeleid?
- Van welke partijen vind jij dat ze zich moeten bezighouden met keten?
- Is het uniek dat de gemeenten samenwerken in een dergelijk project?